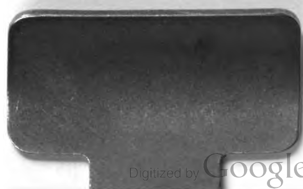

UBERIOR EXPLICATIO DOCTRINÆ CHRISTIANÆ

COMPOSITA JUSSU FEL. MEM.

CLEMENTIS PP. VIII.

A ROBERTO BELLARMINO S.R.E. CARD.

In Illyricam linguam jussu

SANCTISS. DD. N. D.

URBANI PP. VIII.

ET EMINENTISSIMORVM S. R. E. CARD.

Sacræ Congreg. de Propaganda Fide

Per Joannam Tomcum Marnauitium versa.

ROMÆ M.DCCC.V.

Typis Sacræ Congregat. de Prapag. Fide.

Superiorom Permissu.

BRITISH

3

ISTVMACENIJE

OBINIE NAVKA

KARSTYANSKOGA

Sloxeno zapouidyu

S. O. PP. CLEMENTA VIII.

Od Priusviscena G. Roberta Bellarmina Kardinala S. R. C. Prineseno

V. yazik haruatski zapouidyu

S. O. PP. VRBANA VIII.

i suete skupschine priusvisseniih GG. Kardinalou varbu razplodgenya, suete virre; Tumaçengen.

Iuanna Tomka Marmauicha, Bosnyanina, Kanonika Sibenskoga, s Zagrebskoga, i Zagrebskoga; Arhixakna Stolnoga iste çrique Zagrebske.

Nauçitelya S. Bogoslouia; Protonot. Apostoloskoga.

VRIMV, M. D. CCC. V.

5

Reimprimatur si videbitur Reverendis. P. Mag. Sac. Pal. Apost.

Dominicus de Zaulis Episcopus Verulanus Vicegerens.

EGo Joannes Darsa Soc. Iesu, iussu Reverendiss. P. F. Nicolai Rodulfij Sacri Pal. Apost. Mag. recognovi diligenter hanc declarationem Doctrinae Chsistianae Roberti Cardinalis Bellarmini à Soc. Jesu, à Joanne Tomco Marnauitio, Illyrice fideliter redditam; cumq; nihil contra bonos mores, vel Catholicam fidem contineat, dignam censeo quae typis mandetur. Romae in Seminario Romano 18. Aprilis 1626.

Idem Joannes Darsa Soc. Jesu.

Reimprimatur Fr. Joannes Baptista Carus Magister & Socius Reverend. P. Paulino Bernardini Sacri Apost. Mag. Ord. Praed.

REIMPRIMATUR.

Si videbitur Rmo Patri S. P. A. M.
Benedictus Fenaja Congr. Missionis Archiep. Philippen. Vicesgerens.

REIMPRIMATUR.
Fr. Thomas Vincentius Pani Ordinis Praedicatorum S. P. A. M.

URBANO OCTAVO

UNIVERSALIS ECCLESIÆ

PONT. VIGILANTISS.

Joannes Tomcus Marnauitius Felicitatem.

OVÆ linguarum omnium ad propagandam Fidem Typographiae nuper vigilantissima cura tua B. F. institutae, tanquam novalis agri primitias, Illyricana natio, hoc est primitiae gentium, supra omnes alias per orbem terrarum, ad incognitas usque, & subinde sede aperientes oras foeliciter propagata, tibi Summe Sacerdos, bono orbis & vrbis, nate, Romanis notis Romanaque pietatis observantia, offert humiliter. Dumque sperat ex vbertate ejusdem novalis, sacrosanctorum mysteriosis voluminibus, vernaculis suis notis, ad Romanae normae puritatem restitutis, ingenti suae, Catolicaeque Ecclesiae universae incremento, propediem se fruituram, tibi honorem omnium promotori, foelices annos promoveri diutissime, adprecatur.

ISTV-

ISTVMACENIJE

NAVKA KARSTYANSKOGA

ZA ONNIH DILLO, KOI

Vçe diczu, i ostalu çelyad priprostu; Sloxeno ponaçinu Duogouorya.

Sto jest Nauk Karstyanski, i Koisu gnegoui dili poglauiti. Glaua I.

Vçenik. i. Nauçitely.

V. POKLE razumim, daje potribno umiti Nauk Karstyanski za sakranitise, xelim dà mi istumaçis, sto jest oui Nauk.

N. Nauk Karstyanski jest jedno kratko stisnutchje, alli skup suih onnih, koenas nauçi Karst gospodin nas, za pokazati nam puut spasenya.

V. Kolikoje dilou poglauitijh, i potribnijh ouoga nauka.

N. Jesu çetiri, à tosu: Otçenas, Virouanje, Deset zapouidih, i Sedam Sakramentou.

V. Zastosu çetiri, ne vechje, ni magne?

N. Jersu tri kriposti poglauite, Virra, Vfanije, i Miloschja. Virouanje potribue za virru, jerans vçi onno sto imamo virouati, Otçe

nas,

nas, potribue za [illegible] sto imamo vfati. Deset zapoufdih potribitni za miloschju, jernas vçe onno sto imamo çiniti, za vgoditi Bogu. Sakramenti su potribni, jer-su oruxje. koimise primayu, i vzdarxe kriposti, koe rekosmo dasu potribne za spasitise.

V. Radbih dami podades kojugod priliku za razumiti boglje potribu ouih çetirih dilou Nauka Karstyanskoga.

N. Sueti Agustin daenam prilike kuche, jere za vçiniti jednu kuchu, potribue stauiti paruo temegli; i potle duignuti zidi, à napokon pokrityu krouom; i za vçiniti oue stuari, potribu imamo nikoga oruxya; tako za vçiniti, ù dussi zgraddu spasenya, potribuyunam temegli virre, ziddi vfanya, krou milosche, Oruxia, koyasu prisueti Sakramenti.

Istumacenije zlamenya Krixa.
Glaua II.

V. PARVO negolí prídemo na parui díl Nauka, radbih damí dades kakono jedan okussay stuarih, koese imayu virouati, protumaçimi na debelo i ú skup, otaystua potribna koyase vzdarxe ù virouanyu.

N. Imas prau, i takochu vçiniti. Imas dakle znati dasu dua otaystua poglauita nasse, virre, i obba dua zatuorena ù onomu zlamenyu, kojse zoue zlamenje suetoga krixa.

Paruo otaystuo jest jedinstuo i Troystuo Boxje.

Drugo

Drugo jest vputchenje i muka, i smort nassega spassitegla.

V. Stochje rechi jedinstuo i Troystuo Boxje?

N. Ouosu stuari prikouisoke, i malo po malo hoditichese tumaçechi ù napridku Nauka, dali za sada zadouolynoche biti nauçitise imena, i razumiti onno malo stose moxe. Jedinstuo Boxge ritiche; da osuin suih stuarih stuorenih, jest jedna stuar, koya ni imala poçala, negolige vazda billa, i vazdache bitti, i vçinilaje sue ostale stuari, vzdarxijh, i vladaih,, jest varhu suih nayuisya, nayplemenitia, nay lipsya, naymoguchla, gospodaricza izuarssitim naçinom suake stuari: Ouase zoue Bog, koige jedam sam, jere nemoxe bitti negoli jedno istino boxanstuo, to jest; jedna sama narau i bitje bezskonçiuim naçinom moguche, mudro, dobro y. Alli nista magne ouo Boxastuo nahodise ù trih sobstua koyase zouu; Otacz, Sin, i Duh sueti, koya tri sobstua jesu jedan sam Bog: jere imayu isto Boxanstuo, i gestuo: kako ya skazan, ako tri sobstua oudi dolli na zemgli, koyabise zuala Petar, Paual, i Iuan, imalibi jednu istu dussu, i jedno isto tillo, reklabise tri sobstua, jere jednobi bil Petar, drugo Paual, à treto Iuan, à nista magne bilibi jedan sam çouik, à ne tri çoulci; neimayuchi tri tillesa, ni tri dusse, negoli jedno tillo, i jednu dussu. Oua stuar nije vzmoxna meu lyudi, jere bitje çouiçje malahno jest i dospito, i toga radi nemoxe biti ù veche sobstua. Dalli gestuo Boxje, i gnegouo boxastuo, bezkonçiuo jest, i radi toga moxese

nayti, i nahodise isto gestuo, i isto boxastuo Otçeuo ù Sinu, i ù Duhu suetomu, Jesù dakle tri sobstua, jere jedno jest Otacz, drugo jest Sin, treti jest Duh sueti, à nista magne jest jedan sam Bog, jere imayu isto boxastuo, isto gestuo, isto moguchstuo, mudrost, dobrotu. y.

V. Reçimi sada, stoche riti Vputchenje, i muka Spasiteglova?

N. Imas znati da drugo sobstuo Boxastueno koe rekosmo dase zoue Sin, osuin suoga bitya boxastuenoga, koe immi paruo negoli suit bi stuoren, paçe od vika, vaze put çouiçasku, i dussu çouiçasku, to jest suu nassu narau, u vtrobi jedne priçiste Diuicze; i tako onni koi paruo bisse samo Bog, poçe biuati Bog, i çouik; i buduchi opchil s'lyudi trideset tri godista, vçechi puut spasenya, i çinechi mnoga çudesa, napokon pustise stauiti na krix, i na gnemu vmri, za zadouogliti Bogu radi grihou suega suita, Alli nakon tri dni vskarsnu od smarti, na xiuot, i nakon cetardeset dana, vzayde na Nebbo, kakochemo rechi ù istumaçenyu, Virouanya. Ouo jest dakle vputchenje, i muka spasiteglova.

V. Zastosu oua poglauita otaystua virre?

N. Jere ù paruomu vzdarxise paruo poçalo, i napokogni konacz çouiçanski; ù drugomu vzdarxise jedini i moguchi çin za poznati onno paruo poçalo, i za dostupiti na onni napokogni konacz I jere viruyuchi, i ispouidayuchi oua dua otaystua, kaxemose razluçeni od suahe himbene slid-

be Po-

be Poganske, Turske, Xidouske, i Poluuirske, i napokon jere ne viruyuchi, ni ispouidayuchi ova dua otaystua, ni pojedan naçin nemosse spasiti.

V. Kakose vzdarxe oua dua otaystua ù zlamenyu krixa?

N. Zlamenje krixa çinise gouorechi: V imme Otcza, i Sina, i Duha suetoga, i zajedno zlameniuayuchi samoga sebbe ù priliku krixa postaulyayuchi ruku desnu na çello kadase gouori: V imme Otcza; potole pod parsi, kadase gouori: V imme Sina; napokon z'ramena liuoga na desno, kadase gouori: i Duha suetoga. Onna riç, ù imme, kaxenam jedinstuo Boxje, jerese gouori à imme, à ne ù imena; à imenomse razumi vlast i oblast boxanstuena, koya je jedna sama ù suih trih sobstuih Onne riçi, Otcza, Sina, i Duha suetoga, kaxunam Troystuo sobstuih. Zlamenatise prilikom krixa, kaxenam muku, i naslidouito, Vputchenje Sina Boxjega. Possegnutchije od ramena liuoga na desno à ne z'desnoga na liuo, zlamenue, da mukom Gospodinouom prinassamose od stuarih minutchich, na viçgne, od griha na milost, i od smarti na xiuot.

V. Nasto se çini ouo zlämenge krixa?

N. Paruuse çini za pokazati desno karstyani to jest voyniczi vsveliczanoga Cesara nassega Karsta, jere ouo zlamenje jest kako jedan biligh, alli oditcha koya raztaulya voynici Karstoui odasuih nepriategli suete çrique: to jest od Pogänou, Xidouoa, Türak, i Poluuirac. Od visse toga çinise ouo zlamenje, za zazuati pomoch

pomoch boxastuenu ù suih nassih dillouanijh, jere ouim zlamenje zouese na pomoch prisueto Troystuo po muczi gospodina Spasitelya. I toga radi obiçauayu dobri Karstyani çiniti ouo zalmenje kada vstayu iz postegle, kada izhode iz kuche, kada sidayu blagouatti, kada iddu spauati, in na poçetak suake inne stuari na koyuse imayu stauiti. Napokon çinise ouo zalmenje, za oruxatise suprotiua suakomu napastouany diaualskomu, jere diaual strassise ouim zalmenjem i bixi prid gnim; kakono çine zloçinczi kada vgledayu zlamenje Duora opchenskoga; vechekrat ouim zlamenjem suetoga krixa çouik vbighne mnoghim poghibilgem, toliko duhouinim, koliko vrimenim; kadaga çini s' virrom, vfanjem milosardya Boxaega, i dostoyanstuih Karsta Gospodina nasssega.

Istumaçenge Virouanya.
Gl. III.

V. SADA dohodechi na parui dil Nauka, xelim nauçitise Virouanije.

N. Virouanje vzdarxi duanadest dilou, koise zouu çlani: i jstih duanadeste, po broyu duanadeste Apostolou, kosviih sloxili, i jesu oui.

1 Viruyu ù Boga Otca suemoguchegà, stuoritelya nebba i zemgle.

2 I' ù Isukarsta sina gnegona jedinoga Gospodina nassega.

3 Koi bi zaçet od Duha suetoga, i rodijen od Marie Divicze.

4 Mu-

4 Muçen pod Pontiom Pilatom, propet, martau, i pokoppan.
5 Sayde nad pakal, treti dan vskarsnu od'martuih.
6 Vzaide na Nebessa, sidi na desnu Boga Otcza suemoguchega.
7 Odtuda imma priti suditi xiuih i martuih.
8 Viruyu ù Duha suetoga.
9 Suetu çriquu Katoliçansku; Suetih opichinu.
10 Odpuschenge grihou.
11 Putti vskarsenije.
12 Xiout viçgni. Amen.
V. Istumaçimi parui çlan, riç po riç. Stoche riti Viruyu?
N. Ritiche: ya darxim za stanouito, i za prikoistinito, sue onno stose vzdarxi ù ouih duanadeste çlanih; a radi ouoga razloga, jere oui nauci isti Bog nauçil jest suete Apostole, à Sueti Apostoli çriquu, à çriqua vçi nas. A jereie neuzmoxno da Bog reçe lax; zato viruyu istinitie oue stuari, negoli onne koe oçima gledam, i tiçem rukama.
V. Stoche riti ù Boga?
N. Ritiche dasmo darxani virouati stanouito da jest Bog, prem daga ne vidimo tilesnimi oçima, i oui Bog jest jedan sam, i zato gouorise, ù Boga, a ne ù Bozi. I neimas izmislyatise daje Bog priliçan jednoy stuari tillesnoy, budchi velika, i lipa kolikoti drago: da imas misliti da Bog jest jedna stuar duhouna, koya vazada bi, i vazada bitiche. Stuorilje sue, napunyuje sue, vlada sue, znade i viddi suaku stuar: i napokon koyagodire stuar koyase prikaxe, oçima,

ma, alli izmisgleuanyu, imas rechi, ouo stomise sada prikaxuje nije Bog: jere Bog jest jedna stuar beskonçiuim naçinom bolya.
V. Zastose gouori, da Bog jest Otacz.
N. Jere istinito jest Otacz suoega jedinorodgenoga Sina, od kogachemo gouoriti ù drugomu çlanu. I yoste jereje Otacz suih dobrih, ne pò naraui, negoli po posinouglenyu. I jest napokon Otacz suih stuorenijh, ne po naraui, ni po posinouglenyu, negoli po stuorenyu, kakochemo rechi tude ù ouomu istomu çlanu.
V. Zastose gouori suemoguchi?
N. Jere ouo jest jedno vlastito nazuäge Boxje, i prem da Bog imma mnoga nazuąnya suôya vlastita, kakono viçgni, bezkonçiui, neizmirini i ostala takoua; nista magne ù ouomu mistu nay podobnie nazuanje gnegouo jest, daje suemoguchi, za nekanamse ne çini muçno virouati daje on stuoril nebbo, i zemlyu od nistare kakose nadodae u riçah nassidechih, jere onomu koi moxe vçiniti sue onnò sto hoche, i toga radi jest suemoguch, i jedna stuar nemoxemu bitti muçna. I akobimi rekal da Bog ne moxe vmriti ni sagrissiti; i tako datise vidi da nemoxe suaku stuar; od gouorilbih, da mochi vmriti, i sagrissiti, nije moguchstuo, negoli nemoguchstuo, kakonose reçe od primoguachia viteza, da moxe suih pridobiti, à da od ikogare nemoxe bitti pridobiuen, neçinise kriuicza gnegouu vitestuu, gouorechise da nemoxe bitti pridobiuen: jere mochi bitti pridobiuen, nije yakost negoli mlohaustuo.

V. Stoche

V. Stoche riti Stuoritely?

N. Ritiche daije stuoril Bog sue stuari ob nistare, i on sam moxeih stauiti ù nistare. Mogu istinage i Angeli, i lyudi, kakono yoste i diauli vçiniti i razçiniti nikoe stuari: dalijh nemogu vçiniti negoli od kogagod lisa, koe paruo nahodyassese ù bityu; nitijh mogu razçiniti, negoli staniusijh ù koyugod innu stuar. Kakono jedã xidavacz, nemoxe vçiniti jednu kuchu od nistare, negoli od kamenya yapna i daruya, nityu moxe razçiniti staniusiyu ù nistare, negoli staniusiyu ù kamenya, prah, daruya, i ù takoue stuäri. Potaput sã Bog zouese, i gest Stuoritely: jere on sam ne imma potríbbu lisa íkakoua, za çiniti stuari.

V. Zastose gouori Stuoritely Nebba, i zemegle? nijeli Bog vçinio yoste zraçische, voddu, kamenje, stabla, lyudi, i suaku innu stuar.

N. Nebbomi i zemlyom razumise yoste sue onno stoje na nebbu, i na zemigli, kako koi gouori da couik imma tillo, i dussu, razumi yoste da imma sue stuari, koese nahode ù tillu, kakono pruzi, karu, kosti, xille *y*. i sue stuari koese nahode ù dussi, kakono razum, hotinge, spomena, chuchenya iznutarnya, izuanska *y*. tako da nebbom razumise zraçische, gidsu pticze, i sue stuari visge, gdisu oblaci, i zuizde, zatose gouori pticze nebeske, oblaci nebeski, zuizde nebeske, i napokon Angeli. Zemglomse razumi sue onno stoje obhicheno zraçischem, kakono vodde morske, i riçke, koe stoje ù stranah nixgnih zemgle, i yoschje sua xiuina, stablya, kamenya, kouya, i suaka inna stuar koyase nahodi na zemgli,

na zemgli , alli ú moru . Gouorise dakle Bog stuoritely nebba , i zemgle ; jersu ouo dua dila poglauita suita , jedan gorgni ù komu stanuyu Angeli , drughi dolgni , ú komu stanuyu lyudi , koyasu duoya stuorenya , plemenitia suih inih , koim sluxe sua ostala : kakono onna jesu darxana sluxiti Bogu , koije vçinil od nistare , i postauil ú toliko visoko stanije .

Istumacimi drugoga clana.

V. ISTVMACIMI sada drughi çlan : stoche riti . I ù Isukarsta , sina gnegoua jedinoga , Gospodina nassega .

N. Onni Bog suemoguchi , od kogasmo gouorili ù paruomu çlanu , imma jednoga sina istinoga , i narauskoga , koise zoue Isukarst : i neka razumis kakogodi kakoje Bog rodil ouóga suoga sina , vazmi priliçge zarcala . Kadase jedan ogleda ù jedno zarçalo , tudje izuadya jednu priliku samogasebbe , toliko sliçnu , dase nemose nayri razluçina i jedna , jere ne samoje sliçno ù obrazouanyu , da yoste ù micanyu , jere akose çouich miççe , yoste i sliçgese miççe , i ouo sliçge toliko priliçno , ne çinise s' trudom , ni s' vrimenom , ni oruxjem , negoli ù jedan hip i jednim samim pogledom . Ouako dakle imas misliti da Bog gledayuchi samoga sebbe okom razuma ù zarczalon suoega boxastua , izuede jedno sliçge prikosliçno samomu sebbi . A jereie dal Bog ouomu sliçyu sue suoje suchanstuo , i sue suoge bitje (sto nemoxemo mi

mi vçiniti ogledayuchise ù zarezalo) radi toga onno sliçge jest praui Sin Boxyi, prem da nassa sliçya, koya gledamo ù zarcalih nisu nassi sinoui. I od ouuda immas sakupiti kako Sin Boxji jest Bog, kakono i Otacz, i jedan isti Bog s' Otcem, pokle imma isto súchanstuo Otçeuo. Od veche imas skupití, da Sin Boxji nije magni od Otcza, negoli vazda bil jest, kako vazda bil jest Otacz: jere bi porodgen çim Bog pogledda samogh sebbe, à Bog vazda gledda samoga sebbe. Napokon immas sakupiti da Sin Boxgi ni bil porodgen pomochu xenskon, aliti duxinom vrimena, alliti grubotom pohotinya, alli innih nesuarsentuih: jere kakoje reçeno, bi porodogen od samoga Otcza samim pogledom samoga sebbe, okom priçistim razuma boxastuenoga.

V. Stoche riti da oui Sin Boxji zouese Isuskarst?

N. Ouo imme Isus, ritiche Spasitely, à Karst stoje gnegou pridiuak, ritich izuarsni Pop, i kraly suih kragleu: jere kako rekoh tumaçechiti zlamenje krixa, Sin Boxgi vçiinise çouik, za doyti odkupitinas karuyu suoyom i priuestinas k'xiuotu viçgnemu. I tako kadase vçini çouih, vaze ouo imme Spasitelva, za pokazati da bisse prissal za spasitinas; i bi postouan od Otcza nazuanjem izuarsnoga Popa, i varhoui toga kralya, stoche sue riti Karst, i od ouogase mi naziuamo Karstjani.

V. Za koi razlog kadase imenue Isus, sui odkriuayu glauu, allise klanyaju: stose ne çini innim imenom Boxjim?

N. Razlog jest, jereje, ouo valastito imme sina Boxjega, à sua ostala imenasu opchena, i yoste

B jere

jere buo imme prikaxuje nam kako Bog vprikolnisesse za nas, vçiniusise çouik; zato mi radi harnosti klanyamose gnemu, i ne samo mi lyudi, da yoste Angeli Nebeski, i diauli pakleni, klanyayuse ouomu imenu, onni za lyubau, à oui sillom; jerje Bog hotil da sua stuorenya razloxna klanyayuse gnegouu Sinu: jeresese on priklonil radi lyubaui nasse, doli do smarti krixa.

V. Zastose gouori da Isukarst jest Gospodin nas?

N. Jerenasje stuoril zajedno s' Otczem, takoje Gospodar i gospodiu nas kako Otacz, i oduechе, jere suoimi truddi, i mukom, odkupil nasse od suxanystua diavolskoga, kakochese tudje rechi.

Tretoga çlana.

V. NASLIDVCHJ dami istumaçis treti çlan, stoche riti: koi bi za çet od Duha Suetoga, rodjen od Marie Diuicze?

N. Tumaçise ù ouomu çlanu noui i çudnouati nacin Vputchenija Sina Boxjega. Znades da sui inni lyudi rodese od Otcza, i matere, i da mati ne ostaje diuicza pokleje zaçela, i porodila sina. Hotechi dakle sin Boxji vçinitise çouik, ne hoti imati otcza na zemgli, negoli samo Mater imenom Mariu, koya vazda bi Diua priçista. Jere Duh sueti koije treto sobstuo boxanstueno, i jest jedam Bog isti, s'otczem, i sa Sinom, suoim moguchstuom bezkonçiuim, naprаui od priçiste kerui reçene Diuicze, ù gnesinoij vtrobi jedno tillo

tillo diticha prisuarsenoha : i ú isto dobba stuori jednu dussu priplementiu i sjediniyu s' tillom onoga ditichja, i sue ouo pridruxi suoemu sobstuu Sin Boxji. I tako Isukarst Koi paruo bisse samo Bog, poçe biuati çouik: i Kakono ú Kolikoe Bog imasse Otcza bez Matere, tako ú Koliko çovick, ima Mater bez Otcza.

V. Hotilbih Koyugod skazan alli prilicçje za razumiti Kako moxe jedna diua zaçeti.

N. Otayna Boxya tribue virouati, prem dase ne razumju : jere Bog moxe vçiniti vechje onoga sto mi moxemo razumiti, i radi toga reçese ù poçalo Virouanya da Bog jest Suemoguchi. Nista magne jest jedna lipa skazan à stuorenyu Suita. Znades da zemlya po naraui ne plodi xitto, ako paruo nije izorana, i posiana, I ako nije natopglena daxdem, i stepglena Sunczem : à nista magne ú poçzelo Kada iznikni parui put xito, zemlya ne buduchi orana ni siyana, ni natopglena, ni stepglena, i tako buduchi sa suima diuiçza ; po gneje naçino, samom zapouidyu Boga suemoguchega, Kripostyu istoga Boga kipom izuede xitto. Ouako dakle vtrobba diviçze Marijé, bez druxbe çoviçzanske, samom zapouidyu Boxyom, dillom Duha suetoga izuede onno dragoçino zarnce tilla duhouita Sina Boxjega.

V. Akoe Isukarst zaçet Duhom suetim, vidimise dase moxe riti da Duh sueti jest Otacz gnegon ù Kolikoe çouik.

N. Nie tako, jere za Otacz biti, nije dosta vçiniti jednu stuar ; da tribuje vçiniti od suoga vlasti-

toga suchanstua : i za to' gouorimo, da Zidauac nie Otacz, Kuçhe jereyu çini od Kamenya à ne od suoe vlastite putti. Duh sueti dakle vçinilje tillo Sina Boxjega, dalligaje vçinil od putti Diuicze, à ne od suoega vlastitoga suchanstua : i zato Sin Boxji nie Sin Duha suetoga, negolie Sin Boga Otcza ù Kolikoe Bog, jere od gnega imma boxastu : i jest Sin Diuicze ù Kolikoe çouik, jere od gne imao put çoviçansku.

V. Zastose gouori da Duh sueti vçini ouo dillo Vputchenya? ne pristali K'gnemu yoste otacz i Sin?

N. Onno sto dillue jedno sobstuo boxastueno, dilluyu skupa ostala dua : jere imayu jedno isto moguchstuo, mudrost, i dobrotu, nistamagne dilla moguchstua prilagayuse Otczu, dilla mudrosti, Sinu, à dilla lyubaui Duhu suetomu. A jereje ouo billo dillo izuche lyubaui Boxje prema narodu çouiçaskomu ; zatose prilaga Duhu suetomu.

V. Radbih Koyugod skazam za razumiti, Kako sua tri sobstua boxastuena pristalisu K'Vputchenyu, à nista magne sam Sin vputilse jest.

N. Kada jedan çouik obukuese ú halyu, i dua drugamu pomagayu obuchise ; tadasu tri Koi pristayu K'obuçenyu : tako sua tri sobstua boxastuena pristalasu za vçiniti Vputchenje sinougleuo, dalli sam Sin vputils jest, i çouik vçinilseje.

N. Zastose nadodaje ù çlanu : I rodgen od Marie Diue?

N. Jereje i ù ouomu yoste velikaje nouina buduchi da Sin Boxji izayde iz vtrobbe materine na dospitak

spitak deuetoga misecza, bez bolesti, i skode iste matere, ne ostauiusi i jednoga zlamena suoega izassastya: Kako rauno vçini Kada vskarsnuusi izaide iz grebba zatuorena: i Kada potole vlize i izayde iz Gizbe gdi bihu gnegoui vçenici, buduchi vazda vrata zatuorena i zatose gouori da Mati Gospodina nassega Isukarsta, bi vazda Diua prid porodm, ù porodui i po porodu.

Istumaçenge çetuartoga çlana.

V. STOCHE riti onno sto naslidue ù cetuartomu çlanu, Muçen pod Ponteim Pilatom, propet, martau i pokoppan?

N. Oui çlan vzdarxi otaystuo psikorisno nassega Odkupglenya: i ú kratko jest, da Isukarst buduchi opichil na suitu okolo trideset i trilita, i buduchi nauçil suoim prisuetim xivglegnem, i naukom, i çudesama puut spasenya; Pontia Pilata Koi bisse vladauaç Xidouie, zapouidyu, neprauedno bi izteppen j prigvosdem na diriuu Krixa, na koemu vmri, i bi od nicih suetih lyudi pokoppan.

V. Okolo ouoga otaystua dogayaumise nikoya sumgnenya, i xudim damíjh razbistru, neka budem harnij Bogu radi toliko velika dobrotuorya, Kolikoga bogle budem razumil. Recimi dakle, akoe Isukarst Sin Boga suemoguchega, Kako nebi oslobodgen od Otcza suoga iz ruuk Pilatouih? paçe ako isti Isukarst Bog jest, Kako ne oslobodi samoga sebbe?

N. Isukarst mogasse, ako hotiasse tisuchmi naçini osloboditise iz ruuk Pilatouih: paçe vas suit ne bisse vrjdan vçinitimu zla ikakoua akobi on

sam ne hotil, ouose çisto vidi jere on znadisse i pridreçe suoim vçenikom, daga iskahu Xidoui za pogubitiga, i dagache isdati, porugati i napopokon vbiti: à nista magne ne zakrise negoli poijde suprotiua suoim nepriateglem; i Kadaga hotihu vhititi, terga ne poznauahu, on sam reçe, da on bisse Koga iskahu; i ù isto vrime buduchi sui palli na zada Kako martui on ne odayde Kako mogasse: negoli poçeka dokle bise varnuli ù se i ustalise, potle pustise vhititi, i vezati, i voditi Kako pitomi yanyac Kamo hotiahu.

V. Za Koi vzrok Isukarst buduchi bezkriuice pustjte neprauedno propeti i vbiti?

N. Za mnozi razloxi, da poglauiti razlog bi, za zadouogliti Bogu za grihe nasse: jere immas znati da vuridjenje mirise po dostozanstuu cnoga, Koie vuridgen, à na suprotiua zadoulynost mirise po dostoyanstuu onnoga Koi zadouolyuje Kako za skazan, akobi jedan sluga dal jednu zamlatniczu Poglauniku sçinilobise bezakonje priueliko po velicastuu Poglaunika: da akobi Poglaunik dal zamlatniczu slughu bilabi stuar male texine, po neplemenstu slughe, gdi natuprotiua, ako jedan sluga odkrie glauu prid Poglaunikõ, malose sçini, da ako Poglaunik odkrie glauu prid slugon, bude stuar zamirita po redu yure danomu Jere dakle parui çouiki sgnime sui mi bihomo vuiridili Boga Koie dostoyanstua bezkonçiuoga, vuridgenje vçigneno iskasse zadonosynost bezkonçiuu: à jere ne bisse 'çouika ni Angela tolika dostoyastua; toga radi doyde Sin Boxji, Koi buduchi çouik i bezkonçiuoga do-

sto

stoyanstua, i vazamsi put çouiçasku, ù istoy putti radi postenya Boxjega podloxise smarti Krixa, i i tako vçini zadouolyno dospitim naçinom mukom suoyom za grihe nasse?

V. Koie drughi vzrokza koi Isukarst hotilje tarpiti tako gortku smart?

N. Za nauçitinas skaznom suoyom Kripost vstarpglenya, i ponixenya, i posluha i milosche: Koesu çetiri Kriposti zlamenoune ù çetirih kraih Krixi; jerese nemoxe nayti veche vstarpglenje negoli tarpiti jednu smart tako pogardgenu, ni vechjega ponixenya, negolise podloxiti Gospodin sue gospode za bitti propet meu duima lupexi, ni vechi posluh, negoli hotiti paruo vmriti negoli ne ispuniti zaponid Otçzevu: ni vecha miloscha; negoli stauiti xiuot za sakraniti isti nepriategli: i immas znati da miloschja vechese Kaxe dilli negoli riçama, i veche tarpechi, negoli dilluyuchi, toga radi Isukarst Ki ne samo hotti vçinitam neizbroyna dobrotuorya, da yoste tarpiti i vmriti za nas pokazalje da nas lyubi priuxganim naçinom.

V. Akoe Isukarst i Bog i çouik, Kakosi zgora rekal, i vidise da Bog nemoxe tarpiti ni vmiriti; Kako dakle gouorimo, dae on tarpil, i vmarl?

N. Radi ouoga istoga, da Isukarst jest Bog i çouik moxe zajedno tarpiti i ne tarpiti, vmriti i ne vmriti, ù Kolikoe Bog nie mogal tarpiti ni vmriti; ù Kolikoe çouik mogalje tarpiti i vmriti, i toga radi rekohti da buduchi Bog vçinilseje çouik za zadouogliti radi grihou nassih, podnassayuchi muku smarti ù suoyoy putti prisuetoy

sto nebi mogal uçiniti akobise ne vçinil çouik.

V. Akoe Isuharst zadouoglil Otczu za grihe suih lyudi, od Kudase zgadya da tolici lyudi osudyuyuse, i da nam tribue çiniti pokoru za grihe nasse.

N. Isukarst zadouoglil jest za grihe suih lyudi; dalli potribno jest pristauiti ouu zadouolynost; osobito ouomu i onomu; stose çini virrom, i sakramenti, i dobrimi dilli à naulastito pokorom, radj ouoga dakle tribue çiniti pokoru i dobra dilla, prem da Isukarst tarpilje i dilloual za nas; i radi toga mnozise osudyuyu, alli ostayu nepriategli Boxji jere alli neche imati virru, Kako Xidoui, Turci, i Poluuirici; alli neche priyati Sakramente, Kako onni Ki nechese Karstiti, alli ispouiditi: alli neche vçiniti onnu pokoru Koyu mogu za grihe suoje, i odluçiti xiuiti podobno po zakonu Boxjemu.

V. Radbih Koyugod skazan za ouo razumiti.

N. Vazmi skazan jednoga Koibise mnogo trudil, i suoimi znoji i trudi dobilbi toliko pinezi Koliko dostabi bilo za naplatiti duzi suih ouoga grada, i dabijh stauil ù misto opcheno nekabise dauali sua Komu onomu Koibi prinesal gnegouu zapouid: oui çouih istinito zadouoglilbi za suih od strane gnegoue; à nista magne mnozi moghlibi ostati zaduxeni, jere ne bi hotili alli za oholiu alli za linost, alli za ini vzrok, poyti prositi zapouid, i ponestiu na misto opocheno za imati pinez.

Od Petoga çlana.

V. ZA razumiti peti çlan Koi gouorí, Sayde nad pakal, treti dan vskarsnu od martuih

tnih, xudim znati sto zlamenue ù ouome imenu pakal.

N. Pakalje, i nay nixjie, i nay duboçije misto Kojeje na suifu, to jest: sardcze zemgle, i zato sueto pismo ù mnozih mistih staulya Nebbo suprotiua paklu, Kako nay visseje misto nay nixgnemu, Dalli ù onoy dubini zemgle, jesu çetiri Kako velike yamme: jedna za osudgenih, Koyege nay dublya odasuih, i takose pristoi da oholi diauli, i lyudi gnihoui naslidniczi buddu ù nay nixgnemu mistu, i nay daglemu od Raya Kolikose veche moxe nayti. V drugoy yammi koyaje malo visya, stoje onne dusse Koe tarpe muke Purgatoria. V tretoy Koiaje yos visya dussesu one ditçice Koisu vmarli bez Karstenya Koe ne tarpe muke oghgnene, negoli samo vhiglinje viçgne yikouite radosti. V çetuartoy Koyage nay visya suih innhi, stahu dusse Suetih Otaczi i Prorokou i ostalih suetih, koi bihu vmarli pri dossastya Isukarstoua, jere prem da onne dusse suete neimaju od çesase oçistiti, nista magne nemoghau vlisti ù slauu blaxenu, paruo negobi Isukarst smartyu suoyom otuoril vrata xiuotariçgnega. Radi onoga stahu ù onnoy strani na visoyoy, Koiase zoue Limbo suetih Otacz aliti Krilo Abramouo, gdi ne tarplyahu muku nijednu, negoli vxiuahu vgodni pokoy, çekayuchi velikim radouanjen dossasteje Gospodinouo i tako stimo ù Vangelyu da dussa onoga suetoga prosyaka Lazara, bi ponesena od Angelou za poçinnti ù Krilo Abramouo, gdi bi vidjena od bogatoga Poxdarlika, Koi gorechi ù plamiczi paklenimi

nimi, duignu oççi, i viddi Lazara ù mistu vello vissemu, Koi stasse ù veliku veselyu i vtissenyu vxiuayuchi plod suoega vstarpeglenya.

V. V Koyu od ouih çetirih stran paklenih sayde Isukarst po smarti suoyoy?

N. Bez suake sumgne sayde ù Limbo Suetih Otacz i tudgeih vçini blaxenih, i potle yoste pouedeih ù Kraglestuo Nebesko. Cinise yoste viditi od suih ostalih stran paklenih, strassechi diaule Kako dobitnih slauosluani; pritechi osudgenim Kakò Sudac izuarsiti; i tissechi dusse Purgatoria Kako gnihou oduitnik, oslobodnik. Tako dakle sayde Isukrast nad pakal Kakono obiçaje Kraly Kadgoùi sayti ù tamnicze, za pohoiditi, i oslobiditi Kògamue drago.

V. Ako Isukarst yure bisse martau i tillo gnegouo lexasse ù grebbu; dakle ne sayde nad pakal vas Isukarst negoli sama dussa Isukarstoua. Kakose dakle gouori da Isukrast sayde nad pakal?

N. Smart imma istinno moch za razluçiti dussu Isukarstouu òd tilla gnegoua: dalli nemoxe razluçiti ni dussu ni tillo od sobstua boxastuenoga istoga Isukarsta i zato viruemo da sobstuo boxastueno Isukarstouo, s' titlom pribiua ù grebbu, i isto sobstuo, s' dussom sayde nad pakal.

V. Kakose istinuje da treti dan Gospodin vskarsnu od martuih? pokle od vecerra petka Kada Isukarst bi pokoppan, do nochi prid nedilyom, Kada vskarsnu, nisu ni dua dneua cilouitta.

N. Ne gouorimo da Isukarst vskarsnu nakon tri dni cilouitti, negoti treti dan stoje prikoistino, jerepribiua ù grebbu ù petak, Koie parui dan, prem

prem da ne cil : pribiua vas dan Subtgni , stoje drughi dan : i pribiua dil nedigle , stoje treti dan, jere dneui narauski poçjmlyu od vecerra Kieo prid gnimi , Kada nassi zuoni zuonilisu duadesei i çetuarto vrime , a potle zuoni paruo vrime .

X. Zasto Isukatst ne vskarsnu vdigle od smarti, negoli hoti çekati tri dni .

N. Jere hotiasse pokazati da bisse istinito martau; zatu hoti pristati ù grebbu Kolikoe zadouolyno za potuarditi ouu istinu . Hochu yoste da razmislyas da Kakono Isukarst xiuuchi bisse pribiual meju lyudi , tridest i tri , alli trideset i çeteri godista , tako hoti pribiuati meu martuimi nigdi trideset i tri , alli trideset i çeteri vrimena , pokleihje toliko ako stauis skupa jedno vrime Petka , jere na duadest i treto vrime pokoppan bi , duadeset i çetiri vrimena subotnya , osam alli deuet vrimeni Nedilgnih ; jere vskarsnu Isukarst po polunochi , ù poçalo zore .

V. Stoche riti da Isukarst gouorise da vskarsno , à od ostalih marthui , Kako od Lazara , i od sinavdouice gouorise dasu bili vzkrisseni ?

N. Razlog jest , jere Isukarst buduchi Sin Boxji vskarsnu sam po sebbi , to jest Kripostiyu suoga boxastua povratise sjedniti dussu s'tillom , itako poça istanoua xiuiti dalii inni martui nemoguse vratiti na xiuot Kripostyu vlastitom , i radi toga gouorise , dasu bili vzkrisseni od ostalih , Kako sui mi na dan suda bitichemo vzkrisseni od Issukarsta .

V. Jeli druga razluçina meu vskarseniem Isukarstouim , i innih koi pria gnega vratissese na xiuot .

N. Ouaje razluçina , da inni vskarsnusse vmarli

i zato

i zato opet vmrisse : Isukarst vskarsnu neumarli, ni moxe veche igdáre vmriti.

Istumaçenge Sestoga çlana.

V. HODIMO sada Ksestomu çlanu, Koie Vzassastya, xudim znati, Koliko vrimena pribiua Gospodin na zemgli, po vskársnutyu, i za Koi vzrok.

N. Cetardeset dneui pribiua Kako moxes prociniti, broechi dneui Koisu od blagdana Vskarsnutya, do blagdana Vzassatya i razlog ouoga pribiuanya toliko dugouita, bi jere hotti mnozimi i razlicimi prikazanii vstanouiti otaystuo suoega prikoistinitoga Vzkarsenya: jereje ouo otaystuo nikako nay muçnie, i tkoga virue, niemu muçno virouati ostala; jere Koi vskarsnue, istinito paruo bisse martau, à tko bisse martau, pcruo bisse rodgen, i tako tko virue Vskarsnutje Isukarstou, niemu muçno virouati smarti i porodjenje. I podobnim naçinom jere tillesama slaunimi ne pristoise pribiuanje zemalsko, negoli Nebesko; za to tko virue Vskarsnutje Spasitegleuo, lasnoche mochi virouati gnégouo vzassastge na Nebbo.

V. Hotilbih znati vzrok, zastose gouori, da Isukarst vzayde na Nebbo, à od prisuete Matere gnegoue gouorise da bi vznesena, à ne gourise da vzayde.

N. Vzrokje lagahan, jere Isukarst Kako bisse Bog i çouik Kripostyu vlastitem vzayde na Nebbo, Kakono Kripostyu vlastitom i vskarsnu: Dalli Matti gnegoua Koya bisse stuorenje, prem da

meu

meu suima innima prikodostoina, ne Kripostyu vlastitom, negoli Kripostyu Boxyom bi vzkrissena i priuedena ù Kragleustuo Nebesko.

V. Stoche riti; Sídi na desnu Boga Otcza suemoguchega.

N. Ne imas izmislyatise da Otacz stoji na liuu Sina ni magne da Otacz stoji ù sridi, i da imma na desnu Sina, na liuu Duha suetoga tilesnim naçinom: jere tako Otaç Kako Sin Koliko ù gnihouu boxastuu, i Duh sueti, stoje vazdi; nise moxe riti da jedan stoji na desnu alli liuu drugoga gouorechi vlastitim naçinom. Dalli stati na desnu, riciche ù uuomu çlanu, biuati ù jednakoy vissini, i slaui, veliçanstuu, jere tko stoji polli drugoga, ne stoji visje, ni nixje gnega. I za çinitinam razumiti oui naçim gouorenya, Sueto pismo ù Pismi 109. Koya poçigne. Reçççe Gospodin Gospodinu moemu, gouori jednokrat, da Sin sidi na desnu Otcza, i opeta gouori da Otacz stoji na desnu Sina: hotechinas çiniti razumiti, da stoje ù jednaku vzuissenyu, Kakosmo rekli. Toliko da Isukarst Kada vzayde na Nebbo vzayde varhu suih Kolou i redou Angelskih, i Duh suetih, Koje sobome vodyasse; i doyde do priuisokoga pristolya Boxjega, i oudese vstani, ne vzhodechi nad Otcza, ni ostayuchi pod gnim: negoli namistiusise za tako rechi, polli Otcza, Kako jednak gnemu ù slaui, i veliçanstuu.

V. Jereje Isukarst Bog i çouik; radbih znati, sidili na desnu Otacza ù Koliko samo Bog, alli yoste ù Koliko çouik.

N. Isu-

N. Isukarst ù Koliko Bog jednakje Otczu : ù Koliku çouik magne Otcza ; nista magnije jere Isukarst Bog i çouik, nisu dua Isukarsta, ni dua sobstua, negoli jedan Isukarst sam, i jedno samo sobstuo ; zatose gouori, da Isukarst Bog, çouik, sidi na desnu Otcza Boga : i tako çouiçanstuo Gospodinouo, to jest, puut gnegoua, i gnegoua dussa stoje na pristolyu buxastuenomu na desnu Boga Otcza, ne po vlastitomu dostoyanstuu ; negoli jeresu sjedignene sobstuu istinomu i narauskomu Sina Boxjega.

D. Hotilbih Koegod priliçje za razumiti ouo.

N. Vazmi priliçje Suitte Kragleuske. Kada Kraly odiuen Suitom sidi na suoemu pristolyu Kragleuskomu, i sui Poglaunici Ktagleustua side nixje gnega ; Suitta Kragleua stogi na mistu vzuisseniemu, negoli stoje reçeni Poglaunici ; jere stoji na istomu pristolyu Kragleuu. I Ouose çini ne jereje Suitta jednaka dostoyanstua Kralyu ; negoli jereje sjedignena s'Kraglem, Kako gnegoua vlastita odicha, Ouako dakle puut i dussa Isukarstoua sidi varhu suih Kerubinon, i Serafinou, na istomu pristolyu Boxjemu, ne dostoyanstuom naraui suoje ; negoli jere sjedignena z' Bogom, ne samo Kako odichja s'Kraglem, da velle tisnigijm naçinom, to jest po sjedignenjem sobstuenim Kakoe reçeno.

Istumaçenje Sedmoga çlana.

V. OD tuda imma priti suditi xiuih i martuih, Kadache bitti ouo prissastje Gospodinouo?

N. Bittiche na skoçanje suita, jere immas znati

da

da oni stiit imma imiti skonçaje, i razoritise sasuima potoppom oggnenim, Koiche saxgati sue stuari na zemgli, i necke bitti veche dneui i nochi, ni xenidbe, ni targouine, ni inne stuari Koje sada vidis; toliko da na napokogni dan ouoga Suita. Koi itkore nemoxe znati kolikoe blizu alli daleko, doytiche Isukarst z'-Nebba za vçinitti sud opocheni, i onna riç, od tuda imma priti, suistinas da ne viruemo ikomure koi reçe daje Isukarst, i koibinas hotil prihiniti kakoche vçinitti Antikarst pri Konçu Suita: jere praui Isukarst neche priti iz koegod dubraue alli mista neznana, dalliche priti z' visokoga Nebba, s' tolikom slauom i veliçamstuom, da itkore neche mochi sumgniti jelli on alli ne, kako kada Sunçe iztiçe prihodi s' tolikon suitlostyu da itkore nemoxe sumgniti jelli Suncze alli ne.

V. Zasto gourimo dache suditi xiuih i martuih? necheli biti tada sui lyudi martui, i sui vzkrisseni?

N. Za xiuih i martuih moguse razumiti dobri Koi xiuu xiuotom duhounim milosti, i zali Koisu vmarli duhounim naçinom po grihu; dallje yoste istina dache priti Isukarst suditi xiuih i martuih Koliko ù tillu, jere ú onni dan mnoziche bitti yure martui, à mnozichese nahoditi xini, koi prem da budu xiui ù onni napokogni dan, i niciche bitti yoste mladi, alli diçica; nista magne, sui ú jedan hip vmritiche, i tudje vskarsnutiche za platiti dug smarni.

V. Di razumilsam vechekrat, da tko vmira ù grihu smartnomu tudje ide ù pakal; à tko vmira ù milosti Boxyoy, ide tudje ù Purga-

torje

torio alli ù Ray ; Kako dakle imayu biti sui sudjeni buduchi yure podan osud.

N. Na smarti suakoga çinise Sud osobitti one dusse Koya onadase s' tillom razdiluje ; dalli za time ù napokogni dan, vçinitichese Sud Opcheni suega Suita. I ono za veche vzrokou. Paruo za slavu Boxyu, jere sada mnozi gledayuchi tamnih ù razkossah, à dobrih ù neuolyah iddu mislechi, da Bog ne vlada dobro Suit, dalli ondachese çisto viditiKakoe Bog vidil i zamiril sue stuari, i Kako s' velikom praudom podalje tamnim Koegod razkosse vrimenite, za namiritigim radi Koga gnihoua dobra dilla male vsidnosti ; imayuchijm datti viçgnju muku za gnihoue grihe smártne ; à na suprotiua dalje dobrim vrimenite neuogle za pedipsatijh radi Koga gnihoua griha prostnoga, alli za datignim vzrok pokorenya, imayuchijh paka obogatiti bezkonçiuim blagomslaue radi guihouih dobrih dillouanjih. Drugo radi slaue Isukarstoue, jere buduchi neprauedno osurdjen, i od mnozin ni poznan postouan Kako tribouásse ; razlog bisse dabi prissal jedan dan, ú Koibiga poznal vas suit i postoual po silli alli po lyubaui, Kako prauoga Kralya i Gospodina opchenoga. Treto radi slaue Suetih, neka onni Koi bihu bili na suitu proganyani, i darmani, vidilobise oda suih Kakoihje Bog proslauil. Cetuarto na smetenje oholih nepriatelyh Boxij. Peto nekabi tillo zajedno z'dussom imalo suoy osud slaue alli muke.

Istumaçenje Osmoga çlana.

V. OSMI çlan gouori, Viruyu ù Duha Suetoga. Stoche riti Duh Sueti?

N. Ou-

N. Oudese tumaçi treto sobstuo prisuetoga Troystua : Kakono ù paruomu çlanu istumaçiloseje paruo, à ù ostalih sest drugo. Toliko da Duh Sueti nije Otacz, ni Sin, negoli jedno treto sobstuo Koe izhodi od Otcza i od Sina, i jest istini Bog Kako Otacz i Sin, paçe jest istini Bog jere imma isto Boxanstuo Koeje ù Otczu, i ù Sinu.

V. Hotilbih Koegod priliçje ouoga.

N. Stuari boxanstuene ne moguse istumaçiti suarsenim nacinom priliçami staurih stuorenih, à naulastito tillesnih: nista magne vazmi priliçje jedne loque Koyase toççi iz Koe rike, Kako i rika izuirra iz jednoga iztoçnika, à lije sue jedna voda: ouako dakle Otacz viçgni Kakono iztoçnik izuadya Sina, Kako jednu riku: Otacz i Sin, Kakono iztoçnik i rika, izuadyuyu Duha suetoga Kakono loquu: à nista magne Otacz, sin, i Duh sueti, nisu tri Boxi negoli jedan sam Bog.

V. Zastose zoue Duh sueti treto sobstuo Troystua; nisuli yoste dusi, i sueti, sui Angeli i sue dusse blaxene?

N. Za Izuarschinu zouese Bog Duh sueti, jereje visoki Duh, i visokim naçinom Suet, i stuori, telyje suih duhou stuorenih, i suake suetigne, Kakono meu lyudi mnozisu Koisu Otczi, i sueti, alli po dillu alli po dobroti xiuota, Kakono mnozi dobri Biskupi, Popoui, alli Redounici, i sasuim time ne gouorise Otcze sueti, negoli Papi; jere gnemu samomuse pristoi za izuarschinu ouo imme, buduchi on glaua suih innih Otacz, i imayuchi bitti nay suetj suih dobro-

 tom

tom xiuota , Kakonoe suet po dillu , prikaxuyuchjnam istoga Isukarsta .

V. Ako imme Duha snetoga pristoise Bogu za izuarschinu ; Zastose prilaga samo tretomu sobstuu ? nieli yoste Otaez i Sin po izuarschini duh sueti ?

N. Tako jest : dalli jere paruo sobstuo imma jedno imme vlastito to jest Otacz i drugo imma jedno imme vlastito , to jest Sin , tretomu sobstuu ostauilosje imme opocheno , za razluçitiga od innih duih . I yoste immas znati da Kadase gouori od tretoga sobstua boxanstuenoga , daje Duh sueti , onne dui riççi çine jedno imme samo Kakono Kada jedan çouik zouse Iuan Maria , onne dui riççi Iuan Maria jednosu samo imme , prem ako inako biuayu dua imena Iuan , i Maria

V. Stoche riti da Duh sueti pissese ù priliku Golubice , naulas varhu Isukarsta , i blaxene Gospoe ?

N. Ne immas misliti da Duh sueti imma tillo alli dase moxe viditi oçima tilesnimi ; dalise ouako pisse za çinitinam razumiti stuari Koi izuadya ù lyudih . A jereje Golubica priprosta , çista , lyuboxelyna , i plonda ; zatose pisse varhu Isukarsta i varhu B. Gospe : neka razumimo da Jsukarst i B. Gospoa bilisu pripuni suih milosti i daroui Duha suetoga , à naulastito suete priprostine , çistigne , xegle i liubaui duus , i plodenya duhounoga . Kome dostignusse neizbroyni sinoui , to jest sue virne i dobre Karstyane .

V. Stochuriti da nad Apostoli pissese Duh sueti ù prilici yazikon oggneni ?

N. Jere Duh sueti deset dan po V zassastyu Gospodinou ,

dinouu,, sayde varhu Apostolou, i napunignih, vmitjem, miloschom i izgouaranjen, nauçiusijh gouoriti suima iazici: nekabi moghili pripouidati suetu virru po suemu suitu. I za zlamen ouih çudnouatih stuorou, çini prikazatise onni yazici oggneni; jere suitlost onoga ognya zlamenuje mudrost, vruchina istoga, zlamenue miloschiu, prilika yazika, zlamenue izgouoranje. I jere ouobi jedno priueliko dobrotuorje, koe Bog vçini suetoy Criqui, toga radi barxese on velli Blagdan, koise zoue Pedeseticza, alli Blagdan Duha suetoga.

Istumaçenje Deuetoga çlana.

V. STOche riti ono stose gouori ù deuetomu çlanu Suetu Criquu Katoliçansku Suetih opochinu?

N. Oudi poçinya drughi dil Virouanja, jere parui dil pristoji Bogu, a drughi Criqui zaruçnici Boxyoy. I kakono ù Bogu viruemo jedno boxanstuo, i tri sobastua, tako ù Criqui viruemo daje jedna sama Criqua, à da imma tri pripoglauita dobra, parui ù dussi, koeje odpuschenje grihou; drughi ù tillu, Koeche bitti Putti Vskarsnutje, treto ù dussi i ù tillu skupa, Koeche bitti xiuot viçigni; kakochemo viditi ù naslidnih çlanih.

V. Istumaçimi riç po riç vas çlan: à paruo, stoche riti Criqua.

N. Ritiche sazuanje i sakuplanje lyudih koise karste, i spouidayu virru i zakon Isukarstou pod posluhom izuarsitoga Pape Rimiskoga: i zouese sazuanje, jerese ne radyamo Karstyani kakose radyamo Haruati, alli Latini, alli od inne dar-

xaue : dalismo zuani od Boga, i vlizuemo ù ouo sakupglenje po suetomu karstenyu : koeje kako vrata suete Crique. Nitye zadouolyno bitti karstenu za pribiuati ù Criqui; dalli tribue virouati i ispouidati suetu virru, i zakon Isukarstou kakonas vççe Pastiri i Pripouidauci iste Crique; i ouo nije zadouolyno, dalli yos tribue stai pod posluhom izuarsitoga Pape Rimskoga kakono Namistnika Isukarstoua, to jest poznauatiga i darxatiga za starissinu pripoglauitu na misto Isukarstuo.

V. Akoje Criqua jedno skuplenje lyudi, kakono dakle zouemo Crique one zgrade ù kihse Misa gouori i boxastuene sluxbe?

N. Jere virni koisu praua Criqua skuplyayuse ù oue zgrade za dugouati dugouanya karstyanska; zato onne zgrade yoste zouuse Crique, naulas kadasu namignene i posuechene na sluxbu Boxyu. Alli mi ù ouomu çlanu Virouanya ne gouorimo od Crikau koesu vçignene od kamenya i daruya; negoli od Crique xiue, sto jesu virni karsteni i poslusni Namistniku Isukarstouu, kakoje reçeno.

V. Zastose gouori Criqua, à ne Crique pokle nahodese mnoghe skupscine virnih ù mnozih strannah suita?

N. Jere Criqua nije veche negoli jedna: prem da obuhityuge suih virnih koisu rastarkani po suemu suitu, i ne samo onnih koi sada xiuu, dalli yoste onnih koisu bili od poçala suita, i onnih koiche bitti do skonçanya suita, i zatose gouori ne samo, jedna, dalli yoste katoliçanska, stoche

che riti opchena, jerese prostira do suakoga mista i do suakoga vrimena.

V. Za koi razlog gouorise daje Criqua jedna sama, ako vzdarxi toliko mnoxtuo lyudi?

N. Gourise daje sama, jere imma jednu samu glauu, koyaje Isukarst à na misto gnegouo Papa Rimski i yoste jere xiue jednim istim duhom, i imma jedan isti zakon, kakono jedno kragleustuo gouorise daje jedno, jere imma jednoga sama kralya, i jedan isti zakon, prem da ù onomu kragleustuu jesu mnoghe darxaue, i mnozi gradi i mista.

V. Zastose gouori daje oua Criqua sueta: buduchi dasu mnozi lyudi tamni?

N. Gourise daje sueta za tri razlozi: Paruo jere glaua gneje koije Isukarst, jeat prisueti: kakono jedan koi imma lip obraz, gouorise daje lip çouik; prem da imma koi parst vkriuam, i koyugodi ranu na parsi alli na plechih. Drugo jere sui virni suetisu, po virri i po ispovidaniju jere imayu jednu viru prikoistinu i boxastuenu, i ispouidayu i opche Sakramenti prisueti i jedan zakon prikoprauedni, koi ne zapouida negoli stuari dobre, i ne zabranyuje negoli zale. Treto jeresu ù Criqui vazda nici istino sueti, ne samo virom i ispouidanjen, dalli yoste kripostyu i obiçaji: gdi meu xidoui Turci, i Poluuirci, i takouimi narodi, koisu izuan Crique, nemoxe bitti itkore istinito suet.

V. Stoche riti Suetih opchina?

N. Ritiche da tillo Suete Crique potaputje sjedigneno, da od dobra jednoga vda dilnicisu sua osta-

ostala vda . Toga radi prem dase mnozi nahodè ù dalecih stranah , i mi gnih ne poznauamo ; nistà magne gnihoue Misse molitue , boxastuene sluxbè i ostala dobra dilla prudde yoste i nami ; i ne samoje oua opochina oudi na zemgli ; dalli yoste nasse Misse , molitue i dobra dillà prudde onimà koisu ù Purgatorju , i molitiue onnih koisu ù Rayu, prudde nami i dussam Purgatoria .

V. Akoje ouo ouàko ne tribue çiniti molituu zà ikogàre naulastito , ni çiniti gouoriti Misse za ouu alli za onnu dussu Purgatoria , pokleje sue dobro opocheno .

N. Nije tako : jere Misa i molitue i ostàla dobra dilla , prem da kim naçinomsu opchena suimà , nistà magne prudde velle veche onnim za koihse çine osobito , negoli innim .

V. Stochemo riti od prokletih ? jesuli i onni dilnici virnih alli ne ?

N. Zatose zouu prokleti , jere ne imayu opchine Suetih ; i jesu kakono grane odsiçene od stabla , alli kako vda odtesana ob tilla , koe nisu dilnice dobre vlaxine koyase razpuschjà meu ostale grane alli vdà sjedignenà , i od ouuda moxes sabrati kolikose imma sciniti proklestuo ; pokle ne moxe imati Boga zà Otczà , koi ne ima Criquu Mater .

V. Daklesu prokleti izuan Crique , kakono Xidoui i ostali neuirnici ?

N. Tako jest dallije oua razluçina , da Xidoui i Turcisu izuan Crique , jere nisu vlizli vnutra ikadare ne imiuchi suetoga Karstenya . Poluuirici koisu Karsteni , dallisu izgubili virru izuanisu , jeresu sami po sebbi izasli i izbignuli vauka :

ka : i zatoih Criqua stiska mnozima mukami pouratitise na suetu virru : kakono kada jedna ouçica bixi od stada . Pastiryu siluje stapom pouratitise . Dalli prokleti jere imayu karestçenje i virru, vilzljsu, i ne izhode po sebbi, dallisu izagnani sillom, kakono kada Pastir sagle vanka jednu ouczu gubauu, i pustayu na poxdor vukom. Istinaje da Criqua ne izgoni prokletih neka vazda pribiuayu izuanka, negoli nekase pokayu od gnihoua neposluha, i tako ponixeni budu prositi pouratitise, i budu izstanoua priati ù krilo materino, i na opchinu Sueith.

Istumaçenje Desetoga çlana.

V. STOCHE riti, odpusteuje grihou, stoje deseti çlan?

N. Ouoje paruo dobro od onnih trih poglauitih koyase nahode ù suetoy Criqui : radi toga tribue znati, da sui lyudi radyajuse grisniezi, i nepriategli Boxji, i potole restuchi vazda hode od zla na gore, dokle po milosti Boxyoy ne odopustise gnima grih, i ne vçinese priategli, i Sinoui Boxji. Oua pake milost ouako velika indise ne nahodi negoli ù suetoy Criqui, ù koysu sueti Sakramenti, à naulastito karstenje, i pokorra, koi kakono likarie nebeske ozdraulyayu lyudi od suake nemochi duhoune, kojesu grisi.

V. Hotilbih dami istumaçis malo bogle, kolikoje veliko dobro ouo odpustenje grihou.

N. Nenahodise na suitu vechje zlo od griha, ne samo

mo jere od gnega radyayuse sua ostala zlà ù ouomu xiuotu i ù drugomu ; dalli yoste jere grih çini da çouik bude nepriatel Boxji ; à stose moxe riti gore, negoli biuati nepriatel onoga koi moxe vçiniti sue sto hoche, i itkoremu nemoxe odoliti ? tkoche mochi obraniti onoga soprotiua komu bude rasardam Bog ? à na suprotiua, nemoxese nayti ù ouomu xiuotu vechje dobro, negoli biuati ù milosti Boxyoy : jere tkoche mochi nauditi onomu koije obragnem od Boga, buduchi sue ù ruci istoga Boga ? i ù kratko ti znades da meu stuari tilesnimi nay vechese çini xiuot, jereje on temely suakoga ostaloga dobra ; à daje stuar koyase nay vechje marzi smart, jereje protiuna xiuotu ; ouako dakle pokleje grih smart duhouna dusse ; à odpustenje griha xiuotje iste dusse : moxes lasno razmislyati, koliko veliko dobro prijmase ú Suetoy Criqui buduchi samo ú gnoji odpustenje grihou.

Istumaçenje Gedinadestoga çlana.

V. STOCHE riti Putti vskarsenje, stoje jedinadesti çlan ?

N. Ouoje drugo dobro onnih poglauiti suete Crique : to jest da ù napokogni dan sui onni koi budu nassasti s'odpustenjen grihou, vratitichese na xiuglenje ?

N. Koliko na xiuot narauski suichese vratiti na xiuglenje, tako dobri kako xli ; dalli nista magne jere vskarsenie xlih bitiche nekasu muçeni

nì važda, à ne za imati jedno dobro, zato on gnihou xiuot zouese priya jedna smart suakçasna, negoli praui xiuot: i tako prauo vskarsenje, to jest na xiuot poxudni, neche bitti negoli,kojse budu nachi bez griha.

V. Hotilbih znati hocheli oua ista tilesa koya sada imamo vskarsnuti, alli inna priliçna?

N. Bez ikoe sumgne oua ista tilesache vskarsnuti; jere inako nebi bilo prauo vskarsenje, akose nebbi poduigal on isti koiseje obalil, i nebise pouratil xiuiti on isti keie vmarl. A paka vskarsenje çinise neka tillo dilno bilo dobrih dilouanjih alli grihou, dakle potribue da bude isto tillo; jere drugo nebi dostoyno bilo muke ni placze.

V. Kakoje vzmoxno dase pourati xiuitt onni koije bi saxgan, i pepel gnegou bilje prosus na vitar, alli varxen ú riku?

N. Zatose reçe ù poçelo Virouanya daje suemoguchi Bog, jere moxe vçiniti onno stose nami vidi neuzmoxno. Da ako ti razmlslias daje Bog stuoril od nistare Nebbo i Zemly, nechetise muçno vditi virouati, da on moxe priuesti ù paruagne bitje onno stoje raztuoreno ù pepel.

V. Hotilbih znati hocheli lyudi vratitise bitti lyudi, à xene bitti xene, alliche sui jednaci bitti.

N. Potribuje virouati dache lyudi bitti lyudi, à xene bitiche xene: jere inako nebi billa ista tilesa koyasu paruo bila: à yurtisam rekal da imayu bitti ista tilesa, prem da ù drugomu xiuotu neche bitti veche rodjenya sinou, niche bitti muxi ni xene: nista magne bittiche razluçina lyudi, i xene, neka suaki vxiua plachu suoih vlasti-

tih

tih kripostik, koe ù polu suoemu bude dugoual i kakonoche bitti ù Rayu lipo pozorische gledayuchi slauu Muçenikou, i Ispouidnikou: tako yoste lipo vidinjeche bitti, gledati slauu Diuicza à varhu suega Mayke Gospodinoue.

V. Radbih dabimi rekal ù Komu dobbu, i mirri vskarsnutichemo: pokle nici vmiruyu diçica, druzi mladci, à druzj i stari.

N. Suiche vskarsnuti ù onnoy slavii, ù onomu bichu koe budu imili, alli budu imili imati ù dobbi tridest trih godist, ù koi dobbi vskarsnu nas Gospodin, toliko da diçica vskarnutiche toliko velika kolikabi bila, dabi dostupila do tridest i tri godista, à starci vskarsnutiche ù onomu cuitu dobbe, koega imasse kada bisse od tridesed i tri godista, i kao tko ù onomu xiu otu bude bil slip, hrom, alli nedorestal, aliti s'kom inom gardostyu, vskarsnutiche cilouit, zdrau, i sa suakim suarsenstuom jere Bog çini dilla suarsena, i tako na vskarsnutyu, koeche bitti dillo gnenogouo vlastito, naprauitiche betezi, i lihouanya naraui.

Istumaçenije Duanadestoga çlana.

V. STOCHE riti Xiuot viçgni stoje napokogni clan?

N. Ritiche jedna dospiuena radost dusse, tilla, i ouoje nay vechje dobro i napokogni konacz koi dostignemo jerese nahodimo ù Criqui suetoy.

V. Recimi naulastito, koyache dobra bitti ù xiuotu viçgnemu?

N. Hochute nauçiti ouo otaystuo po priliçyu stuarih

rih ouoga suita. Znades da oudi doli xudise jedno tillo zdrauo, lipo, hitro, i kripko: jedna dussa mudra, razumna; nauçna koliko u ime razuma, i punna suake kriposti koliko ù ime hotinya: od visse ouoga xudese dobra izuanska, to jest bogastua, postenya, moguchstuo i razkosse. V xiuotu viçgnemu dakle çillo za zdrauje, imatiche neumarlost, s' netarpglenjem, to jest da jedna stuar nemozimu nauditi: za lipost imatiche vedrinu, to jest jednu suitolost kakouaje Sunçena: za hitrost, imatiçhe tançinu, to jest da ù jedan hip mochichese gamuti s' jedne strane suita na drugu, i s' zemgle na nebbo, bez ijednoga truda: za yakost, imatiche jedno bitje tako kripko, da bez gilissa, bez pilissa, bez spauanya, bez poçiuanya; mochiche sluxiti duhu ù suakoy stuari koyamu bude potribna, nichese srassiti i jedne stuari. Koliko ù dussi, razum bitiche napugnen mudrostyu: pokleche gledati vzrok suik stuari, koije Bog: hotinge bitiche napugneno tolikom dobrotom, i miloschom, da neçhe mochi vçiniti jedan cighli grih prostni. Bogastua blaxenih bitiche, nimausi potribu nistare imayuchi ù Bogu suako dobro Postenje bitiche, dasu Sinoui Boxji jednaci s' Angeli, i dasu kragli, Popoui duhouni ù vike. Mogustuochje bitti dasu zajedno z' Bogom gospodari suega suita, i da mogu çiniti sue sto vzhote: jereche bitti sjedigneni s' hotinjem Boxjim, koemu nemoxe stuar ikakoua odoliti. Napokon Nasladjenjeche bitti neizgouorno; jere sue mochi toliko

dusse,

dusse, koliko tilla bitiche sjedignene s' poxudami koemise pristoe, od kudache izhoditi jedno zadouolystuo napunito, jedan mir igdare kussani, jedna radost i veseleje vikouito.

V. Ako sui imatiche sue oue stuari, i suiche bitti zadouoglyni po jedan isti naçin, dakle neche bitti ù Rayu jedan blaxeniji od drugoga?

N. Paçe tkoje dostojil veche na ouomu suitu, onche imati vechju slauv, i bitiche blaxeniji; dali zato neche bitti nenavidosti, ni xaglenya; jereche sui bitti napugnegni po gnihouu podobstuu: i'onni koi budu imiti vechje dostoyanstuo, bitiche podobniji: i takoche imati vechju slau. Kako da reçemo za skazan: ako jedan Otacz imalbi mnozi sini, jednoga vechjega od drugoga, po dobbi gnihouoy, i dabi vçinil suakomu jednu odichu zlatotkanu, podobnu staui suakoga; bez sumgne vechi imalbi vechje odiche, i vechje vridnosti: à nista magne suimibi billo zadouolyno: nibi manysi xudili odiche velicih, jereim nebi dobro pristayale.

V. Stoche riti da ouo blaxenstuo Raysko, zouese xiuot viçgni? necheli xiuiti ú vik yoste i osudjeni ù paklu.

N. Xiuot vlastitim naçinom gouroise daje ù onnih stuarih, koese miçu same po sebbi, toga radi po niki naçim gouorise yoste i voda xiua onna koya izuira, jerese miçe, à onna od blata zouese martua jrese ne miçe. Blaxeni dabkle na nebbu gouorise da imayu xiuot viçgni: jere mogu dillouati sue onno stoimje drago, sa suimi mochmi suomi iznutargnimi i izuanyskimi, bez ijed-

ijednoga zapriçya , i vazda dilluyu i dugnyu kakoimje drago : Dalli osudjeni ù paklu prem da xiuu , jere ne dospiuavu ikadare skonçauatise : sasuim tim gouorise da imayu smart viçnyu: jeresu priuezani k'ongnyu , i k'mukam , i jesu vsigleni vazda tarpiti onno sto nebi hotili , i nemogu dillouati istare onoga stobi hotili . Po ta put blaxeni na nebbu vxiuayu suako dobro bez primise zla , a osudjeni , ù paklu , tarpe suako zlo , nemoguchi ikadare ispuniti ijedno gnihouo hotinje .

V. Stoche riti Amen , koese postaulya na dospitak Virouanya ?

N. Ritiche ouako jest istina , to jest sue onno sto reçeno prauoje , i istino .

Istumaçenj Molitue Gospodigne.

Glaua IV.

V. NAVCILSAM milostyu Boxyom onno sto immam virouati : Xudim dame sada nauçis onno sto immam vfati , i xeliti , koi put mochichu imati za ouo dostignuti .

N. Sue onno stomi sada prosis , vzdarxise ù molitui gospodigni , koyu mi zouemo Otcze nas : jere ú ouoy molitui kazase stose imma xelití , i od kogase imma prositi , i ista molitua jest put za isprositi onno stose xeli .

V. Koyaje molitua Gospodinya ?

N. Ouaje : Otacze nas koi jesi na Nebesih .

V. Za Koi vzrok pridstaulyas Otcze nas suima innim molituam ?

N. Paruo jereje oua izuarsitia suih innih , buduchi sloxena od istoga Isukarsta , koije priuelika mudrost

drost. Drugo jere oua ista molitua jest prikratka: stojest korisno za nauçitiu, u pametiti: i zajedno punaje suchanstua, jerę zadarxi sue onno stose imma prositi od Boga. Treto jereje prikotisna, i mogucha, buduchi vçignena od onoga koije skupa Sudacz, i Oduitnik nas: i zato znade bogle od suakoga, kako tribue prositi za izprositi çetuarto jereje nay potribnia odasuih innih, jeresu sui Karstyani darxani vmitiyu, i gouoritiu suaki dan, jere za to zouese molitua suakdanya, to jest molitua koiase imma gouoriti suaki dan.

V. Poçmi dakle tumaçiti onne parue rici: Otczę nas koj jessi na nebesih?

N. Ouo malo riçij jest kakono jeda malahan pridgouor, alli pripraua za molituu: jere gouorechi mi, da Bog jest nas Otacz vazimamo sminost, i vzdanje za molitiga; gouorechi daje na nebesih spominamose da tribue hoditi k'gnemu suelikim strahom i ponixenjem; pokle nije Otacz zemalyski, negoli nebeski; i oduisse gouorechi daje Otacz, razmislyamo dachenam vgoditi ù onomu stomu prosimo: gouorechi daje na nebesih kako gospodin i gospodar suega suita; rezumimo dache mochi vçiniti koliko bude hotti. Napokon gouorechi daje Otacz, spominamose dasmo Sini Boxji i didichi Raya; gouorechi daje na nebesih i razmislyayuchi kakosmo mi na zemgli, spominamose da neiamo vxiuagne nassega ditinustua nego dasmo putniczi i prislaci ù zegli nepriateliskoy, i radi toga imamo veliku potribbu pomochi gnegoue.

V. Istumacim osobito sue riççi?

N. Onna riç Otcze prem dase pristoi Bogu ù koli-

koje

koje Otacz suih stuarih po stuorenyu ; nista magne ù ouoy molitui razumise ob Boga ù kolikoje on Otacz dobrih karstyanou po posinouglenyu . Istinajeli zato da onni yoste mogu rechi Bogu, Otcze nas, koi xude obratitise i vçinitise sini Boxji : toliko da samo onni nemogue s' istinom rechi, Otcze nas, koi nisu hoche da budu sini Boxji, neimayuchi misli ni jedne za obratitise.

V. Zastose gouori Otcze nas, ù ne, Otcze moy?

N. Gouorise Otcze nas neka razumimo da mismo sui bratya, i kakono bratya imamose lyubiti, i bitti jedini meu nami, buduchi sinoui jednoga istoga Otcza. Gouorise yoste Ocze nas, za nauçitinas da molitua opochena bolysa jest negoli osoboyna, i yosteje korisnia onomu istomu koi çini molituu : jere doçime sui gouore Otcze nas, suaki çini molituu za suich, i sui çine molituu za suakoga.

V. Zastose gouori koi jesi na nebesih? nijeli Bog ù suakomu mistu?

N Gouorise da Bog pribiua na nebesik, ne jere nije ù suakomu mistu, negoli jeresu nebesa nay piemeniyia strana suita, i ù gnih vechjese prosuitlyuje veliçanstuo, moguchstuo, i mudrost Boxya ; i napokon ù gnihse dopuscha gledati licze na licze, od Angelou i od blaxenih lyudih. Moxese yoste riti, daje na nebesih Bog jere on pribiua jednim naçinom osobitim ù Angelih, i ù lyudih suetih, kojsu nebesa duhouna.

V. Hodimo sada k'paruomu prossenyu, stoche riti suetise imme tuoè?

N. imme ù ouomu mistu zlamenue glas, poznanje : kakono kada mi gouorimo da jedan imma veli-

veliko imme jereje poznan od mnozih : allî da imma dobro imme, alli zlo imme, jerega teçe dobar glas alli zal glas : buduchi poznan od mnozih, i buduchi huaglen za dobra, alli hudanza zla çouika. Zato suetiti imme Boxje, nije inno, negoli rasuti po suitu poznanje Boxje, i vzdarxatiga çisto i sueto ù sardicih i ù ustih çoviçanskih kakonoje sueto i çisto samo ù sebbi. A Jeresu na suitu mnozi neuirni koi ne poznayu Boga, i mnozi zali Karstyani koiga psuyu i ne lyube postenje Otcza suoga, s' velicin xelinjen mole, dase sueto ime gnegouo, to jest da po suemu suitu bude poznan, poklanyano, ispouidano, huagleno i blagoslougleno kakose pristoji.

V. Ako mi xelimmo da Bog bude poznan i huaglen od lyudih, nebili bogle billo prositi ouo od lyudih negoli od Boga?

N. Couik nije vridan sam po sebbi nî poznauati, nî hauliti Boga: i radi toga prosimo od Boga, da dilluje suoyome suetom milostyu, po ta naçin, da neurini, i ostali grisniezi obratese, i tako obracheni poçmu poznauati i hualiti gnegouo sueto imme.

V. Zastose poçinya molitua od prossenya, dase sueti imme Boxje?

N. Darxanismo lyubiti Boga varhu suake stuari, i vechje negoli nas samih, i zato paruo i nay çesche xelinje nasse, ima bitti slaua Boxya, i na ouosmo stuoreni, i narreseni razlogom; neka poznaemo i slavimo Boga, ù koemu yoste vzdarxíse nasse dobro priueliko kakochemo tudje rechi.

V. Illumaçimi sada drugo prossenje, to jest, Pridi kragleustuo tuoje.

N. Vo-

N. Vouomu prossenyu dobrime redom prosise spasenje valastito, pokle ù paruomu prosilaseje slaua Boxya.
V. Stose imma razumiti za kraglestuo Boxje?
N. Na tri naçini moxe razumiti kragleustuo Boxje jerese nahodi jedno kragleustuo naraui, jedno kraglestuo milosti, i jedno kraglestuo slaue. Kraglestuo naraui, jest onno, skime Bog redi i vlada suaka stuorenya, kakono izuarsiti Gospodin suake stuari; jere prem da opaçni lyudi siluyuse zlo çiniti, i neobsluxuyu zakon Boxji; nista magne kralyuje Bog varhu gnih, jere kadamuje drago zapriçue odluke gniove; i ako kada dopusti da imay onno sto hote, potoleih lyuto pedipsa: i nije ikogare tko moxe odoliti gnegouu hotinyu, ni tko moxe vçiniti, nego koliko on naredyuje, alli dopuschja. Kraglestuo milosti jest onno koime Bog redi i vlada dusse i sardcza dobrih Karstyanou, dayuchi gnima duh i milosti, za sluxitiga dodrouolyno, i za iskati varhu suake stuari slauu gnegouu. Kraglestuo slaue bitiche ù drugomu xiuot nakon dneva sudgnegna: jereche onada Bog kragleuati sa suimi suetima, varhu suih stuarih stuorenih, bez odpire ijedne: pokle onadachje bitti duignuta suaka oblast diaulom, i lyudem opaçuim koiche bitti zatuoreni ù vçgne tamnicze paklene bittiche yoste ù onno vrime zagubglena smart, i rasutie sa suima napastouanji suita, i putti, koeje sada smetayu slughe Boxje: po ta put dache onno bitti jedno kragleustuo pokoyno, i mirotuorno s'stanouitim vxiuanjen suarsene i viçgne radosti.
D V. Od

V. Od koga od ouih trih kragleustuih gourise ù ouomu prossenyu?

N. Ne gourise od paruoga, jere onno ne imma priti, dalije yure prislo. Nitise gouori od drugoga, jerseje od gnega gouorilo ù paruomu prossenyu, i yure dobrim dilomje prislo. Dalise gouori od tretoga, koe imma priti, i çekase s'velikim xelinjem od suih onnih koi poznaiju tugu ouoga suita. Zato ù ouomu prossenyu prosise nasse priueliko dobro, i suarsena slaua dusse i tilla.

V. Ako kraglestuo Boxje koe mi xélimo, i prosimo da barzo Pride; poçetiche na kom dneua sudgnega, dakle mi xelimo i prosimo da oui suit barzo skonçase, i barzo pride dan sudgni.

N. Tako jest, jere prem da lybounici suitouni nemogu imati gorega nauischenya, negoli slissati immenouati dan sudgni; nista magne Gradyani Nebeski koi sada xiuu kakono putniczi i odsugeui stati oudi na zemgli, neimayu inoga vechjega xelinga. Zato Sueti Augustin gouori, da kakono paruo negoli Isukarst doyde na suit, sua xelinya Suetih ù staromu zakonu, vpraulyahuse k'paruomu prislastyu Isukarstouu, tako sada sua xelinya Suetih nouoga zakona, vpraulyayuse k'drugomu prissastyu istoga Isukarsta, koichenam prinesti suarseno blaxenstuo.

V. Proydimo k'tretomu prosenyu: sto zlamenuyu onne riçi: Budi volya tuoya kako na nebbu, tako i na zemgli.

N. Prosise ù ouih riçah milost za dobro obsluxeuati zakon Boxji, jere buduchise prosil ú drugomu prossenyu xiuot blaxeni, koje konac ço-

uika;

nika; pristoyassese dase sada prosi naçim poglauiti za dostupiti do onoga Koncza : oui naçin poglauiti jest obsluxenje zapouidih Boxjih, ouakoreçe nas Gospodin : Akoches vlizsti ù xiuot viçgni, obsluxi zapouidi ; à jere mi nismo vridini po nas samih obsluxeuati sue zapouidi, Kakose pristoji, zato prosimo od Boga dase vçini od nas volya gnegoua to jest danam podade milost za izspuniti volyu gnegouu, poslussayuchi ú suemu i po suemu gnegoue suete zapouidi.

V. Xudim znati, osuin izpugnenya vogle Boxje ù obsluzenyu zapouidih, jesmoli yoste darxani spodobiti volyu nassu sa volyom Boxiom, Kadanam sagle neuogle ?

N. Darxanismo nay magne ne marmnyati, i ne tuxitise od prouidjenya boxastuenoga, jere sue onno stouam sagle, allinam dopuscha, sue çini na dobar konacz, to jest za datiuam vzrok vechjega dostoyanstua, akosmo dobri : alli za oçistitinas akosmo zli.

V. Zastose nadodae kako na Nebu tako i ua zemgli?

N. Za nauçitinas da imamo nastoyati posluslati Boga, i obsluxeuati gnegoue suete zapouidi onime suarsenstuom, hitrostyu, i veseljem, Koime poslussayu Angeli na nebbu, Koi ne çine ikadare nay magne prigrissenje ù obsluxenyu suih zaponidih Boxjih. Moxese yoste rechi, da mi xelimo, i prosimo da grisiniczi zlamenouani zemlyo, budu poslussati Boga Kakoga poslussayu Sueti zlamenouani Nebbom, alli da sua çriqua zlamenouana zemlyom pride cilouito poslussati Boga, kakoga poslussa Isukarst Koje zlamenouan Nebbom.

V. Hodimo K'çetuartomu prossenyu : stoche riti : Kruh nas suakdagni daynam danas ?

N. Velikim razlogom prosile Kruh, koi vzdarxi xiuot, pokleseje prosila milost, Koyaje isti xiuot : jere parua stuar koyu xudi ko poçigne xiuiti, nie inno negoli gilis, koimse vadarxi xiuglenje. Dalli ti immas znati, da ù ouoy molitui prosise poglauitim naçinom Kruh duhouni, koie gilis dusse; à za time Kruh tilesni koije gilis tilla. A za Kruh duhouni razumise prisueti Sakrament oltara, koie Kruh nebeski, i boxasatueni, koi çudnouato touri xiuot dusse : i takose razumi riç Boxya, koia pripouidanji, alli stenjem kgnigh duhounih pomaga ne malo touiti isti xiuot dusse : i napokou razumise nadahnutje Boxje, molitua, i suaka, inna stuar koia pomaga vzdarxati, i vzmnoxiti ù nas milost Koya (Kakoe reçeno) jest xiuot dusse. Za Kruh tilesni razumise sue ono stoe potribno za vzdarxati xiuot tilesni, Koie kako oruxje dusse ù çignenyu dobrith dillih.

V. Zastose gouori da oui Kruh jest nas ?

N. Velikim otaystuom zouese nas oui Kruh, jere ako gouorimo od prisuetoga Sakrementa, onnoje Kruh nas; jere za nasse spasenje bilje vmissen od Duha suetoga, ù vtrobbi Blaxene Diuicze, i peçen po niki nacin ù pechi Suetoga Krixa, i priprauglen nam na stolu oltara rukama Popouskimi; i od visse jest nas, jereje Kruh vlastiti sinou, nemoxese podati psom to jest neuirnim, ni onnim koi stoje ù grihu smartnomu. Ako gouorimo od nauka, prosimo Kruh nas, to jest onni koise razdiluye od prauih Pripouidauacz sinouom

uom suete Crique, à ne kruh tujini, to jest onni, koi dayu Poluuirici suoim nasslidnikom, koije Kruh isteteni, i okuxeni, da ako gouorimo od Kruha tilesnoga, xelimo danam dade Bog Kruh nas, à ne tugini, to jest danas pomoxe u dobiticih prauednih, i dopuschenih: i yoste da blagosloui nassa imanya, i vinogradi, i sui nassi trudi: neka bez Kradgne i himbe moxemo pribaulyati xitak

V. Zastose gouori da oui Kruk jest suakdagni?

N. Gouroise suakdagni, to jest Kruh suakoga dne; ua; jere ne xelimo stuari zalihe ni zanouetgliue. dalli samo onno stonamje zadouogle ze jedno priposte xiuglenje na dan, tako za dussu kako za tillo: naulas pokle mi razumimo dasmo putnici i prislaci na ouom suitu.

V. Zastose gouori, day nam?

N. Jere prem dase mi hochemo truditi za imati Kruh tako duhouni kakono tilesni: nista magne znademo da sui nassi trudi bilibi taschi, ako Bog nebi pristal milostyu suoyom: kakono çesto vidimo, da prem dase lyudi trude ú sidbi, ú xetui, li dohode nischete radi grihou suitounih. Prosimo yoste da Bognam podade Kruh nas, to jest da ne samo pomoxe nas pribauitiga, istignuti, dalli daga yoste blagosloui, i posueti, doklega vxiuamo, nekanam bude prudan, i bude Koristan í dussi i tillu.

V. Zastose nadodae onna riç, Danas?

N. Onno riç, Danas, zlamenue sue vrime ouoga xiuota vrimenitoga: i tako prosimo od Boga, da ù suemu ouomu nassemu putouanyu vzdarxiuas Kruhom duhounim i tilesnim; dokle pride-

mo Kodomouini nebeskoy : gdi nechemo veche imati potribbu Sakramentou , ni Pripouidanjih , ni magne gilissa tilesnoga . Moxese yoste rechi da prosimo od Boga , danam dade danas oui Kruh ; jerese nechemo brighnuti onnim sto imma bitti syutra neznaduchi mi hochemoli sutra bitti xiui : i tako nasje nauçil Gospodin nas dase ne brinemo negoli stuari sadagnimi . Toliko da Kruh koinamje zadouogle danas , prosimoga danas , syutrasui Kruh prositichemo sutra .

V. Vpadam ù jednu sumnyu od onoga stomisi rekal , jere pokle neimamose brighnuti negoli od sadagnega , zlo çine onni koise prouigjaju xitom i vinom , i ostalimi stuari Kojesu potribne za cilo godische .

N. Gospodin nas Kadanas vçi dase nimamo brinuti negoli sadagnimi , ne ische inno , negoli osloboditinas od zalihe brighe i peçali : Koje smetayu mnogo molituu , i ostale stuari vechje vridnosti , koe pristoje dostignutyu xiuota viçgnega . I zato kada misal za napridak nije zaliha , negoli potribna , kakono prouiditise za godische , kako reçe , tada nie zlo misliti za napridak : paçe takouo misglenje nie za sutra , da za danas : jere akobismo çecali do syutra , nebismo bili veche na vrime .

V. nasliduje sada peto prossenje : Stoche riti . I odpustinam dughe nasse , kako i mi odpuschamo duxnikom nassim ?

N. Yure ù çetirih mimossastih prossenjih mismo prosili od Boga , danam dade svako dobro tako , viçgne kako vrimenito : sada ù trih naslidgnih

pro-

prosimo da nas izbaui od suakoga zla mimossastoga, sadagnega, i prissastnoga; i tako vidis daje istina onno stoti rekoh z'gora, da ù ouoy molitui vzdarxise sue onno stose moxe xeliti. Prosimo dakle ù ouomu prossenyu, da nas Bog izbaui oda zla mimossastoga, to jest od grihou, Koismo mi vçinili; jere ouako. Gospodin nas istumaçi Suetim Apostolom. Kadaih nauçi ouu molituu; da za dughe nasse imahuse razumiti grisi nassi.

V. Za Koi vzrok grisi zouuse duzi?

N. Za tri vzroci; Paruo jere suaki çouik Koi sagrissue, vuridyuje Boga, i zato duxan ostaje zadouogliti Bogu za bezakonje Kojemue vçinil. Drugo, jere ko sagrissue, pristupa zakon Boxji à jere isti zakon obitue slavu onomu Koiyu obsluxuje, à muku onomu Koiyu ne obsluxuje zato tkoyu ne obsluxuje, stuarase duxnik za platiti reçenu muku. Treto jere suaki od nas darxanje passiti vinograd dusse suoje, i vrachati Bogu plod dobrih dilouanjih: radi toga ko ne çini dobra dilla, à velle vechje ko çini zla dilla, na misto dobrih, duxnikje Bogu, Koie praui Gospodar suih ouih vinogradou; à jere sui mi çesto pomanxkamo tako çinechi onno stobismo imali çiniti; zato suaki dan pristojise vechekrat da s'velicim ponixenjem molimo Boga da nam odpusti dughe nasse.

V. Zastose nadodaje Kako i mi odpuschamo duxnikom nassim?

N. I oudi yoste razumiyuse za duzi vuridjenya i bezakonya Koya mi primglamo od iskargne-

gnega nassega, i gourimo Bogu, da nam prosti vuridjenya kakono mi prastamo ounim Koisu vuridili nas: jere kakono onni Koi prasta vuridjenya Koyaje primil od izkargnega suoga, podobnie za pryati prostenje vuridjenjih Koyaje on Bogu vçinil; tako na suprotiua tako neche prostiti vuridjenya izkargnemu, çinise nedostoyan da Bog prosti gnemu. Napokon gouorèchi mi da prastamo bezakonya nepriateglem nassim, pokaxuemo da namje drago milosardje, i dà namse çini dillo velika sardcza i, plemenita prositi: neka Káda mi prosimo milosarge od Boga, ne vzmoxenam odgouriti, kako hoches ti dati vdilim milosardje, buduchi da ti nenauidis milosardje? i kako prosis dati ya prostim pokle ti çinis stuar neplemenitu prostiti izkargnemu.

V. Istumaçimi sada sesto prosenje: i ne vuedinas ù napast?

N. V ouomu prossenyu prosise pomoch suprotiua zlu prissastomu, to jest suprotiua napastouanjen Koisu puti za çinitinas vpasti ù grih. Immas dakle znati kako poglauitim naçinom prosise da Bog ne dopusti da budemo pridobiueni i primoxeni od napasti. Dalli nista magne jere napastouanya jesu mnogo poghibilna, à dobitje nasse suprotiua gnima jest nestanouito, zatose yoste prosi, da Bog ne dopusti dasmo napastouani, naualas Kada on vidi, da dobitje neche bitti nasse negoli diaulouo. I od ouuda immas izuaditi jedan lip nauk to jest; da diaual ne samo nemoxenas pridobiti, da ni napostouati, ako to Bog ne dopusti.

V. Ne razumim dobro onnu riç: Neuuedinas ù napast jere-

jerese çini dache rechi daje zauiçan Bog vuadyati lyude ú napast, à miga molimo da to ne çini.

N. Vuesti ù napast, buhiti alli napostouati na zlo, alli çiniti vpasti ù grih osobitoje dillo diaula, I ikakose nepristoji Bogu, Koji varlo nenauidi grih: dalli po obiçniù gouorenya Suetoga pisma Kadase gouori od Boga, Vuesti ù napast, neche riti inno, negoli dopustiti da jedam bude napastouan, alli da bude pridobiuen od napasti, dakle razuminje ouoga prossenya, nije inno, negoli onno Koeti rekoh, to jest da mi poznayuchi nasse mlohaostuo i slabost, à z'drughe strane prohirnost i mogustuo diaula, molimo Boga da ne samo ne dopusti da budemo obagleni od napasti dali ni yoste dopusti, dasmo napastouani, ako on ne vidi da imamo ostati dobtinici.

V. Ostaje nayzadne prossenje: da izbauinas odazla od Kogase zla gouori ù ouomu prossenyu?

N. Ouo prossenje nayzadgne ù dil potuardyuje prostenya zgora reçena, à ù dil nadostaulya jedne stuari iz noua, i zato gouori. Da izbauinas odazla, to jest ne samo prosim danam ti prostis grisi mimossastni, i obranis nas od prissastinih; dalli od visse, da nas izbauis oda suakoga zla sadagnega, i pazi da Gospodin nas velikom mudrostyu vçinas prositi izbauglenje odazla opocheni naçinom, à ne shodi na vlastiti naçin, kako da reçes, na vbosto, nemoch, progognenje i stuari takoue: jere vechekrat çinise nami daje jedna stuar dobra, koyu Bog vidi daje za nas zla; i na suprotiua, namse vidi daje jedna stuar zla, à Bog vidi daje za nas dobrá. I zato mi po nau-

çenyu

çenyu Gospodinouu prosimo da nas iybani oda suega onoga sto on vidi daje zlo za nas, da bude vgodno alli suprotiuno.

V. Stoche riti Amen?

N. Ouoe riç Xidouska, i (Kakonoti yure rekoh) ritiche, ouako budi, alli ouako jest, i kakono na dospitku Virouanya, Amen, ritiche ouako jest i ouako viruem: na isti naçin na dospitku Oçenassa, Amen, ritiche ouako xelim, i ouako molim da bude vçigneno.

Istumaçenje Zdraue Marie.
Glaua V.

V. POKLEMIIS istumaçil Oçenas, xudim da mi istumaçis yoste i Zdrauu Mariu?

N. Vçinitichu mnogo dobrouolno: jere xudim da budes pribogolyuban Blaxene Gospoe. Dakle pokle vmis Zdrauu Mariu nechutiyu ponauljati.

V. Stoche riti da Otçenassu nadostaulyase Zadrau a Maria, paruo negoli suaka inna molitua?

N. Jere neimamo oduitnika i pomochnika posli Isukarssta, moguchiega, negoli mater gnegouu; i zato Kadasmo rekli molituu Koyunasje Isukarst nauçil, obratchamose K' Materi, neka onna suoim oduitouanjen pomoxenas izprositi onno stosmo prosili gouorechi Otçe nas; kakono naouo, mu suitu, poklesmo pridali molbu nassu Poglauniku, priporuçuemo dugouanje nay moguchiemu Koie ú duoru.

V. Tkoe sloxil Zdrauu Mariu?

N. Sloxilyuje isti Bog, prem danasyu nie naucll

vstmí

vstmi suoima, negoli po vsta Arkanjela Gabriela, Suete Elizabete, i Suete Crique, jere onne riçi Zdrava Maria milosti puna. Gospodin stobom, blagoslouglena ti meu xenami; reçeih Arkanjel Gabriel, dalijh reçe Kakono poklisar Boxji, i zato reçeih od strane Boxje, i Bogh reçe po vsta suoega Poklisara. Onne ostale riçi, I blagoslouglen plod vtrobbe tuoje, reçeih Sueta Elizabeta, dalijh reçe, Kada bisse punna Duha Suetoga, Kako Kaxe Sueti Luca Euanjelista: Odkudse vidi daih reçe Duh sueti po vsta Suete Elizabete: Vas ostanak nadostauila jest Sueta Críqua, Koyaje vladana i nauçena od istoga Duha suetoga. Tako da dobrose moxe ríti, da za Otçenas, Koganasje nauçil Isukarst suoimi vstmi, Zdraua María nay izaursitia molitua Koyase nahodi: buduchi sloxena od istoga Boga, i nauçena nami po vstih slugh gnegouin.

V. Hodimo na istumaçenje, Zasto gouorimo Zdraua Maria?

N. Onoe jedno pozdrauglenje Kojeyoy mi podaemo, za pokazati, dasmo priategli i znanci, i da zato smimo pristupiti za gourityoy. Isluximose riçami Angela, jere znademo dase ona velle sladue slissati çesto oui dobar glas, Koioy prinese Angel, Kadayoy reçe iste riçi: i yostese raduje dase mi spominamo, i dasmo harni Bogu na toliku dobrotuoryu.

V. Stoche riti, Milosti puna?

N. Milost Boxya çini tri poglauiti stuori ù dussi: pere grihe Koisu Kako squarni Koje osquarnyuyu dussu, naressuje istu dussu daroui i Kri-

po-

postmi : i napokon dajeyoy moch da çini dilla dostoyna pri Bogu i ugodna gnegouu Veliçanstuu Blaxena Gospoya punaje milosti, jere Koliko od paruoga stuora ona ni ikadare imala squarnu njednoga griha, ni istoçnoga, ni tuornoga, ni smartnoga, ni prostnoga; Koliko od drugoga stuora imalaje sue Kripositi, i Dari Duha suetoga, ù nayuissemu raxlogu; Koliko od tretoga, dilloualaje dilla toliko vgodna Bogu, i tolika dostoyanstua, dae billa dostoyna stupiti varhu suih korou Augelskih ù dussi i ù tillu.

V. Nie viditi daje blaxena Gospoya imala vechiu milost od ostalih Suetacz; jeresam vechekrat slissal gouoriti, da Sueti Stipan i i ostali sueti bilisu punni mllosti.

N. Prem dase gouori od ostalih Suetacz dasu bili punni milosti, nista magne B. Gospa imalae vechiu milost odasuih, jereje stuorena billa od Boga podobna za vechju milost negoli i jedan drughi Suetacz. Kakono za škazan, ako mnozi sudi jedan vechi od drugoga napunese balasma, suiche bitti punni, à sa suim time, ù vechjemu sudu bittiche veche balsama negoli ù ostalih. I razlog toga jest, jere Bog stuara lyudi podobni za vechju i zaniagnu milost, po dillu Koeji im pridaje. A jere nay vechje dillo Koeje podano billo jednomu zgolyu stuorenyu, biloje, da bude Mati Boxya; zato B. Gospa billaje vçignena podobna i bilaje napugnena vechjom milostyu negoli i jedno zgogle stuorenje.

V. Stoche riti Gospodin stobom.

N. Ouoje druga pohuala źamirita B. Diuiczi, Koyanam

nam zlamenuje, daje Gospodin pribiual s' Blaxenom Gospom od poçala gneje zaçetya, vikouitom straxom, vladayuchiu, i branechiyu. I od ouudaseje zgodilo da ikadare nie çinila i jednoga griha, ni misglenjem, ni gouorenjem, ni dillom Zato ne Samo Boghje naressil onu prisuetu Diuiczu suimi milostmi, da hotilje yoste vazda sgniome pribiuati Kakono straxnik toliko velika blaga.

V. Stoche riti, Blagoslouglena ti meu xenami?

N. Ouoje treta pohuala Koyase podaye B. Gospi, ú Koyse Kaxe, da onna ne samoje punna suakih milostih Kojese mogu pristoyati jednoy Diuiczi: dalli yoste onnih Kojese mogu pristoyati jednoy domounici: i tako izuartsitim naçinom nadhodi sue ostale xene Kojegodsu bile alliche bitti. Blagoslouglenjem domounicz jest naplodschina, i ouaje imala B. Diuicza, pokleje rodila jednoga sina, Koie vridnij negoli stotina tisuch sinou: i yostese moxe riti da onna jest mati priuelikoga broya sinou, jere sui dobri Karstyanisu bratya Isukarstoua i po tomusu sinoui B. Gospe, ne rodom ni narauyu, Kim naçinom sam Isukarstje sin gnexim; negoli lyubauyu i milonom materiskóm, Koyu imma prema suima. Toga radi dostoyno zouese blagoslouglena meu suimi xenami: jere ostale alli imayu slauu diustua, bez oaplodischine, alli imayu blagoslouglenje naplodschine bez diustua; onaje sama zdruxila osobitom izuarschinom Boxyom çast suarsena diustua, z' blagoslouom priuelike i i priradosne naplodichine.

V. Stoche riti. I blagoslouglem plod vtrobbe tuoe Isus?

N. Ouoje

N. Ouoje çetuarta pohuala Koyase daje B. Gospoi, da ne samoje dostoyna çasti radi onoga sto imma ù sebbi, daili yoste radi onoga stoje ù plodu gnexinoj vtrobbi: jere pohuala ploda pristoise stablu, i slaua sinoulya, pristojse Materi. A jere Isus ne samoje praui çouik, i blagoslouglen meu çouici, dalje Bog blagoslougleni varhu suih stuarih Kakonas vçi S. Paual, zato Mati gnegoua ne samoje blagoslouglena meu xenam, dallije blagoslouglena meu suima stuorenjhi, tako na żemgli Kakono na Nebbu.

V. Istumaçimi ostanak Zdraue Marie.

N. V Onnih riçah Koe nasliduyu Sueta Criqua ponaulyayuchi poglauitu pohualu B. Gospe Koya jest, , daje Mati Boxya, i tako Kaxuchi da onna moxe izprositi od istoga Boga sue sto hoche; moliyu da moli za nas Koi imamo veliku potribbu, buduchi grisniczi, da nas pomoxe vazda dokle xiuemo; à naulastito ú uríme smarti, Kada budemo ù vechioj poghibili.

V. Radbih znati zastose zuoni Zdraua Maria trikrat na dan, to jest ú *yuttro*, ù veçer, i u podne.

N. Neka razumimo da imamo potribbu çesto vticatise K' pomochi Boxyoy i Suetih, naodechise mi posridu nepriately vidimih, neuidimih; i da neima nam bitti zadouolyno pritechisse K'oruxyu molitue ù pocalo nassih dilouanhih; negoli dase imamo vtiçati yoste i ù napridak, i na dospitku. Jest yoste drugo otaystuo ú ouomu troemu zuognenyu Zdruae Marie: à toje, da Sueta Criqua hochenam spominati bez pristanka tri poglauita otaystua nassega odkupglenya, Vputchenje

je, Muku, i Vskarsenje; i zato hoche da podraulyamn B. Gospu ù ytruo za vspomenutje Vskarsenya Gospodinoua; ù podne za vspomenutje Muke, à ob noch, za vspomenutje Vputchenya, jere Kakonosmo stanouiti da Gospodin nas bi postauglen na Krix ù podne; vskarsnu ù yutro; i takose viruje da Vputchene zgodise ob noch.

Istumaçenje Dest Zapouidih Boxjih.
Glaua VI.

V. BVduchi yure razumil Virouanje, i Otçenas, sa Zdrauom Mariom, xelim dami istumaçis deret Zapopouidih zakona Boxjega: jereje ouo treti dil poglauiti Nauka Karstyanskoga, Kakomisi rekal na poçalo.

N. Immas razlog hotiti nauçitse i razumiti dobro deset zapouidih zakona Boxjega, jere virra, i vfanje, bez milosche, i bez obsluxenya zakona, nisu zadouolni za sahranitinas.

V. Stoche riti da buduchi na Suitu, i ù Suetoy Criqui tolici zakoni, i tolike zapouidi: ouf zakon Koi vzdarxi deset zapouidih, pridstaulyase sufm innim?

N. Mnozi razlozise mogu izuesti, varhu izuarsnosti ouogo zakona, jere paruo ouje zakon vçignen od Boga, i pisan od gnega istoga, naypria ù sardcih çouiçaskih, à potle paka na duih ploçah Kamenitih. Drugo jereje oui nay starijí od suih zakonou, i Kako izstoçnik suih ostalih: Treto jereje ouo nay opcheni zakon Kojse

ise naodi : jere poduexue ne samo Kárstyane da yoste Xidoui, i Pogani : i tako gliudi Kakono xene : tako bogatih Kakono vbozih, tako Poglaunike Kako podloxnike; tako michnih kako neumichnih. Cetuarto jereje oui zakon Koise ne moxe prominiti ni razçiniti, ni podrobiti ù gnemu ikomure. Peto jereje oui potriban suakomu za sahranitise, Kakono nami vechekrat nauçii Gospodin nas ù Vangelju. Napokon jere bi oçitouan s' velikom slauom na Gori Sinayskoy zukom trubaly Anjeliskih, s' velikom garmlyeuinom, i laskatanjem nebeskim prid suim pukomo Boxjim.

V. Paruo nego pridemo na istumaçenje zapouidih osobito; radbih razumiti ù Kratko skup, i red, ouih zapouidih.

N. Konacz suih zapouidih jest miloscha Boxya i iskargnega: jerenas sui vçe neuuridjeuati ni Boga ni iskargnega, i radi ouogasu razdiglene ù dua dila, i bilisu pisane Kakoti yure rekoh na duih ploçah Kamenitih. Parui dil vzdarxi tri zápouidi. Koenas vçe stosmo darxani prema Bogu Drughi vzdarxi sedam innih zapouidih, Koenas vçe stosmo darxani prema iskargnemu. Dalli immas znati, da prem ako na jednoy ploçi ne bihu negoli tri zàpouidi à na drugoy sedam; nista magne dui one ploçe bihu jednake, i suç pune pisma : jere parue tri bihu pisane riçami vechiega broya, à sedam ostale, riçami magnegą broya; i tako sedam zapouidih Krathih bihu jednak Koliko ù ime pisma s' trima zapouidi dughlima.

V. Zastosu zapouidi parue ploçe tri. N. Je-

N. Jerenas vçe lyubit Boga, sardcem, yazikom, i dillouanijm.

V. Zastosu sedam zapouidi drughe ploçe?

N, Jere jedna nas vçi dobro çiniti Iskargnemu, ostale sest vçenas necinitijm zla, paruo ú tillu, potle ù postenyu; napokon ù imanyu; i ouo ni dilounij ni yazikom ni sardçem.

V. Hodimo sada K'istim zapouidanjem: paruo naunauçime iste riçi Koimi bilisu pisane od Boga na onnih ploçah.

N. Riçisu oue: Ya jesam Gospodin Bog tuoy Koi tebbe izuedoh iz zemgle Egipta iz Kuche suxanystua.

1. Ne hotih imati drugoga Boga pridamnom.
2. Ne vazmes imme Boxje ù tasche.
3. Spomenise suetkouati Suetkouine.
4. Postuy Otcza i Mater.
5. Ne vbiuay.
6. Ne vçini prilyubodiistuo.
7. Ne vhraddi.
8. Ne reçi Kriuo suidoçastuo suporotiua iskargnemu tuomu.
9. Ne poxeli tuyu xenu.
10. Ne poxeli imanja tujega.

V. Stoche riti onne riçi Koe iddu prid zapouidmi?

N. V. onnih riçah daysse çetiri razlozi, za pokazatinam danam Bog moxe podati zakon, i dasmoga mi darxani obsluxeuati. Paruije razlog ù onnoy riçi: Ya jesam Gospodin: jere buduchi Bog nas parui i priueliki Gospodin, Koinasje sruoril od nistare, bez sumgne moxenam podati zakon, Kakono suoim vlastitim slugama. Dru-

go ù onnoy riçi : Bog jerenam onna riç zlamenue da nas Gospodin ne samo jest gospodar; dalli yoste izuarsiti Sudacz, i Vladauacz, i Kakono taki, moxe podati xakom, i pedipsati Koga ne obsluxuje. Tretie ù onnoy riçi Tuoy : jere osuim duga Koimsmo duxni poslussati Boga, Kakono slughe Gospodina, i Kakono podloxniczi Sudcza, imamo yoste drughi dug, ù ime pogodbe Koyu çini Bog s' nama, i mi sgnime ú suetomu Karstenyu, jere ù gnemu Bog nas vazima za suoji vlastiti sinoui posinougleni, à mi, vazimamo gnega za vlastitoga Otçza; Kakno yoste Bog vazima suih virnih za suoy puk vlastiti; à virni vazimlyu Boga za suoga vlastitoga Boga i Gospodina, çetuartie ú onnih riçah : Koi tebbe izuedoh iz zemgle Egipta iz Kuche suxanystua : jere visse tolicih ostalih darxanjih, jest ouo harnosti, jerenasje Bog oslobodil od suxanystua diauloua i griha; Koe suxanstuo bi zlamenouano po onomu Egipskomu i Faraunouu, iz Koga isti Bog oslobodi puk xidouski.

V. Istumaçimi sada paruu zapouid.

N. Parua zapouid vzdarxi tri dili. Parui jest, da imamo darxati Boga za Boga. Drughi, da neimamo darxati ijednu innu stuar za Boga, Treti da neimamo çiniti Idoli, to jest Kipi alli prilike Kojesu darxane za Boxi, i da neimamose Klanyati reçenim Idolom.

V. Istumaçimi parui dil.

N. Bog hoche bitti darxan za onno sto jest, to jest za prauoga Boga. Stose çini diluyuchi alli obsluxuyuchi çetiri Kriposti prema gnegoun Boxa

xastuenomu veliçanstun, to jest, Virru, Vfanje, i Bogoboystuo - Tko virue v' Boga, darxi Boga za Boga, jerega darxi za izuarsitu istinu; i ù ouomu sagrissuyu Poluuiriczi, koime ne viruyu. Tko vfa ù Boga, darxi Boga za Boga, jerega darxi za priuirnoga, i za primilostiuoga, i za primoguchega; buduchi da smislya dagache mochi, i hotiti pomochi ù suakoy potribbi, i ù ouomu sagrissuyu onni koi ne vfayu ù milosardje Boxje, alli vechjese vfayu ù lyudi negoli ù Boga; alli toljko ù lyudi koliko ù Boga. Tko lyubi Boga visse suake stuari, darxi Boga za Boga, jerega darxi za izuarsito dobro, i ù ouomu sagrissuyu onni koi lyube koje godire stuorenje vechie negoli Boga, alli po jednako z' Bogom; i vele vechie sagrissuyu onni koi nenauide Boga. Napokon koi sluxe Boga izuarsitim postouanjen, kakonas vçi kripost Bogoboystua: on darxi Boga za Boga; jerega darxi za paruo poçalo, i stuornika suake stuari; i ù ouomu sagrissuyu onni, koi nose malu çast prema Bogu, i stuarima posuechenimi gnemu, kakono Criquama, suetima sudouom, Popouom, i tacimi stuarami; i yoste onni koi stuyu lyudi po jednako z' Bogom, alli vechje Boga.

V. Istumaçimi drughi dil oue zapouidi?

N. V' drugomu dilu hoche Bog, i zapouida da ne darximo jednu stuar stuorenu za Boga. I ù ouomu sagrisseuahu ù staro vrime Pogani, koi ne poznauayuchi prauoga Boga,

 dar-

darxahu i stouahu za Boga razlika stuorenya, kakono Suncze, alli Misecz, alli koi lyudi martui. V' istomu saghrissuyu Carounici, i Carounice, i sui Villenici, Vragounici, Bahoternici, i V ganyauci, koi Diaulu paklenomu podayu onno postenje, koese imma podati Bogu, i nici od gnih darxega i stuyu za suoga Boga, i po gnemu misle mochi vganyaiti stuari prissastne, alli nahoditi skrouischa blaga, alli ispuniti ina suoya nepostena poxelinya, à jereje Vrag glauni nepriately naroda çouiçanskoga, radi toga varra oui neuolyni narod, i taschimi vfanji çiniih çiniti mnozi grisi, i napokon çinijh izgubiti dussu, i mnogokrat yoster i tilo.

V. Istumaçimi treti dil?

N. V' tretomu dilu zapouida Bog da ne samo ne darximo za Boga stuari od gnega stuorene, kakone reçeno; jere da mnogo magne çinimo mi nikoe stuari, za darxatijh i stouati misto Boga: ù çemu sagrisseuahu Pogani, koi bihu toliko slipi, da çinyahu Idole, to jest kipi zlatni, alli srebarni, alli darueni, alliti kameni; i dauahu sami sebi razumiti dasu onno Bozi, à na vlas jere Diauli pakleni drugda uilzouahu ù gnih, i çinyahuih gouoriti alli miçatise; i takoim çinyahu posuechenya i klanyahuimse, i jere sueti Muçejinici ne hotiahu po jedan put çiniti takoue stuari; çinyahuih vmirati prilyutimi mukami.

V. Gelli

V. Jelli sto inno ù ouoy zapouidi?

N. Nadodana jest od Boga strahouita pritnya onim hobise suprotiuili ouoy zapouidi, i jedno veliko obitouanje onnim koiga obsluxuyu; jere buduchi zapouidil zapouid, Bog gouori oue riççi: Ia jesam Bog lyuboxelyni, koi pedipsam ne samo onnih koimi neche dobra, dalli yoste i gnih ostanci do çetuartoga poroda, à dobro tuorim onnim koimi dobra hoche do tisucha prodicz. Gdi pazi, da Gospodin nas gouori, daje on jedan Bog lyuboxelyni, neka razumimo da on moxe pedipsati prikotesko; jere jest Bog; i da hoche pedipsati prikotesko, jereje lypuboxelyam slaue suoje, i praude, i prauicze: i zato to ne moxe podnassati nepodobstuo, i bezakonje, sto jest suprotiua onima koi sagrissuyu suaki ças j xiuu veselo, kakono dabise; Bog ne hayal. Dalli vidis, dase haje Bog, i pokazatiche ouo na virme suoje.

V. Stoche riti da Bog pedipsa onoga koi zlo çini do çetuortoga poroda, a daje plachu do tisucha prodih?

N. Bog pedipsa do çetuartoga poroda; jere buduchi da çouik vechekrat ne prixiue, negoli dokle vidi sinoui suoih vnukou, alli nay veche, vnuci vnukou, i neche Bog pedipsati negoli ù onomu plodu koi moxe on isti grisnik viditi. Dali kada Bog dobro çini, prostirase ne samo do çetuartoga poroda, dalli do tisucha porodou akobi tolikoih biualo: jere Go-

 spodin

spodin nas vecheje prignut k' milosorgiu, negoli k' pedisanyu; buduchi da milosorgie vazima od suoe dobrote, i takoga çini mnogo dobrouolno: pedipsanje vazima od grihou nassih, i takoga çini kakono posilno, to jest potisnut zlobami nassima.

V. Zastose nadostaulya oua pritnya, i ouo obitouanje paruoy zapoudi samoy?

N. Jereje oua poglauita zapouid, i nay vridnia suih innih, i yoste jereje parua: i onno stose gouori od gne moxese razumiti yoste, od ostalih.

V. Xudim znati kako nie suprotiua ouoy zapouidi, onno postenje koe mi çinimo Suetim, i gnihouima mochmi, i prilikama; jerese vidi da mi çastimo sue oue stuari, jere pokliçamo prid gnima, i çinimo molituu kakono çinimo Bogu.

N. Sueta Criqua jest Zaruçnicza Boxya, i ima za Naucitelya Duha suetoga, toga radi niejese boyati da moxe biti prihignena, ni da çini alli vçi çiniti stuar koya jest suprotiua zapouidmi, Boximi, i neka saydemo na osoboyschinu; çastimo, i zaziuamo Suete, kakono priategle Boxe, i koinas mogu pomochi gnihouimi dostoyanstui, i molituami pri Bogu. dalijh ne darximo za Boghe, nijmse klanyamo kakono Bogu: nitie stuar zamirita, da pokliçamo pridgnimi; jere oui poklon nije vlastiti Boga samoga; dalise çini yoste i stuorenjima mnogo vzuissenima; kakono Papi;

i à

i ù mnozih mistih, Redouniczi pokliçayu prid suoimi starissinama; potaput da nije çudo akose çinim suetima koi kralyuyu s' Isukarstom na nebbu, onno stose çini nicim lyudem na zemgli.

V. Da stochemo riti od Mochih Suetih lyudi, koe istate ne slissayu, à li pokliçamo prid gnima, i çinimo molituu?

N. Ne çinimó molituu Mochima, koe dobro znademo da ne slissayu: dalli çastimo suete Mochi, kakono one koesu bile oruxja suetih Duus za dilouati mnoga dobra dilla, i bitiche na suoe vrime, tilesa sueta, i slauna: à sada namsu kakono mili zaloz lyubaui koyunam nosisse i nose sueti, i zato prid istim Mochmi çinimo molituu Suetima, molechijh za oui sueti zalozi, koi od gnih, darximo dase spomenu pomochinss, kakonose mi spominamo stouatijh.

V. Istase stuar moxe riti srichom i od Prilik gnihouih.

N. Tako ieet, jere Prilike Gospodinoue, i B. Gospoe, i Suetik nisu darxane od nas za Boghe, i zatose nemogu zuati Idoli, kakono bihu onne Poganske, negolisu darxane za Prilike koenas çine spominatise Gospodina, B. Gospoe, i Suetih: i tako sluxe onima koi neumju stiti, na misto Knigh, jere od Prilik vçe mnoga otaystua nasse suete Virre, i xiuot i smart mnozih Suetih. I çast koyu gnima çinimo, ne çinimo jeresu prilike od knighe, alli od gvosdia

 alli

alli jeresu lipo napisane, i namazane, nego jerenam prikaxuyu Gospodina, B. Gospoyu, alli inne Suetė; à jere mi znademo da Prilike ne xiuu, ni slissayu, buduchi stuorene rukama çouiçkimi, ne prosimo od gnih istare, nego prid gnima molimo onih, koihnam onne prikaxuyu, to jest Gospodina, B. Gospoyu, alli inne Suete.

V. Aho Mochi, i Prilike ne slissayu, kako dakle çine tolika çudesa onima koijmse priporuçuyu?

N. Sua çudesa çini Bog: dalijh çini vechekrat po oduitouanyu Suetih; à naulastito Prisuete Gospoe: i cestoih çini onima koi prid Mochmi, slli Prilikama zaziuayu Suetih; i drugda sluxise Mochmi, i Prilikama za oruxia taki çudesa; za pokazatinam damue drago bogolyubstuo prema Suetima, prema Mochmi, gnihouimi, i Prilikama.

V. Dakle kadase gouori daseje jedan priporuçil onimi Mochima, alli onimi Prilikama, i primil jest milost, imase razumiti daseje priporuçil onomu suetomu çigouesu Mochi, alli Prilika, i da Bog oduitouanjen onoga Suetoga, po onnih Mochih, alli po prilici vçinilmue milost?

N. Tako jest, i raduemise dasi razumil dobro sue kolikotisam rekal.

V. Radbih znati nayzada, zastose napissue Bog otacz kakono jedan çouik stàr, a Duh sueti kakono jedna Golubicza, à Angeli kakouo diti-

ditichi s' krilima, buduchi da Bog i Angelisu dusi, i neimayu obliçya tilesnoga, koese moxe izpisati od Farbarou alli Napisalacz kakonese çini ù lyudih.

N. Kadase napissue Bog Otacz ù obrazyu jednoga stara çouika, à Duh sueti ù obrazyu Golubicze, i Angeli ù obrazyu diticheu; ne napissuse ono stosu onni ù sebbi; jere kahonosi ti rekal, jesu Dusi bez tilla; negolise napissue ono obrazje ù koemususe kadgodi prikazali: i tako Bog otacz napissuese kakono çouik stari, jere ù takouu obrazyu obyauise ú vidinyu Danielu Proroku: à Duh sueti napissuese ù obrazyu Golubicze; jere ù ouakouu obrazyu pokazase varhu Isukarsta kada bi karsten od S. Iuana karstitelya: i Angeli napissuyuse ù obrazyu maldiçkomu jeresuse takoui vechekrat prikazali. Od visse imas znati, da mnoghe stuari napissuyuse za çinitinas razumiti, ne kakouesu onne ù sebbi, negoli kakouu osoboyschinu imayu, alli kakoui stuori stuarayu, takose napissue Vira, kakono jedna xena s' çassom ù ruci; à Miloscha s'mnozimi ditichi okolo: a li znades dobro, da Vira, i Miloscha nisu xene, negoli kriposti, takose dakle moxe rechi, dase napissue Bog otacz ù obrazyu çouika staroga, za çinitinas razumiti, daje on prikostari, to jest viçgni, i paruo suih stuarih stuorenih: à Duh sueti napissuese ù slici Golubicze, za zlamenouatinam daroui bezgrissenya, çistigne, i suetigne,

gne, koe dilue ù nas Duh sueti : à Angeli napissuyuse mladi, jeresu vazda lipi i yaharni; i napissuyuse s' krilami, jeresu barzi za protiçati dije Bogu drago ; i s' odichami bilima, i s' odiuenami suetima, jeresu çisti i bezgrisni, i sluxitegli ueliçanstua Boxasstuenoga.

Istumaçenje Drughe Zapouidi.

V. HOdimo k' drngoy zapouidi; stoche riti, Ne vazmi ime Boxje ù tasche?

N. V' ouoy zupouidi duguese varhu çasti, i neçasti koyase çini Bogu riçama, to jest zapouidase çast, à zabranyuese neçast : i moxese razdiliti zapouid ù çetiri dili, jere na çetiriti naçini çastise, alli neçastise Bog riçama. Paruo çastisse Bog imenuyuchiga çesto pohleplyu milosche, à neçastise imenuyuchiga çesto bez razloga. Drugo çastise prisexbom, à neçastise kriuom prisexbom. Treto çastise çinechi zauiti, à neçastise razbiyuchi zauiti. Cetuartu çastise zazuiuayucbiga i hualechi, à neçastise psuyuchiga i proklinechi.

V. Istumaçimi parui dil.

N. Imenouati Boga, kakono i B. Gospoyu, i suete, priprostinim naçinom, moxese vçiniti i zlo, i dobro : jre onni koi xestoko lyube Boga, çestoga spominayu, i çesto uarhu gnega razgouarayuse, i ouo çine bogolyubno, i velikom xelyom, kakose vidi ù Pistulah. S. Paula, ù koih

ù koih çesto çesto stise ime Isukarstou ; jere kakono . S. Pauli. imasse Isukarsta ù sardczu, takoga imasse i ù vstih . Dalisu druzi koi rani jednoga zla zauiçaya , kadasu sarditi , alli kada salese , ne misleehi na onno sto gouore , imenuyu Boga alli koejga suetoga , jereim inno ne dohodi na pamet . I ouo jest zlo ; jere jest razgardjeuati prisueto ime Boxje . Stobi bilo , za podariti jednu skazan , ako i ne jednaku ; kakono dabi jedan imil jednu halyu pribogatu , tere dabise gnome sluxio , ù suako misto , i vrime , i bez i jednoga opogleda .

V. Istumaçimi sada drughi dil , koise pristoji , k' Prisexbi alli Roti .

N. Prisexba nije inno , negoli zuati Boga na suidoçanstuo istine : alli nekaje dobro vçignena , tribue daje zdruxena od trih stuarih , to jest , od istine , praude , i procignenya , kakononas vçi isti Bog po vstih Proroka Jeremie , i kakono prisexbom vçignenom dostoynimi okolostancima çastise Bog , ogouarayuchi da on vidi sue stuari , i daje izuarsitim naçinom istinit , i obranitely istine ; tako na suprotiua varlose neçasti Bog isti , kadase prisige bez istine , alli bez praude , alli bez procignenya : jere tko ouako priseje , pokaxue da Bog alli ne zuade stuari , alli daje priately laxxi i nepraude .

V. Istumaçimi osobitijmi naçinom , stoche riti , Prisigouati s' istinom .

N. Za prisigouati s' istinom , potribno jest , da

çouik

çouik ne potuardyue prisexbom , negoli onno sto znade stanouito da iest istino ; i da ne obitue prisexbom negoli onno sto istinito hoche ispuniti . Toga radisu kriuorotnici , i sagrissuyu pritesko onni koi potuardyuyu prisexbom alli rotom stuari koje znadu dasu laxgliue , alli naymagne , da nisu istine : takoer onni koi obituyu prisçxbom onno , sto nemisle ispuniti .

V. Stoche riti , prisigouati s' praudom ?

N. Ritiche da çouik ne obecha prisexbom vçiniti , negoli onno sto jest prauedno , i podobno . I zato pritesko sagrissuyu onni koi obituyu prisexbom osuetitise od bezakonjih gnima vçignenih , alli dache vçiniti drugu stuar , koyaje neugodna Bogu ; nitise imayu takoua obitouanya obsluxeuati , ni po jedan put poduexuyu çouika , jere itkore ne moxe biti poduexan zlo çiuiti , buduchi da zakon Boxji poduexe nas ne çinitiga .

V. Stoche riti prisligouati , s' procignenjem ?

N. Ritiche , prisigouati mudro , zrillo , razmislyayuchi dase ne pristoi zuati Boga na suidoçastuo , negoli ù stuarih potribnih , velike vridnosti , i velikim strahom i postenjem . I zato sagrissuyu onni koi za suaku malu stuar yoste igrayuchi , i salechi , prisiguyu . Koi ouim zalim zauiçjem çesta prisigouanya , lasno vpadayu ù kriue prisexbe alli rotte , sto jest grih od vechj koise mogu vçiniti . Toga radi tako Gospodin ù Vangelyu , kokono .

S. Ia-

S. Iakou ú Pistuli suoyoy, zápouída nam, da ne prisiguemo, to jest bez potribe: i Sueti vrachjayu razlog oue stuari, jere buduchi prisexba nassasta za likariu slabosti vire çouiçanske, pokle lyudi muçno viruyu jedan drugomu; za to imamose sluxiti prisexbom, kakonose sluximo likariami, koese ne primayu çesto jere kolikoe vzmoxno ù ridko.

V. Istumaçimi treti dil zapouidi koyase vzdarxi ù zauitih.

N. Zauit jest jedno obechanje vçignegno Bogu koegod stuari dobre, i vgodne gnegouu Boxastuenomu veliçanstuu. Gdi imas razmislyati tri stuari. Paruo da zauit jest jedno obechanje, i tako nije dosta za vçiniti jedan zauit, imati jednu odluku, vele magne imati xelinje vçiniti koyu stuar, dalli potribue obechanje izuito, riçyù, alli sardcem. Potole imas pomniti, dase ouo obechanje çini Bogu, komu vlastitim naçinom pristoese zauiti: i kada slissas gouoriti dase çine zauiti B. Gospoi, alli Suetima, imas razumiti da onni isti zauiti çinese poglauitim naçinom Bogu, dalli na çast B. Gospoe, alli Suetih, ú koid Bog pribiua jednim naçinom vlastitijm, i vissim, negoli ù ostalih stuorenjih: toliko da zauit vçignen jednomu Suetomu, nije drugo, negoli jedno obechanje vçigneno Bogu za stouati spominak onoga Suetoga, koimgodi prinesenjem: sto jest stouati Boga ù onomu Suetomu. Treto immas znati dase zauit nemoxe

moxe vçiniti nego od stuari dobre i vgodne Bogu, kakonoje sueto Diustuo, pouolyno Vboxtuo i poslugh, i takoue stuari. Toga radi koibi imil zauit vçiniti koi grih, alli koe dillo nepodobno sluxbi Boxyoy, alli yoste koyu stuar dobru, dali koya zapriçne vechje dobro; nebi vçinil obechanje stuari vgodne gnegouu Boxastuenomu veliçanstuu, i zato nebi bilamu çast, negoli neçast, i sagrissilbi protiua ouoy drugoi zapouidi, kakono yoste tesko sagrissue protiua istoy zapouidi, koi çini zauit, à ne ispunechjega koliko paruo moxe, jere Bog zapouida ù suetomu pismu, da tko çini zauit, ne samose spomene ispunitiga, negoli da nebude kasan ispunitiga.

V. Istumaçimi napokogni dil, koi jere varhu slaue Boxje, i opsouanya.

N. Zapouida Bog ù napokognemu dilu, oue drughe zapouidi, dase ne opusuje Bog, negoli na suprotiua dase slaui i blagosliulya gnegouo sueto imme. A paruo kolikose pristoi slaui, nije sumgne njedne, buduchi oçito, da dohodechinam suako dobro od Boga, i da buduchi sua dilla Boxya puna razuma, i praude, i milosajdra, da on ù suakoy stuari i ma biti slauglen i blagoslouglen. A koliko potle ú ime opsuanya, tribue da znades, da opsuanje nije inno, negoli jedan vkor koise çini riçama Bogu ù gnemu samomu, alli ù gnegouih Suetih: i nahodese sest varsti opsouanya. Parua kadase prilaga Bogu onno stomuse ne pristoi, kakono

da

da on ima Bozi, alli takomena nepodobstua. Druga kadase krati Bogu onno stomuse pristoi, kakono moguchstuo, razumi, prauda, alli ina izuarschina, kakono reksi, da Bog ne moxe vçiniti alli da ne vidi, alli da nije prauedam. Treta kadase prilaga stuorenyu onno, sto jest vlastito Boxje, kakono çine onni koi gouore, da Diaual znade stuari dossastne, alli da moxe çiniti praua çudesa? Cetuarta, kadase psue Bog, alli B. Gospoya, alli inni Sueti. Peta kadase imenuyu nika vda Isnkarstoua alli Suetih, za vkoritijh, kakono dabi bila ù gnih sramotna kakonosu ù nas. Sesta kadase imenuyu koi djli Isukarstoui, alli Suetih za rugatise gnima, kakono çine onni, koi gouore, po bradu Isukarstouu, alli Suetoga Petra, i takmlene ostale stuari, koeje isnassa nenavidost Diauloua, i zloba çouiçanska.

V. Xudim znati kolikoe velik grih Opsouanje.

N. Toliko velik jest, daje blizu vechj suih inih, ouose moxe znati po pedipsanyu koe dostoi; jere ù staromu zakonu Bog zapouida da Opsouniczi imalibi biti tudje kamenouani od suega puka, kakono yoste zakoni gradyanski pedipsayu smartyu opsounike, i, S. Gargur pisse da jedno diteace peterih godisch, buduchise nauçilo psouati Boga, i nebuduchi pokarano od otcza suoga, vmri ù krilu istoga otcza; i dussa gnegoua bi ponesena od Diaulou (koise oçito pokazasse) ù ogany pakleni, stose ne sti daseje ikadare dogodilo za ini grih, tako daje po-

potribno imiti suaku pomnyu za vçuuatise od toliko velika vuridjenya Boxastuenoga veliçanstua : i tolikobi lasnie imilo biti varouatise ouoga griha ; pokle iz gnega ne vadise korist, ni nasladjenje niedno kakono iz ostalih grihou ; negoli sama skoda koyu nosi sobome grih. Prem dase neima ikadare sagrissueati, i akobismo moghli dobiti koyugodi, hoches korist alli nasladjenje.

Istumaçenije trete Zapouidi

V. RAzumilsam parue dui zapouidi, xudim sada dami istumaçis tretu.

N. Treta zapouid koya jest suetkouati Suetkouine, jest nikoliko razluçita od ostalih ; jere sue ostale to jest dui pridgne, i sedam poslidgnih jesu po suemu narauske, i poduexuyu ne samo Karstyane, da yoste i Xidoue, Pogane. Dalli oua treta dilom jest narauska, i poduexue sui lyudi ; dilom nije narauska, i nepoduexue suih, jere suetkouati suetkouniu, to jest imati koi dan za sueti, i koise ima tratiti ù dilla sueta, à naulastito na sluxbu Buxastuenu, jest zapouid narauska, i vçi sue lyude, i tako po suih stranah suita obsluxuse koi dan suetkouini. Dalli naredjenje takoua dneua, to jest, da bude vecheje jedan dan negoli drughi, nie narausko, i zato pri Xidouih suetkouina poglauita bisse Subotta, prid Karstyanih, jest Nedilija.

V. Za

V. Za koi vzrok Bog zapouidi Xidouom dabi obsluxeuali Subottu paruo negoli drughi dan?

N. Duasu poglauita razloga. Parui jest jere ù Subottu douarsi Bog zgradu suita: i zato hoti dase suetkue onni dan za vspominak ouoga velikoga dobrotuorya stuorenia suita, Sto yoste sluxasse za obaliti po tlehu zabludjenje Lyubomudracz, koi rekosse daje suit biual vazda: jere varguchise suetkouina na vspomenutje stuorenya suita, dohodyassese ispouidati daje suit imil poçalo. Drugh razlog jest, jere buduchi çouik çinil tegouati i truditi suoe slughe, i sluxbenicze, i xiuinu sest dneui Sedmericze, hotti Bog da sedmi dan koie Subotta poçiualibi reçeni slughe, sluxbenicze, i yoste Gouedo, i Touracz, i nekabi gospodari nauçilise biuati milostiui prema gnihouim texakom, i ne biuati nemili negoli pomilouni yoste prema istoy xiuini,

V. Stoche riti da mi Karstyani ne obsluxuemo Subottu kakono Xidoui, buduchi ouako dobri razlozi za obsluxeuatiu?

N. Bog mnoghim razlogom prominilnamje Subottu ù Nedilyu, kakono i Obrizouanje ú Karstenje, Yancza Vazmenoga, ù prisueto Tayanstuo tila Isukarstoua, i sue ostale stuari dobre staroga zakona, ù inne stuari bogle nouoga zakona. Toga radi akose Subotta barxisse za spominak stuorenya suita, jere ù ta dan donarsise dillo stuorenya; vechim razlogom barguese Nedilya, na vspomenutje

istoga stuorenya ; jere ù Nedilyu dase poçalo reçenomu stuorenyu : i ako Xidoui dauahu Bogu poslidgni dau Sedmerice, bogle çine Karstyani koimu dauayu parui Oduisse ouoga ù Nedilyu çinise vspominak trih poglauitih dobrotuorgih nasseha Odkupglenya ; jere Isukarst ù Nedilyu porodise ; ù Nedilyu vskarsuu ; i ù Nedilyu posal uarhu Apostolou Duha suetoga. Napokon Subotta zlamenue pokoy, koi imahu dusse suete u Limbu : Nedilya zlamenue slauu koyu sada imayu dusse suete, i potole yoste imatiche tilesa na Nebbu. I zato Xidoui barzihu Subottu, jere vmiruchi idyahu ù pokoi Limba : dalli Karstzani imayu bargouati Nedilyu, jere vmiruchi idu ù slauu blaxenu Raya. Stose zato razumi, akosu dobro dillouali, po suetomu zakonu, koijmje Bog podal?

V. Jelli potribno obsluxeuati ostale suetkouine alli blagdane negoli samu Nedilyu?

N. Potribno jest obsluxeuati mnoghe ostale suetkouine, tako Gospodinoue kakono Gospoine, i ostalih Suetih, to jest sue onne koesu zapouidane od suete Crique. Dalli mismo gouorili osobitto od Nedigle : jereje onna nay staria, i koya çeschese bargue suih innih : kakono yoste pri Xidouih bihu mnoghe suetkouine alli blagdani : dallj nay staria, i nay çescha, i nay vechja suih innih, bisse Subota, i zato ù desetih zapouidih ne çinise osobitta spomena, negoli Subote, na misto koe nastalajest Nedilya.

V. Sto

V. Sto tribue çiniti za obluzeuati suetkouine?

N. Potribuyu dui stuari parua jest vzdarxatise dillouanjih rabotexnik, koyasu onna koya dilluyu sluxbeniczi, i texniczi, koi ne trude, negoli tillom: jere ona dilla ù koih trudi poglauitim naçinom razumi, nemoguse zuati rabotexna, i ako za pomoch razuma, sluximóse yoste yazihom, alli rukom, alli ínnim vdom tilesnim. Druga jest, da na suet kouine zapouidane darxanismo naytise i stati na suetomu posuetilischu. I prem da S. Criqua ne poduexenas pod inno, nista magne mnogoje podobno, da vas dan Suetkouine, alli vechi dil gnega, stratimo ù molitui, i stenyu duhounomu, ù pohodgeny Crikau, ù slussajuchi pripouidniczi, i u nastoyanyu takouih suetih dugouanjih, buduchi daje ouo konacz radi koga naredjenesu suetkouine alli Blagdani.

V. Ako na suetkouinu nemoxese çiniti dillo rabotexno; dakle nechese mochi zuoni zuoniti, ni stol pripravuiti, velle magne, kuvati jizbine; jeresu sua oua dilla rabotexna.

N. Zapouid ne çiniti dilla rabotexna, razumise po dua naçina. Paruo da nisu potribna za xiuot çouiçanski: i za tose dopusta kuvati, sttol priprauiti, i inne takmene stuari, koese nemogu çiniti dan pridgni. Drugo da nisu potribne za sluxbu Boxyu: i radi togase dopusta zuoni zuoniti, i çiniti ostala rabotanya ù Criqui, koiase nemogu çiniti ù ostali dneui. I visse ouih

ouih nacinou, yostese mogu çiniti dilla rabotexna na dan suetkouine, kadaje dopustenije Nabdara Criquenoga s'vzrokom razloxnim.

Istumaçenje çetuarte Zapouidi.

V. N'Aslidue çetuarta zapouid, koya jest postouati, otcza i mater; xudim znati zasto ù zapoudih drughe ploçe, poçimglese od postenya otçeua, i materina.

N. Zapouidi drughe ploçe pristoje iskargnemu kakono onne parue ploçe pristoje Bogu. A jere meu suima iskargnimi naytisnij, i koimismo vechje darxani, jesu otacz i mati, od koih imamo bitje, i xiuot, stoje temgel suih dobar vrimenitih; zato velikim razlogom poçinya druga ploça od postenya otcza i matere,

V. Stose razumi za ouo postenjes koimsmo duxni otczu i materi?

N. Razumiuse tri stuari: pomoch, posluh, i postouanje. Paruo darxanismo pomochi, i postovati otcza i mater ù gnihouih potribah. I oua pomoch ù suetih pismih zouese postouanje, i mnogoje razloxno da sinoui priamsi xiuot od otcza i od matere, budu nastoyati vzdarxati gnima isti xiuot. Od visse darxanismo poslussati otcza i mater kakono gouori S. Paual ù suakoy stuari ù Gospodinu, to jest ù suakoy stuari koyaje podobna hotinyu Gospodinou: jere kada otacz alli mati zapoui dayu-
nam

nam stuari koyaje suprotiua hotinyu Boxjemu, tada potribue po zapuidi Isukarstouoy nenauditi otcza i mater, to jest ne poslussatijh, ni slissatijh: ne inako negoli dabi bili nepriategli nassi. Napokonsmo darxani stouati otcza i mater, nosechi gnim suaku çast, i stuyuchijh riçami i dilouanjima izuanskimi, kakose pristoi, i ouu stuar toliko çinyasse Bog ù staromu zakonu, da zapouidasse, da bude vbien onni koibi smil proklinati otcza i mater.

V. Neznadem zasto zakon Boxji zapouida sinouom, da pomagayu, i postuiju otcza i mater, à ne zapouida yoste otczem i materam, da pomagayu i postuiju sinoue, naulas doklesu malani, i imau potribbu pomochi?

N. V' istinu darxanje zaymenojest meu otczi i sinoui, kakono ouisu darxani pomagati i podstoyati, i poslussati onnih, takosu onni darxani prouidtijm ne samo hranu, i odichu ouima, da yosteih suistiti, i na dobar put staulyati. Dalli lyubau Otaçevi prema sinouom tolikoje narauska, i opochena, da nije triboualo niednim zakonom pisanim spomenuti Otczem onno stosu darxani çiniti sinouom: à na suprotiua çesto vidise, da sinoui ne odgouarayu lyubauyu suoim roditeglem, i zatoje tribouało ouom zapouidyu vglauitijm stosu darxani. Nitije zadouolno bilo Bogu samo zapouidati, dalie nadostauil jedno obitouanje, i jedno propritegnje za çinitiu obsluxiti.

V. Radbih znati koeje ouo obitouanje, i popritegnje.

N. Na ouu çetuartu zapouid nadostaui Bog oue riççi : Neka ti dugo xiues varhu zemgle : hotechi rechi , da onni koi stuyu otcza i mater , imatiche za plachu dugo xiuglenje ; à onni koijh ne stuyu , imatiche meu ostalimi mukami ouu osobitu , da neche dugo xiuiti , i jest muka mnogo podobna , jere nije razlog da dugo vxiua xiuot , onni , koi pogardyuje onnih , od kihje primil isti xiuot.

V. Za dospitak ostaemi vpraviti ; jeda onno stoseje reklo od oteza i matere , razumise yoste i od innih starissin , koi darxe prema nami misto otcza.

N. Dobrosi promislil , jere oua zapouid imase prostriti Ksuima starissinama , toliko Criquenima koliko suitounima.

Istumaçenje Pete Zapouidi.

V. ISstumaçimi sada petu zapouid ?

N. Oua zapouid zabranyue paruo vboystuo, to jest vbiyati lyude , jere vbiyati innu xiuinu , ne zabranyuese ù ouoy zapouidi : à ouoje razlogh : jeresu xiuina stuorena za çouika, i zato kada çouiku nalixe sluxitise smartyu xiuine , moxese xiuina vbiti ; da çouik nije stuoren za drugoga çouika , negoli za Boga , i zato nije çouik gospodar nad xiuotom

tom drugoga ; toga radi ni gnemu dopusteno vbjtiga.

V. Alli vidimo da Poglauniczi, i Vladauczi çine umriti lupex, i ostale zloçincze, koili jesu lyudi, i ne çinise da zlo çine ú ouomu, negoli dobro.

N. Poglauniczi, i Vladauczi koi imayu opochenu oblast, çine vmirati zloçincze, ne kakono gospodari xiuota çouiçanskoga, da kakono sluxbeniczi Boxji, kakono gouorí Sueti Paual, jere Bog hoche, i zapouida dasu zloçinci pedipsani, i kadasu dostoyni, da vbieni budu ; neka dobri lyudi xiuu bez peçali, i ù miru. I zato isti Bog podalije Poglaunikom i Vladauczem maç ù ruke, za çiniti praudu, branechi dobrih, à pedipsayuchi zlih. Toga radi kada opochenom vlastyu çinise vmirati jedan zloçinacz, onnose ne zoue vboystuo, negoli dillo praude ; i kada zapouid Boxya gouori : Ne vbiyay, razumise, ne vbiyayu osobitom tuoyom vlastyu.

V. Dohodimi jedna sumnya, jeda ouu zapouid zabranyue vbiyati sebbe samoga ; kakono zabranyue vbiyati ostalih?

N. Bez njedne sumgne oua zapouid zabranyue yoste vbiyati sebbe samoga, jere niko nije gospodar suoega xiuota, buduchi da çouik nije stuoren za sebbe samoga, negoli za Boga ; i zato niko nemoxe suoyom vlastyu vmoriti sebbe. I ako koi Sueti, alli suetica

za ne izgubiti virru, alli diuiçanstuo, vmorilisu sami sebbe; imase misliti dasu imali vlastito, i bristo nadahnutje Boxje za ouo uçiniti; jere inako nebi moghli spassni bitti od priteska griha: jere koi vbie samoga sebbe, vbie jednoga çouika; i tako çini vboyostuo, koeje grih zabragnen poglauitim naçinom ù ouoy petoy zapouidi zakona.

V. Zasto gouorise poglauitim naçinom?

N. Jere ne samoje zabragneno vbiyati, dalli yoste izraniti, izbitti, i vçiniti kojegodi bezakonje inno xiuotu alli tillu iskargnega. Paçe isukarst Gospodin Nas ù suetomu Vangelyu tumuçechi ouu zapouid, zabranyue zajedno, rasardost, nenauidost, zlo sardcze, opsouanya, i ostale ouakoue stuari, alli riççi, koesu vechekrat vzroczi, i koreni, vboystua; à na suprotiua hoche dasmo pitomi, i lyubezniui, nastoechi imiti i mir, i jednistuo, sa suimi.

Istumaçenje Sest Zapouidi.

V. STose vzdarxj ù Sestoy zapouidi?

N. Vzdarxise paruim naçinom zabragnenje prilyubodiustua, sto jest sagrissiti s' tugjom xenom; à jere za xiuotom stuar nay çignenia na ouom suitu jest posteuje; zato za zapouidyu dase ne vbie, zabranyuese velikim razlogom prilyubodinstuo koimse gubbi postenije.

V. Zasto

V. Zasto gourisi paruim naçinom?

N. Jere buduchi deset zapouidih zakon praude; paruim naçinom zabranyujuse ù gnih onni grisi ú koih vechim poznanjem diluese neprauda: takouo jest prilyubodiustuo. Dalli nista magne zabranujesse yoste podrughin naçinom sue ostale varsti grihou putenih: kakono suetodiustuo, sto jest sagrissiti s' çelyadyu posuechenom Bogu; karuodiustuo, sto jest sagrissiti s' prikaruima, diuodiustuo, sto jest sagrissiti s' diuiczom; bludnost sto jest sagrissiti s' xenom nediuom, i slobodnom; kakonoje vdouicza alli hotnicza; i ostali grisi nepodobnij koise nebi imili ni spomiuati meu Karstiani.

V. Prem da viruem daje sue istina stomisi rekal; nistamagne radbih razumiti nastose naslanya ta istina da bludnost jest grih; jere nije viditi da çini skodu, alli bezakonje nikomu onni koi samo çini bludnost.

N. Kaslanyase na sue zakone, na zakon naraui, na zakon pisani, i na zakon milosti V' zakonu narui nahodise da Iuda sin Iakoua, Israela nazuanoga, hotti çiniti vmoriti jednu Xenu koyase zuasse Tamara, koya bila bisse gnegoua neuista, jere buduchi vdouicza bisse vpala ù bludnost, ostausi prisobna: Od kudese vidi da ù onno vrime paruo nego bi podan zakon Moixesou, po razlogu narauskomu lyudi poznauahu da bludnost bisse grih. Potole ù zakonu Moixesouu ù vechje misli zabra-

branyuese bludnosa : à ú Pistulah , alli Listih . S. Paula çesto stimo da bludniczi neche vlisti ù Ray . Nitije istina da bludnost ne çini skode alli bezakonya ikomure , jere çini skodu istoy xeni , koia radi toga ostaje osramotchena : çini skodu porodjenyu , koese neistaçno radya : çini bezakonje Isukarstu , jere buduchi mi sui vda Isukarstoua , tko çini bludnost , çini da vda Isukarstoua stuarayuse vda hotnice : i napokon çini bezakonje Duhu suetomu , jeresu tilesa nassa Hrami Duha sueloga : i ouko tko osquarni tillo suoe bludnostyu, osquarnyue Hram Duha suetoga .

V. Oua sesta zapouid zabranyueli inno negoli varsti grihou koesi rekal ?

N. Zabranyue yoste sta inna nepostenya , koyasu kakono puti k' prilyubodiustuu , alli k' bludnosti ; to jesu pogledi bludni , i çeloui neposteni , i ostale takoue stuari : i takonas nauçi Gnspodin nas ù Vangelyu suetomu gdi tumaçechi ouu sestu zapouid , gouori , da tko gleda jednu xenu zlom poxudom odma se stuori prilyubodiustuo ù sardczu suomu . I zasoje potribno tko hoche kakose imma vklonitise ouakouim grihom , imati veliku pomnyu varhu Domaçiih suoih , à naulastito varhu oçiu ; koisu kakono vrata , kroz koya vlizue smart ù dusse .

Istumaçenje Sedme Zapouidi.

V. STo vzdarxi sedma zapouid?
N. Vzdarxj zabrognenje kradgne, to jest vazimati tujie stuari, suprotiua hotinyu gospodarouu. I dobrim redom zabranyuese kradnya pokleje zabragneno vboystuo, i prilyubodiustuo, jere meu dobrima ouoga suita, za xiuotom çinise postenje, à za postenjem imanje.
V. Kolicimi puti çinise suprotiua ouoy zapouidi sedmoy?
N. Duima puti poglauitimi h' koimse zbirayu sui ostali. Parui put poglauiti, jest vazeti tuje imanje skrouitim naçinom, i ouose zoue vlastitim naçinom, Kradnja. Drughi put poglauiti jest vazimati tuje oçitim naçinom, kakono çine razboynici, i ouose zoue, popadanje. I prem da zapouid Boxya gouori od paruoga gouorechi, ue vkradi: nista magne, razumise yoste i od drugoga; jere tko zabranyue magne zlo; bez sumgne zabranyue yoste vechje.
V. Koisu grisi kise razumiu imenom kradgne i popadanya, i jesu zabragneni ù ouoy zapouidi.
N. Ouisu: Paruo Sue priuare i himbe koese çine ù prodauanyu i kupouanyu, i ù takouih dugouanjih, I ouose razumi pod kradnyom, jere tko çini takoue himbe, vazima skroui-

skouito od iskargnega , vechje negomusc, pristoji . Drugo sue Lihue koese çine zaimlyuchi pinezi s' vgouorom dase vrate s' toliko vechim dobitkom , i ouose razumi pod popadanjem , jere sho çini lihuu , oçito prosi vechje negolije zadal . Dreto sue skode koese çine iskargnemu , i ako onni çini koju skodu ne dobiua istare , kakono kada jedan vxexe kuchu drugoga , i ouose razumi kadgod pod kradnyom , à kadgodi pod popadanjen , kakose skrouito alli oçito çini skoda . Cetuarto koi ne vracha onno stoje darxan , sagrissue suprotiua istoy zapouidi , i jest koliko dabi vkral , jere zadarxi tuge , suprotiua hotinyu gospodaroun . Peto sagrissue suprotiua istoy zapouidi , i çini kradnyn , koi nahodi koyu stuar , koyue drughi izgubil , i vazimgleyu za sebbe ; à gouorim koyue drughi izgubil ; jere nije grih vazimati onne stuari koe nisu bile içigoue , kakono biseri , koi drugda nahodese ù kray mora . Sesto razumise pod kradnyom alli pod popadanjen ; posuoeuati stuari opchene , jere tko posuojua stuari opchene izbaulya drugoue vxiuanjen onih stuarih koe bihu gnihoue .

V. Xelim znati jeli kradnya velik grih .

N. Sùi grisi smartni moguse Zuati velici , jere izbaulyayu çouika xiuota viçgnega ; alli kradnya imma ouo osobito da vadya ú zla priuelika ; i tako vidimo da Iuda za obiçay koi imasse kradenya , posuoiuayuchi onno sto-

muse

muse dauasse za vxiuanje opoçheno Gospodinuo, i suetih Vçenikou, pouedese napokon izdati suoga prisuetoga Nauçitelya: i suaki dan vidimo, da razboyniczi staulyayuse klati lyude, koih ikadare paruo ne vidisse, i skoimi neimayu nenauidosti alli nepriateglstua, samo za xelyu daim vkradu onno malo sto nose: i Bog dopusta da tko tuje vazima da maloga bude vxiuati: i tako Iuda obisi sam sebbe, lupexi vechekrat ú padayu ù tuke praude.

Istumaçenje Osme Zapouidi.

V. STo vxdarxi osma zapouid?

N. Yuresmo gouorili od bezakonjih koyase çine iskargnemu dillom: sadà nasliduyu bezakonya koyase çine riçima, i zato osma zapouid zabranyue kriuo suidoçanstuo, koeje poglauito bezakonje kose çini riçama.

V. Hotilbi znati, jeli suprotiua ouoy zapouidi, kada jedan kriuo gouori ne ſkodechi ikogare.

N. Na tri naçini kriuose gouori: paruo skodechi iskargnega, kakono kada jedan prid Sudcem suidokue na drugoga daje vkral, alli vbil, znaduchi da to nije istina; i ouose zoue lax stetna, alli skodna: drugo koristechi iskargnega, kakono kada jedan gouori lax za osloboditi drukoga od koe poghibili, i ouose zoue laz sluxbena, treto ni skodechi, ni koristechi, i ouese zoue lax tascha, parui naçin yla-

vlastito zabranyuese à ouoy zapouidi , jere-je ne samo kriuo suidoçastuo , dalli yoste nepraeudno , i jest grih priteski : druga dua naçina i dko ne vzdarxe ù sebbi nepraudu , i nisu grisi toliko teski kakono parui ; nista magne istinitosu grisi naymagne prostni ; jerese ne moxe gouoriti lax za koyugoditi stuar draxje na suitu .

V. Vzdarxili inno oua zapouid negoli zabragnenije laxi ?

N. Vzdarxi zabragnenje trih innih varstih grihou koise çine yazikom , i nikim naçinom razumiuse pod kriuim suidoçanstuom ; i ouisu vkor , kleuetanje i proklinanje .

V. Stoche riti vkor ?

N. Vkor jest jedna riç bezakonita , koyase gouori za orsamotiti iskargnegna , kakono kadase gouori jednomu , daje bezpametan , malo vridan , aryan , sramotnyak , i takoue stuari : à daje ouo velik grih kadase gouori s'odlukom vkoriti iskargnegna , kaxenam Spasitely nas ù suetomu Vangelyu , gdi gouori , da tko prozoue ludyakom iskargnega suoga , bitiche dostoyan ognya paklenoga , à rekoh kadase goueri s' odlukom vkoriti iskargnega , jere kadase gouori za salu , ali za posuititi i pošariti , kakono kadgodi çini otacz sa sinom , alli nauciteli s' vçenikom , bez misli vkoriliga , tadase ne zoue vkor , nije grih , nego moxebiti prostni .

V. Stoje kleuetanje ?

N. Kle-

N. Kleutanje jest duignuti alli uesti dobar glas iskargnemu gouorechi zlo do gnega; i ouose çini alli guouorech: kriuo zlo od iskargega, alli pouidayuchi zlo koje istino, dallje otayno i takoga çinechi gubiti dobar glas koi imasse pri onnih koi neznadibu gnegou grih; i ouo kleutanje jest jedno zlo mnogo çesto meu lyudi, i mnogo tesko i poghibilno: jere dobar glas veleje vridnij negoli imanje, i nikiga çjne vechje nego isti xiuot; toga radi velikoje zlo çinitiga izgubiti: i osuin ouoga, onoj xlochi lasnoje nayti lika; dalli dobar glas izgublen mnogo trudonogaje mochi opeta namistiti, à nistamagne onni koigaje suoim kleuetanjem duignul, darxangaje pouratiti, toliko daje nay bògli suit, vazda dobro gouoriti od suakoga, kadase moxe s' istinom, à kadase ne moxe, muçati.

V. Stoche riti proklinaije?

N. Proklinanije jest kada jedan proklina iskargnega suoga gouorechi: dasi proklet; allimu sagle razlike varsti proklinangih, gouorechi, zloti budi, alliti takouo zlo budi, i ouo proklinanje grihje prikotexak, kadase çini sa zlim sardçem i s' poxudom dase zbudu takoua proklinanya iskargnemu: da kadase çine bez zlahotinya, i bez zla poxudenya, za salu, zà nepomnyu; alli za koyu naglus sarxbu, ne misle chi na onno stose gouori, magne zlo dallije vazda zlo, jere iz vst jednoga karstyanina, koie

koie sin Boxji po posinouglenyu, ne imma izhoditi negoli blagoslouglenje.

Istumaçenje Deuete Zapouidì.

V. STo vzdarxi deueta zapouid?
M. Vzdarxi zabragnenje poxudjenya xene ?skargnega, jere prem da ù Sestoy zapouidi zabragnenoje prilyuobodiustuo, nista magne hotilje ponase zabraniti poxudjenje prilyubodiustua, za datinam razumiti dasu ouo dua griha razlika.
V. Cinimise da ù ouoy zapouidi ne zabranyuese poxudjenje prilyubodiustua ko çini domachiça s' tugim muxem, negoli samo poxudjenje prilyubodiustua, koe çini çouik s' domachicom tugjom, poklese gouori. Ne poxeli tuyu xenu.
N. Nije tako, negolise zabranyuje poxudjenje prilyubodiustua toliko çouiçkoga, koliko xenskoga; jere prem da gouori. Ne poxeli tuyu xenu; nista magne onno stose gouori çouiku, razumise daje reçeno i xenì yoste: jere ù çouiku kakono ù plemenitiemu, vzdarxise yoste i xena. I oduechie suak znade, daje sramotnie, (bare pri suitu) prilyubodiustuo xene, negoli çouika; kako postenje i sramexgliustuo pohuaglenieje ú xeni, negoli ù çouiku. Dakle akoje zabragneno çouiku xeliti tugiu xenu, bez sumgne zabragnenoje yoste i xeni xeliti tugega çouika.

V. Zgo-

V. Zgorasi rekal, da ise zabranyue prilyuubodiustuo, zabranyuyuse yoste sue inne varste grihou putenih, xudim znati imalise ouo isto razumiti i od poxelinya?

N. Nije sumgne niedne, da kadase zabranuije poxelinje prilyubodiustua, razumise zabragneno yoste i poxelinje bludnosti, i suih ostalih nepostenjh; jereje isti razlog suih ouih grihou.

V. Hotilbih znati jeli suako poxelinje tuje xene grih: prem da ne pristanese hotinjem na takouo poxelinje.

N. S. Gargur Papa nauçilnaje da ú zalomu poxelnyu trisu redi: paruise zoue potaknutje, drughi, nasladjenje, treti pristanutje. Potaknutje je kadanam diaual postaulya ú misal jedno neposteno misglenje, s' komise druxi jedno naglo poçalo zla poxelinya, i akose ouomu potkanutyu tudje suprotiuimo, pota naçin da ne pristanemo na nasladjenje po niedan naçin ne sagrissuemo, negoli imamo dostoyanstuo pri Bogu. Dalli ako potaknutje proyde naprida do nasladjenya putenoga, i sasuimtim razbor nas i hotinje nasse ne pristane k' nasladjenyu, tada nismo bez kogagodi griha ptostnoga. Dalli ako k' potaknutyu, i nasludjenyu pripride pristanutje razbora i hotinya nassega, po ta put da çouik osuistise od onoga ob çemu misli, i sto xeli, i hoteehi zastoise ú takouu poxelinyu, i misglenyu; tada çini smartni grih: i ouoje onno

sto naulastitim naçinom zabranyuese ù ouoy zapouidi.

Istumaçenje Desete Zapouidi.

V. STo darxi deseta zapouid?
N. Vzdarxi zabragnenje poxelinya imanya tujega, tako stanouitgnega, kakouesu kuche, zemgle; kakono nestanouitgnega, kakouisu pinezi, xiuina, vocha, i ostale takoue stuari: i ouakose suarsue dospiuena prauda, ne çinechi mi bezakonya iskargnemu, ni dillom, ni riçama, ni inagne misglenjem, i poxelinjem:
V. çudimse da buduchi Bog zabranil vboystuo prilyubodiustuo, i kradnyu, ne zabranuyue yoste i xelinje vboystua, kakouo zabrànuije poxelinje prilyubodiustua i kradgne.
N. Ouoje razlog zasto ne zabranvije poxelinje vboystua, jere çouik ne xeli poglauitim naçinom negoli onno stomu donosi koegod dobro, bare çigneno za dobro: i tako xeli prilyubodiustuo jeremu donosi nsladjenje, xudi kradnyu jeremu prinassa korist; vboystuo ne prinassa niedno dobro, i zatose ne xeli samo po sebbi; negoli za dopriti k' prilyubodiustuu, alli ka cradgni, alli h' koyoy innoy suoyoy zamirki. Toga radi prem da poxuda vboystua jest pritexak grih; sa suim time Bogse ne haya zabranitiga osobitim naçinom, jerse mogasse razumiti daje zabragnen,

gnen, buduchi, zabragneno isto vboystuo: i yoste jere buduchi zatuoril vrata poxelinyu bezrednomu nasladjenjih, i stuarih koristnih, zatuarasse vrata i poxelinyu vboystua, koe vechekrat ne xudise negoli za dopriti do koegod koristi alli nasladjenya.

V. Radbih znati zasto ù zakonih lyudskih ne vidise daje zabragneno poxelinje, kakose vidi zabragneno ù ouomu zakonu Boxjemu?

N. Bazlogh jest oççiti, jere lyudi i akosu Papi alli Cesari, ne vidde sardçza, negoli samo stuari izuanxske; i zato nemoguchi prociniti misglenya, i poxelinya, magneih mogu pedipsati; i zatoimise ne pristoi daih zabranyunyu. Dalli Bog koi razaznacz sardacza suih lyudi, moxe pedipsati zle misli, i poxelinya, i zatoih zabranuije ù suoemu suetomu zakonu.

Istumaçenje Zapouidih Suete Crique.

Glaua VII.

V. ODuisse zapouidih Boxjih, radbih znati jesuli koe ostale zapouidi za obsluxitijh?

N. Jesu zapouidi suete Crique koejesu oue.

1 Stati na misi na Suetkouue zapouidne.

2 Postiti Korixmu, çetuera vrimena, aliti quatre i posti zapouidani, i vzdarxatise od mesa ù petak i ù subotu.

3 Ispouiditise naymagne jedan put na godische.

4 Priçestitise naymagne na Vazam vskarsenya.

 Pla-

5 Plachiati desetine çriqui.

6 Ne pirouati ú vrimena zabragnena, to jest, od parue nedigle Dossastya Gospodinoua, do Vodokarschja; i od paruoga dneua Korixme do osmoga dneua po Vskarsenyu. Dalli od ouih zapouidih ne mislimti inno rechi, jedno jeresu lasne, drugo jere od Mise, od Ispouidi, od Priçeschenya, kakono i od posta, gouoritichemo tudje kada istumaçimo suete Sakramente.

Istumaçenje Suitouanjih Vangelskih.

Glaua VIII.

V. Radbih znati, osuin zapouidih Gospodinouih, jesuli yoste koya suitouanya istoga Gospodina za xiuiti suarsenie.

N. Jesu mnoga, prisueta, i prikorisna suitouanya, za mochi obsluxiti zapouidi veçhim suarsenjem. Dalli poglauitiasu tri: Vbostuo pouolyno. Cistochja, i Poslugh.

V. V' çemu stoji suitouanje Vbostua?

N. V' neimanyu niedne stuari vlastite, razdiliusi paruo sue suoe imagne vbozima, alli staiusiga ú opochinu, stoje istinim naçinom razdilitiga vbozima. I ouo suitouanje nauçi Isukarst ne samo riçami, dalli yoste s'dobrim isghledom, i za Isukarstom sueti Vçeniczi gnegoui naslidouassega kakono yoste sui parui Karstyani koi pribiuahu ù Jerusolimu ù vrime paruagne Crique; i napokon sui redouniczi çine

zauit

zauit dàche obsluxeuati ouo suètó suitouanje pouolynoga vbostua.

V. V' çemu stuji suitouanje Cistigne?

N. V' hotinyu pribiuati ú vike çistu, ne samo vzdarxechise od suake varsti griha putenoga, 'dalli yoste i od Xenidbe; i ouo suitouanje yoste nauçi Gospodin ñas riçmi, i skazñom; i naslidouassega B. Gospa, S. Iuan Karstitel, i sui Vçeniczi pokle bisse zuani od Isukarsta na Apostolstuo; i potle sui redouniczi çine zauit osoboyni varhu çistigne, kakòno yoste i Crikounyaci allti Popi koi imayn sueti reddi.

V. V' çemu stoji suitouanje Posluha?

N. V' onomu ù çemuse çouik odriçe i odmiche od suoga vlastitoga suda, i vlastitoga hotinya, stose ú Vangelyu zoue zatayati sebbe samoga, i podloxitise hotinyu starissine, ù suakoy stuari koya nije protiuna Bogu. I ouo suitouanje nauçi Spasitegl suita, ne samo riçmi, dalli yoste dobrim isghledom, poslussayuchi ù suakoy stuari Otcza Nebeskoga, i yoste podlagayuchise dokle bisse ditesce Materi, i S. Osippu, koi bisse scignen gnegou Otacz, buduchi zaruçnik, B. Gospee, prem da Istinito ne bisse Otacz gnegou, buduchi porodjen od matere vazda Diuicze; i ouoje treto suitouanje komuse poduexuyu zauitom sui Redouniczi.

V. Zastosu tri suitouanya poglauita à neueche.

N. Jere suitouanya poglauita sluxe za duignu ti zapriçenya suarsenga, koje stoji ù miloschi : à zapriçenyasu tri, to jest lyubau ímanya, koese duixe vbostuom ; lyubau nasladjenjih putenih, koese duixe çistinyom ; lyubau çasti i vlastiti, koese duixe posluhom. Od visse jere çouik neima negoli tri varsti dobra, to jest, dussu, tillo, i stuari izuanske ; radi toga dariuayuchi Bogu, stuari izuanske, vbostuom, tyllo çistinyom, i dussu posluhom, prikauxe Bogu jedno posuetilische suega suoega, i takose pripraulya k' suarsenyu milosche nay boglim naçinom koise moxe nayti na ouom suitu.

Istumaçenje Sakramentou Suete çrique.

Glaua IX.

V. NAuçilsamse po milosti Boxyoy tri dilí poglauiti Nauka Karstyanskoga ; ostaje dami istumaçisi çetuartí, koi akose dobro spominam, vzdarxasse sedam Sakramentou suete Crique.

N. Oui dil nauka jest prikoristan, i zatose pristoji dagase nauçis velikim nastoyanjem. Immas znatí dase nahodí ù suetoy Criquí jedno veliko skrouische, koe jesu sueti Sakramentì koimi dostiguemo milost Boxyu, vzdarximoyu, vzmnoxuemoyu, i kada nassim pomankanjem gubise molist Boxju, opetyu pribaulyamo.

mo Hochuti zato Istumaçiti sto Sakrament; kolikoje Sakramentou; koije naredil, i nike ostale male stuari, à potle doytichemo na istumaçenje suakoga od gnih osobito.

X. Poçmimi tumaçiti sto jest Sakrament, jere ouó mnogo xelim razumiti.

N. Sakrament, alliti naski gouorechi Tayanstuo, jest jedno sueto otaystuo, koime Bog nam, podea milost suoyu, i zajedno pokaxuenam izuanskim naçinom, stuor neuidim alli skrouiti, koi dilue milost Boxya ù dussi nassoy, jere dabismo bili dusi bez tilla, kakonosu Angeli, Bogbinam podal milost suoyu duhounim naçinom, dalli jeresmo sloxeni od dusse i od tilla, zato Gospodin Bog za priklonitise nassoy naraui, podaenam milost suoyu po nicih çignenjih tilesnih koya kakoti rekoh, zajedno snicimi prilikami izuanskimi, tumaçenam stuor iznutargni milosti; kakono da reçemo za skazan, Sueto Karstenje, koeje jedan od Sakramentou suete Crique, çinise operuyuchi tillo vodom, i saziuayuchi zajedno prisueto Troystuo. Onoom çimbom opranya, Bog dariua milost suoyu, i postaulyayu ù dussu onoga koise karsti, i daenam razumiti, da kakono onna voda opira tillo; tako milost opira dusu, i çistuyu stuara od suakoga griha.

V. Akosam dobro razumil, za vçiniti da jedna stuar bude Sakrament potribuyu tri poglauya; paruo daje jedna çimba alli cerimonia, to jest jedno çignenje izuansko: drugo da po

nyoy Bog daruje milost suoyu ; treto da onna çimba imma priliçje sa stuorom milosti, i i tako duga prikaxue, i zlamenue izuanskim naçinom.

N. Tosi pridobro razumil. A sada od visse immas znati, dasu oui Sakramenti ù sue sedam; i' zouuse: Karstenje, Pokripglenje alliti Krizma, Eukaristia alliti tillo Isukarstouo, Pokora alliti Ispouid, Napokon pomazanje, Red sueti, i Xenidba. Vzrok sastosso sedam, jest oui: jere Bog hotilje çiniti snami dayuchinam xiuot duhouni, kakono çini dayuchinam xiuot tilesni; Paruo tribuse poroditi, Drugo potribue vzrasti; Treto potribue gojitise; Catuarto kada 'çouik razbolise potribue liçitise; Peto kada imma aruatise potribue oruxatise; Sesto potribue da bude ko vlada, i vpraulya, lyudi porodojeni, i vzduignuti yure; sedmo potribue da bude ko nastoji na vmnoxenje naroda çouiçanskoga : jere ako vmarusi onni koisu rodjeni, nebi nastayali druzi na misto gnih, barzobi poghinul narod çouicanski. Ouako dakle i radi xiuota duhounoga. Paruo tribue duse porodi ù nas milost Boxya; i ouose çini karstenjem. Drugo potribue da onna milost raste, i dase vkripi; i ouose çini pokripglenjem. Treto potribue dase vzgoji i uzdarxi; i ouese çini tillom Isukarstouim. Cetuarto potribue dase oporaui kadase izgubi; i ouese çini likariom Pokore. Peto tribue da çouik ù vrime smarti oru-

oruxje suprotiua neipratelyu paklenomu, koi onada vechie negoli ikadare aruenas; i ouose çini Napokognim pomazanjem. Sesto potribue da bude ù Suetoy Criqui ko nas vpraulya i vlada ù ouomu xiuotu duhounomu; i ouose çini Suetim Redom, Sedmo tribue dase li nahodi ú suetoy Criqui ko suetim naçinom nastoji na vmnoxenje naroda çouiçaskoga, nekase tako vzmnoxi broy virnih; i ouose çini Sakramentom Xenidbe.

V. koje iznassal i naredil stuari toliko çudnouate?

N. Oui Sakramenti toliko çudnouati, nemogahu naytise, negoli od Mudrosti Boxastuene; ni nareditise negoli ob Boga, koi moxe podati milost. I tako Isukarst Gospodin nas, koije Bog, i çouik i nassadil je, i naredil. Osuin ouoga, sui Sakramenti jesu kakono jedni xlibi, po koihse toççi k' nami kripost muke istoga Isukarsta: i stuarje istinita, da niko nemoxe diliti blago muke Isukarstoue, negoli onimi naçini i onnim putom; koije naredij Isukarst.

V. Radbih znati jesuti ù vrime staroga zakona bili Sakramenti, i jesuli bili tako izuarsiti kakonosu i nassi.

N. V' staromu zakonu bilisu mnozi Sakramenti, dalli bihu razliçni od nassih ù çetirih staurih, Paruo onni bihu vechji brojem, negoli nassi; i zato stari zakon bisse muçnij negoli noui, Drugo onni bihu muçnij za obsluxitijh negoli

nassi

nassi. Treto onni bihu zakriuenij, i tako od malihse razumiasse onno sto zlamenouahu; gdi nassi imayu zlamenouanje toliko oçitto, daga suak moxe razumiti. Cetuarto onni ne podauahu milost kakono çine nassi; negoliu samo pridzlamenouahu, i obitouahu. Toliko da nassi Sakramenti jesu velle izuarsnij, jereije magne, jersu lasnij, oçitij, i vridnij, negoli bihu onni.

V. Hotilbih yoste znati koije meu nassimi sedam Sakramenti nay vechi varhu suih innih.

N. Suisu velici, i suakij imma koegod veliçanstuo osoboyno, nay vechi jest Sakrament Tilla Isukarstoua; jerese ù gnemu vzdarxi stuornik milosti, i suakoga dobra, Isukarst Gospodin nas. Dalli nista magne koliko ù imme potribbe, nay potribnijsu varhu suih, Karstenje, i Bokora: à koliko ù imms dostoyanstua onoga koi moxe podati Sakramenti, nay dostoynijsu Pokripglenje, i sueti Red, jere oua dua Sakramenta opchenitoih nemoxe podati negoli Biskup: à koliko ù ime lasnosti, nay lasnije Sakrament Napokogneja pomazanya, jerese ù gnemu odpustayu grisi bez truda pokore: koliko ù ime zlamenouanya, nay vechie Xenidba, jere zlamenouanije jedignenje Isukarstouo, s' suetom Criquom.

Od

Od Karstenya.

V. POçmi akotise vidi, tumaçiti parui Sakrament; i paruo recimi zastose zoue Karstenje?

N. Karstenje garçkim yazikom zlamenuje opranje; tako sueta Criqua i ù latinskomu yaziku vzdarxi riç graçku zouechega Baptismus, jere imme opranya oduecheje opcheno, i sluximosé gnime suaki dan ù staurih mnogo ponixenih; i xato nekabi oui Sakrament immal imme vlastito, i nekabise bokle poznaual, i stoual, prozualisuga Baptismus, to jest opranje, nassim yazikom, zouese Karstenje, jere ouim suetim opranjem çinimose Karstyani.

V. Sto potribue za vçiniti Karstenje?

N. Potribuyu nay magne tri stuari, tereih dobro vglani, jere ù nicih zgodah potribnih, kakonochemo tudje rechi, suak moxe karstiti, i zatoje dobro daga suak vmi vçiniti. Paruose hoche vodà praua i narauska, i nyomse polie çelyade koese karsti. Drugo potribue gouoriti ù onno isto vrime, ù kose liua uoda oue riççi: Yate karstim ù imme Otcza, i Sina, i Duha suetoga. Treto potribue da çouik koi karsti imma odluku istinito karstiti, to jest podati Sakrament koije Isukarst naredil, i koi sueta Criqua obiçae dauati kada karsti: jere akobi jedan immal od-

odluku samo rugatise , alli opirati tillo samo od koega hala ; bilbi jedan veliki grih , i onni bidan çouik nebi bil istinito karsten.

V. Koi stuori çini karstenje.

N. Cini tri stuori. Paruo ponoulyue çouika suarsenim naçinòm, podayuchimu milost Boxyu; kòme od sina diauloua stuarase sim Boxi, i od grisnika stuarase prauednik, i ne samo opira dussu od suake squarni griha, da yosteyu oslobodi od sue muke paklene, i purgatoria. Taliko da akobi jedan vmarl tudje za Karstenjem, otissabi ù prauacz ù Ray, koliko da ikadare nebi griha vçinil. Drugò Karstenje ostaulya ù dussi niki biligh duhouni koise nemoxe njednim naçinom duignuti, i radi togachese vazda poznauati yoste i à onnih koi idu ù pakal, daje ta çouik primil Karstenje, i daje od ouçic Isukarstouih bil, kakono zapeçatenjem pòznaese na ouomu suitu, çigouisu uoboui, alli xiuina: i ouoje vxrok da Karstenje nemoxese primiti negoli jednokrat: jerese ne gubi ikadare, ostayuchi vazda zabilixan ù dussi, stuor istoga Karstiejnia. Treto Karstenjem çouik vlizue ù suetu Criquu, i dilnikje suakoga gne dobra, kakono sin suete Crique, i xiue Karstyanski, i poslussa onnih, koi na misto Isukarstouo vladayu suetu Criquu.

V. Komuse pristoji prauim naçinom podauati sueto Karstenje?

M. Popuse pristoji po gniegouv prauomu dillu, à na

à na vlastito onnomu koi immu pomnyu vrahu duus. Dalli kada nebise nassal Pop pristoise Diaku ; à kadbise potriba prigodila , to jest kadaje strah da dite ne vmrç bez karstenya ; pristoise suakomu , toligo Popu , koliko suitounyaku , toliko muskoy glaui , koliko xenskoy , dalli vazda tribue takou red vzdarxati , da xena ne karsti akose moxe imati muska glaua ; i da suitounyak ne karsti akose ondi nahodi Crikoounyak ; à meu Crikounyaci maladgni stariemu da vstupi i dade misto .

V. Cudimse dase Karstenje daje diçici jedua rodgenoy , koi ne poznauayu onno sto primayu .

N. Tolikaje potriba Karstenya da ko vmira ne priamsiga , alli naymagne ne xelinchiga , ne moxe vlisti ù Ray : à jeresu malahna diçicza na velikoy poghibili mochi lasno vmiriti , i nisu vridni da mogu xeliti Karstenje ; zato potribue karstitijh kolikose paruo moxe ; i prem da neznadu onno sto primayu , sueta Criqua pristauglia gniouu neuridnost , koya po kumonih i po kumah , odgouara , i obituje za gnih , i ouoje zadouolno ; jere kakono po Adamu vpalismose ù grih , ù nepriazan Boxyu , neznaduchi mi nistare ; takoje Bogu zadouolgno da po Karstenyu i po suetoy Criqui oslobodimose od griha , i pouratimose na milost gnegouu prem dase tomu ue domislyamo .

V. Stoche riti Kum , i Kuma , koeissih napomenul? i koeje dillo gnihou?

N. Za

N. Za podati sueto Karstenje po obiçayu staromu suete Crique, pristaje jedan çouik koise zoue Kum, to jest kakono drughi otacz, i drugda jedna xena, koyase zoue Kuma, to jest kakono druga mati: i oua dua, alli jedan od gnih, derxi ditescze dokolese karsti, i odgouara za gnega kada Pop pita ditescze hochelise karstiti, i virueli çlani suete virre, i inne takoue stuari. I paka kada ditescze raste, darxanisu Kum; i Kuma imati pomnyu za vuixbatiga ù stuari suete Virre, podobna xiuglenya, kadabi otacz i mati ù ouomu billi nemarni. I od visse imase pogniti da po Karstenyu stuarause, jednon rodbinom duhounom, s' onnim kise karsti, s' otçem i materyu gnegouom, toliko ki karsti, koliko Kum, i Kuma.

Od Pokripglenya.

V. GOurilismo zadouolyno varhu Karestenya; reçimi sada stoche riti Pokripglenje, alli Krizma, koeje drughi Sakrament.

N. Drughi Sakrament zouese Pokripglenje, jereje gnegou stuor pokripiti i potverditi çouika ù Virri, kakçhemo malo posli rechi. Zouese yoste Krizma, imenom garçkim, ritiche pomazanje jere ù ouomu Sakramentu pomaxuese çelo onoga koi prijma ta Sakrament: jere kakonose ù Karstenyu opira vodom onni koise karsti, za zlamenouati damu milost Boxya opira dussu od squarnih suih grihou; taku ù Kriz-

Krizmi pomaxuese çello, za zlamenouati da milost Boxya pomaxue dussu, i takoyu kripi i vtuerdyue, neka vzmoxe aruatise suprotiua diaulu, i ispouidati smino suetu virru, bez straha niednoga muke, ni iste smarti.

V. V'koe vrime imase primati oui Sakrament?

N. Imase primati kade çouik stupil jest na razbor pameti, jere tada poçinya ispouidati virru, i imati potribbu daje potuardjena, i vstanouitchena, ù milosti Boxyoy.

V. Cinili koi inni stuor oui Sakrament, negoli vtuarditi dussu?

N. Nstaulya peçat vpeçatchen, i biligh ú dussi, koi ù vik nemoxese iztargati, i zato Oui Sakrament nemoxese veche nigda primati.

V. Cemu tribue zapeçatiti inni biligh ù dussi moguchi zadouogle biti on Karstenya?

N. Bez vzrokase ne peçati oui drughi biligh, jere paruimse samo poznae daje çouik Karstianin, toè jest od obitili Isukarstoue: dalli ouim drughim poznase daje on voynik Isukarstou; zato nosi ù dussi zamirku suoega Voyuode, kakono na ouom suitu voyniciyu nose varhu haglin: i onni koi primasi oni Sakrament otjdu ù pakal, imatiche priueliko smetenje, jereche suak viditi dasu bili voynici Isukarstoui, à poslisute toliko sramotno oduarghil od gnega.

Od

Od Tilla Isukarstoua allì

Eukaristie.

V. ISTumaçimi sada treti Sakrament, à paruó recimi stoche riti Eukaristia?

N. I ouoje imme garçko i zlamenue draghi spominak, alliti zahuaglenje, jere ù ouomu otaystuu çinise spominak, i zaualyuese Bogu, na prikoizuarsitomu dobrotuoryu prisuete muke Spasitegloue; i zajedno daje nami istino tillo i karu Gospodinoua, radi koega darxanismo vrachjati Bogu huale vikouite:

V. Istumaçimi obilnie sue onno stose vzdarxi ù ouomu suetomu Sakramentu, neka ya poznausi veliçanstuo gnegouo, budemga boglje stouati,

N. Xartua, alli Hostia, koyu gledas na oltaru, paruó negoje posuechena, nije drugo negoli malo kruha vçignena ù priliçje tanche pogaçice; dali tudje kakoje Pop izustil riçi posuechenya, nahodise ù onoy Xartui istino tillo Gospodinouo, à jere istino tillo Gospodinouo xiuoje, i jedignenoje s' boxanstuom ù sobstuu Sina Boxjega; zato zajedno sa tillom nahodise yoste i karu, i dussa, i Boxastuo, i tako vas Isukarst, Bog, i çouik, po isti naçin ù suetoy Cassi, paruo posuechenya, nije drugo, negoli malo ùina, s' malo vode; dalli tudje kakoje dospiueno posuechenje,

chenje, nahodise ù çassi istinita karu Isukarstoua, à jere karu Isukarstoua nije izuan tilla, zato ú çassi nahodise zajedno sa karuiju tillo, i dussa, i Boxanstuo, istoga Isukarsta, i tako vas Isukart, Bog, i çouik.

V. Li vidim ya da Xartua posli posuechenya imma obliçje kruha kako paruo; ; i onno stoje ù çassi, imma obliçje vina kako paruo.

N. Tako jest, da ù Xartui ostaje obliçje, i mast, alli farba, i okussay hruha, ko paruo bisse, dalli nije suchanstuo kruha koe paruo bisse, i tako pod obliçjem hruha nije kruh, negoli tillo Gospodinouo: i datichuti jedno priliçje za razumiti ouo. Razumilsi da xena Lotoua obratise ù jednu statu soli; Tko dakle gledasse onnu statu, vidiasse obliçje xene Lotoue, mistd magno, onno ne bisse veche xena Lotoua, negoli sol, pod obliçjem jedne xene. Kakono daklę ù onom priobrachenyu prominise suchanstuo iznutargne, à osta obliçje izuanysko: tako ù ouomu otaystuu, prominyuese suchanstuo iznutargne kruha, ù tillo Gospodinouo, à ostaje izuanka obliçje kruha, koe paruo bisse. Ouo isto immas razumiti od suete çasse, to jest, daje prilika okussay mast, i miris vina, zato nije suchanstuo vina, negoli karu Gospodinoua pod liçem vina.

V. Cinimise velika stuar da jedno tillo veliko, kakonoje Gospodinouo, moxe stati pod licem toliko malahnim kakonoje Zartua posuechena.

N. Velikaje stuar ù istinu, dalli yoste veliko moguchstuo Boxje, koe moxe vçiniti stuari vechje onnih koje mi moxemo razumiti, i tako Isukarst kada reçe ù suetomu Vangelyu, da Bog mogasse uçiniti da jedna Kamilia, koyaje xiuinçe vechje jednoga Konya proslobi kroz vssi yghle, nadostaui, da oue stuarisu neuzmoxne lyudem; dalli daje Bogu vzmozna suaka stuar.

V. Radbih koyu skazan za razumiti kako moxe stati isto tillo gospodinouo ù toliçih Xartuah koese nahode na toliçih Oltarı.

N. çudesa Boxya ne potribue razumiti, da dostaihje virouati, jeresmo mi stanouiti danas Bog ne moxe privariti. J datichuti Koyugod kazan za tuoje vtissenje. Stuarje istina da dussa nassa, jedna jest, i nahodise sua ù suih vdih tilesnih, sua ù glaui, sua ú nozi, paçe sua ù kojemti drago diliku tilla nassega: koeje dakle çudo da Bog moxe çiniti stati tilo sina suoga ú mnozih xartuah, pokle çini stati jednu istu dussu suu, i cilu, ù tolicih i toliko razlicih i dalecih dilih tilla? Stise ù xiuotu. S. Antona od Padue, da isti suetacz çime jednokrat pripouidasse ù jednomu gradu Italie, naydese ù isto vrime moguchstuom boxastuenim ù Kraglestuu Portugalskomu diluyuyuchi niko drugo dobro dillo. Ako dakle moxe Bog vçiniti dase. S. Anton nayde ù isto vrime ù dua mista toliko daleka, i ù suomu vlastitomu obliçyu: zasto neche mochi vçiniti da

da Isukarst pribiua ù mnozih xartuah, pod licem istih Xartau?

V. Becimi molimte dilyuelise Isukarst s' nebes, kada prihodi ù Xartuu, alli li ostae na nebesih.

N. Kada Isukarst poçinya nahoditise ù Xartui suetoy, ne dilyuese s' nebes, dali nahodise zajedno po kriposti Boxastuenoy na Nebbu, i u Xartui. Vazmi jednu skazan dusse nasse. Kadaje jedan çouik ditescze od malo dneui, primalahanje, kakono ti vidis, i tkobiga izmiril, bilbi dugh nikako jedan pedaly; potole rastuchi vçinise duostruko vechi nego paruo bisse, i izmiriusiga bitiche vechi dua pedlya. Sadate dakle vprassam, jeli onna dussa koya paruo bisse ù jednomu pedlyu samomu, ostauila onni parui pedaly za doyti ù drughi, alli ne? ù istinu nijega ostouila, nitiseje rassirila; jereje nerazdiglna, dakle ne ostaulyayuchi parui pedalij, poçelae pribiuati yoste ù drugomu. Ouako dakle Isukarst, ne ossaulya nebbo, za nahoditise ù Xartui, ni ostaulya jednu Xartuu, za nahoditise ù drugoy: dallise nahodi zejedno na Nebbu, i ù suih Xartuah.

V. Nauçilsamse onno stose vzdarxi ouomu prisuetomu Sakramentu: sada xudim znati stose ische zapriatiga dostoynim naçinom.

N. Ischese tri stuari. Parua jest dase çouik isponide suoih grihou, i nastoji biuati ù milo-

 sti

sti Boxyoy, kada ide priçestitise: jere jedan od vzrokou, radi koik podaenamse oui sueti Sakrament ù obliçyu kruha jest, neka mi razumimo dase podae xiuim à ne martuim, za gojiti milost Boxyu i ploditiu. Druga stuar potribna jest, dasmo tascha sardacza ù suemu i posuemu, to jest na taschje, alli za bogle rechi, da naymagne od pollu nochi ne budemose okusili, istare ni sarkay vode. Treta da razumimo onno sto çinimo, i da imamo bogolyubstuo prema toliku otaystuu; i zatose oui Sakrament ne podae diçici, ni maknitim, ni ostalim koisu bez pameti.

V. Koliko çesto imamose priçeschjuati?

N. Zaueza suete Crique jest priçeschiuatse nay magne jednokrat na godische, to jest na Vazma Vzkarsenya. Dalli nista magne pristoyalobise ouo çiniti çesche, po suitouanyu Ispoudiniska.

V. Istumaçimi sada plod, koise prijma od ouoga Sakramenta, i konacz za koije naredijen.

N. Za tri vzroczi Isukarst gospodin nas naredilje oui priplemeniti Sakrament. Paruo neka bude picha dussama. Oduisse da bude posuetilische nouoga zakona. Treto neka bude vikouiti vspominak gnegoue muke, i jedan primilli zaloj lyubaui gnegoue picha dusse?

V. Koi stuor çini, ù kolikoje picha dusse?

N. Cini onni stuor, koi çini picha tilesna, ú tillu; i zatonamse daje ù licu kruha; jere kakono kruh koi daje vruchinu narausku, ù koyoy vzdarxise

xise xiuot tilesni, tako oui prissueti Sakrament kadase prijma dostoynim naçinom daje plodi, miloschu, koyeje zdraugle dusse.

V. Koi stuore çini, ù kolikoje posuetilische?

N. Vgassue sarxbu Boxyu, i tolliyu prema suitu, i isprassa mnoga dobrotuorya ne samo za xiuih, dalli i za martuih koisu ù Purgatoriu, immas znati kako ù staromu zakonu prikaxiuahuse Bogu mnoga posuetilischa xiuine, dalli ù nouomu zakonu, na misto suih ouih posuetilischih, nastaloje posuetilitische suete Mise, ù koyoy rukami Popouskimi prinosise Bogu posuetilische priugodno, tilla, i karui, sina gnegoua; koi bisse zlamenouan ù suih onnih posuetilistih staroga zakona.

V. Koi stuor çini, kakono vspominak i zalog iyubaui Gospodinoue, prema nama?

N. Cini dasmo pomeniti toliko velika dobrotuorya, i dase podaxigamo lyubiti jednoga, koinasje toliko liybil. I zato kakono Bog ù staromu zakonu hoti da Xidoui ne samo blaguyu Mannu, koyuim posla s'nebes; da hoti yoste da hrane jedan sud napugnen manne, ù spominak suih dobrotuorjih, koeim Bog bisse vçinil, kadaih izuede iz Egipta: tako Isukarst hotilje da ouoi prisueti Sakrament ne samo bude od nas blagouan; dalli da yoste bude hraguen na Oltaru, i drugda pronossen po gradu, neka suaki puut kadaga vidimo, sponienemose lyubaui gnegoue bezkonçiue, prema nama. A naulastito sueta Misa jest jedan kratak skup,

suega xiuota Gospodina, n'ekanam ikadare ne dilise iz pameti.

V. Xudim znati kakoje Misa jedan skup suega xiuota Isukarstoua, jeremiche pruditi za stati bogolyubnie, i pomgniuie, kadase na gnoy naydem.

N. Rechichuti naykratche sto vzmoxem. Pristup Mise, zalamenue xelinje Suetih Otacz koime xudyahu prissastje Gospodinouo. Gospodine pomiluy, aliti Kyrieleison, zlamenue glasi istih Otacz, i Prorokou, koi prossahu od Boga ouo prissatje toliko vrime zaxegleno. Slaua na vissgnih, zlamenue Porodjenje Gospodinou. Molitua koya tudje naslidue, zlamenue prikazanje i prinessenje jenegouo ù Tempal. Pistula alli list, koyase gouori na liuu stranu oltara, zlamenue pripouidanje S. Iuanana Karstitelya, koi zuasse lyudi k' Isukarstu. Gradual alli Stupyanik, zlamenue obrachenje narodu na pripouidanya S. Iuana. Vangelje alli Blagouischenje, koese sti na desnu stranu oltara, zlamenue Pripouidanje Gospodinouo, koinas prinassa z' liue na desnu, to jes z' vrimenitih stuarih, na vikouite, i z' griha na milost, i zajedno nosese suiche, i tamian, za zlamenouati da sueto Vangelje prosuitliloje suit, i napunilogae dobrim mirisem slaue Boxje. Virouanje zlameuue obrachenje suetih Apostolou, i ostalih Vçenikou Gospodinouih. Otayna koyase po-

çinyu

çinyu za Virouanjem , zlamenuyu skrouita dugouanya Xidouska suprotiua Isukarstu. Prefatio alli Pridgouor, koise piua visokim glasom, i dospie gouorechi, osanna na vissgnih; zlamenue vlizouanje slauno, koe vçini Isukarst ù Gerusolim, na çuitnu Nediluyn. Oua yna koja nasliduyu zlamenuyu Muku Gospodinouu, à vzduignutje Xartue, Zlamenue vzduignutje Isukarstouo na Krix. Otçenas, zlamenue molituu Gospodinouu dokle visasse na Krixu. Razlomglenje Xartue, zlamenue rannu sulice. Yanyçe Boxji, zlamenne plaç koi vçinisse Marie kada bi duignut s' Krixa. Priçeschenje Popouo, zlamenue pogrobglenje. Popriçeschenje kojese piua s' veseljem, zlamenue Vskarsnutje. Idite Misa jest, zlamenue Vzassastje. Blagoslou Popa, zlamnue prissatje Duha suetoga. Vangelje na suarhi Mise, zlamenue pripouidanje Suetih Apostolou, kada napugnegni Duhom Suetim poçesse pripouidati Vanjelje po suemu suitu, i tako podasse poçalo obrachenyu narodou.

Od Pokore.

V. NAslidue sada çetuarti Sakrament koise zoue Pokora; istumaçimi sto jest oui Sakrament.

N. Pokora zlamenue tri stuari. Parua zlame-

nue niku Kripost komese çouik kaje suoih grihou : à hudost suprotiuna ouomu jest nepokayanje , to jest kadase çouik ne hoche kayati , negoli hoche pribiuati ù grihu . Drugo Pokoru zouemo muki i pedipsanje koe çouih prijma za zadouogliti Bogu radi griha, kogaje vçinil ; i tako gouorimo da tkogodi vçini veliku pokoru , jerese pedipsa mnogo , postmi i jnimi ostrinami . Treto Pokora zlamenue jedam Sakrament naredjen od Isukarsta , za odpustiti grihe onima , koi po Karstenyu izgubilisu milost Boxyu , à poslisuse pokayali grihou suoih , i xude pouratitise ù milost gnegouu .

V. V çemu stoji poglautim naçinom oui Sakrament ?

N. V' duih stuarih , ù ispouidi grisnika , i ù odrissenyu Popouu , jereje Isukarst vçinil Sudczi Popoui , varhu grihou koise stuarayu po karstenyu , i hoche da na misto gnegouo imamo vlást odpuschatijh , istom daih grisnik ispouide , i daje pripranan kakose pristoi ; toliko da ù ouomu stoji Sakrament , da kakono izuanskim naçinom grisnik ispouida grisi suoi , à Pop izuanskim naçinom izgouara odrissenje , tako Bog iznutargnim naçinom onimi riçama Popouimi , odrissue onnu dussu od vesgna grihou , koimi bisse zauezana , i pourachajoj milost suoyu , i izbaulyayu zaueze , koyu imasse da bude obaglena ù pakal .

V. Sto potribue za priati oui Sakrament ?

N. Po-

N. Potribuyu tri stuari, Skrussenje, Ispouidanje, i Zadouoglenje, koesu tri stuari, tri dili Pokore.
V. Stoche riti Skrussenje?
N. Ritiche da tuardo sardcze grisnika vçinise mehko, i po niki naçin razpukne xalostyu, jerje Boga vuridilo, Dalli naulastito dui stuari vzdarxi Skrussenje, i jedna ne zadouogli bez drughe. Parua da grisnik bolise sarçeno suih grihou suoih stuorenih pokleseje karstil; i toga radi potribno jest razuiditise dobro, i razmislyati sua suoya çignenyia, i bolitise daih nie vçinil po naredbi suetoga Zakona Boxjega. Drugo da grisinik imma jednu stanouitu odluku ne sagrissiti veche.
V. Stoche riti Ispouidanje?
N. Ritiche da grisniku neima za dosti biuati Skrussenje, negoli da poyde prid noghe Popoue, kakono poyde Mandalina prid noghe Isukarstoue, i da ispouida suoe grihe; Istinom, ne nadodayuchi, ni kratechi, ni vmissuyuchi niednu lax; Pripostno; ne ogouarayuchise, ni potuarayuchi drugoga, ni mnoxechi beside zalihe. Cilouito pouidayuchijh suih, ne ostaulyayuchi niednu stuar radi stidnosti, i pouidayuchi broy suakoga, i okolostanci teski gnih, kolikose bude mochi spominati. I napokon sa sramom, i ponixenjem, ne pobrayayucchi grisi kakono pripouise, negolijh ispouidayuchi kakono stuari sramotne, i nedostoyne jednoga Karstyanina,

na , i prosechi ponixenim naçinom proste-
nje.

V. Stoche riti Zadouoglenje.

N. Ritiche da gsisnik imma misal vçiniti pokoru, i zato da dobroulno prime onno pedipsanje koemu zapouidj Ispouidnik, i nay barxe daga ispuni; razmislyayuchi damu Bog çini veliku milost prostiusimu muku vikouitu pakla, primayuchi jednu muku vrimenitu mnogo magnu onne, koyu grisi dostoyahu.

V. Reçimi sada koi plod prinassa oui Sakrament?

N. çetiri plodi priueliki prijmamo od ouoga Sakramenta. Paruije onni koije reçen, danam Bog praschja grisi vçignení pósli Karstenya, i danam prominyue muku vikouitu pakla, ù jednu muku vrimenitu, za tarpltiu na ouomu suitu, alli ù Purgatoriu. Drughi, da dobra dilla koyasmo vçinili nahodechise ù milosti Boxyoy, à potle izgubglena grihom, pouràchayunamse ouim Sakramentom. Treti jest, dasmo oduezani zaueze proklestua, akosmo srichom gnime zauezani, jere immas znati daje proklestuo jedna muka priteska, koyanas izbaulya molitau suete Crique; priyatya sueti Sakramentou, opochenya s' vrinimi, i naokonkonca pogrebenya ù mistu posueche, nomu. Oue dakle muke ouako strahouite izbaulyamose Sakramentom Pokore, po oblasti koyu imayu Ispoudinici od Biskupa, alli od pape; prem da ouo odrissenje proklestua mo-
xese

- xese yoste podati izuan Sakramenta, i od Nabdara, i ako nije Misnik. Cetuarti i napokogni plod jest, dasmo vçigneni podobni za mochi priati Prostenya; koya dopuschayu çesto sueti Otczi Pape.

V. Stoche riti Prostenje?

N. Prostenje jest jedna slobod, koyu podae Bog suoim virnim, po ruke suoega Namistnika, prastayuchi gnima muku vrimenitu, alli suu, allie dil, koyu bihu darxani tarpiti za grihe gnihoue, na ouomu suitu alli ú Purgatoriu.

V. Stose hoche za vxiuati Prostenje?

N. Da çouik bude ù milosti Boxyoy, i za to dase ispouide, akose nahodi ù grihu; i da napuni koliko zapouida sueti Otacz Papa, kadanam dopusta Prostenje.

V. Koliko çesto jest potribno prijmati Sakrament Pokore?

N. Sueta Criqua zapouida dase suak ispouida nay magne jednokrat na godiste. Dalli od vjsse potribno jest ispouidatise vazda kadachese çouik priçestiti, akose nahodi ú grihu smartnomu; i takoer kadase nahodi na smarti, alise staulja na koji posal, gdje poghibil smarti. Dali osujm ouih zauez, stuarje mnogo dobra i vridna ispouidatise çesto, i darxati dussu çistu, à naulastito jere ko ritko ispouida, s' velikom mukom moxese dobro ispouidati.

V. Ostaemi za nazadak vprassatite, koyasu dobra

bra dillà i vgodna Bogu za vçiniti zadouolyno za grihe ?

N. Suase zbirayu na tri, to jest Molitua, Post, i Almuituo, jere tako nauçi Angel Rafael Tobiu, i razlog onoga jest, jere imiuchi çouik Dussu, Tillo, i Dobra izuanska, Molituom prikaxue Bogu dobra Dusseuna; Postom dobra tilesna; Almustuom dobra izuanka, à Molituomse razumi yoste slissanje Mise, gouorenje sedam Psalmi Pokorniczi, alli Pismanjih, Sluxba alli Officiy martuaski, i ostale takoue stuari; Postomse razumiu sue onne ostrine tilesne, kakono vriçischa, biçanya, spauanje na zemgli, sueta putouanya, i takoue stuari; Almustuomse razumi suaka inna miloscha i sluxba koyase, çini iskragnemu radi lyubaui Boxje.

V. Za çinito dobro Post, stose hoche ?

N. Hochese tri stuari; blagouati samo jednokrat na dan, i ouo okolo polu dneua, (i kolikose vechie kasni, toje bogle,) i ne blagouati meso, *yaya*, alli stuari marsne.

V. Jeli bogle zadouogliti Bogu samomu po sebbi çouiku ouimi dillima, alli vazeti Prostenje ?

N. Boghuje zadouolyno vçiniti samomu po sebbi ouimi dillima; jere Prostenjem zadouoglise samo dugu muke, à ouimi dillima zadouglise ne samo dugu muke, da yoste dostignuese xiuot viçgni, dallie nay bogle sluxitise suakom stuaryu, zadouoglechi sam po sebbi

sebbi kolikose moxe, í zajedno vazimayuchi Prostenya.

Od Napokognega Pomzanya.

V. STo jest Napokogne pomazanje?

N. Napogogne pomazanje jest jedan Sakrament, koije nas Gospodin naredil za nemochniczi, i zouese pomazanje, jere stoji ù pomazanyu vliem suetim nemochnika, i ù nikim molituah koese nadgnim gouore; i zouese napokogne, jereje nayzadnye meu pomazanjih koise podayu ù Sakramentih suete Crique, jere paruo pomazanje podajese ù Karstenyu; drugn ù pokripglenyu; treto ù suetomu reddu Mise; nay poslidgne ù nemochi, i moxese yoste zuati napokogne, jerese daje na suarhi xiuota.

V. Koisu stuori ouoga Sakramenta?

N. Trisu: Parui odpustiti grihe koi kadgodi ostayu za ostalimi Sakramenti, to jest onni koise çouik ne spomina, alijh ne poznae, alli akobise spomenul dobroulno pokayalbise, i spouidalbijh. Drughi jest obeseliti nemochnika i pokripitiga ú onno vrime ù koese nahodi naparchen nemochu, i napastimi diaula. Treto jest pouratiti zdrauje tillu, akoje tako podobno za spasenje vikougne istoga nemochnika, i ouise tri stuori zlamenuyu vlyem koimse sluximo ú ouomo Sakramentu, jcre Vlye krjpi, hladi, i ozdraulya.

V. V'koe

V. V'koe vrime, imase primati oui Sakrament?

N. V' ouomu çine veliko pomankauje, mnozi koi neche oui Sakrament, nego kadasu na od-hodjenyu: i prauo vrime za priatiga jest, kada Likari sude daje nemoch poghibilina, i da pomochi lyudske vidise da neche biti zadouolne za izliçiti çouika; i toga radi tada, vtiçemose k' likariam nebeskim, i takose zgadya na ritko, da suetim pomazanjem nemochinik ozdraulya. Zatose neima prositi oui Sakrament kada nije poghibili smarti; nise magne imma toliko çekati, da ne ostaje veche vfanya niednoga, i ouoje vzrok za koise ne podae sueto vlye onima, koih prauda odsudi gliude na smert; jere onni nitisu nemochni, niti imayu vfanya xiuota.

Oh Sakramenta suetoga Redda.

V. STo jest Sakrament suetoga Radda?

N. Jest jedan Sakrament, ù komuse podae oblast posuechiuati prisueto tillo Boxje, i podauati puku ostali Sakramenti, alli sluxiti vlastitom sluxbom onnima koisu priali takouu oblast, i zouese Red, jeresu ù ouomu Sakramentu mnozi stupaji, i jednaje podredjen pod drughim, kakono Misnikou, Diakou, i innih nixnijh. Dalli varhu ouoga netribueti inno tumaçiti; pokle oui Sakrament ne tiççe suakoga, negoli samo lyudi yure ve-

lici; i nauçeni, koi neimayu potribbu vçiti nauk Karstyanski, jerese gnima pristoji vçiti puka.

Od Sakramenta Xenidbe.

V. STo jest Sakrament Xenidbe?
N. Sakrament Xenidbe, jest zdruxenje muxa i xenne: koe zdruxenje zlamenue i prikaxue sjedignenje Isukarstouo s' uetom Criquom po Vputchenyu, i sjedignenje Boxje dussom, po milosti.
V. Koi stuori stuara Oui Sakrament?
N. Paruo podae milost za nekase dobro pogadya muy s' xenome, i nekase lyube duhounim naçinom, kakono Isukarst lyubi Criquu; i Bog lyubi dussu virnu prauednu. Drugo podae milost, za vmiti, i hotiti vzduignuti sinoue, ù strahu Boxjemu. Treto poradya jednu, zauezu toliko yaku meu muxem, i xennom, da nije vzmoxno niednim naçinom razuezatiga, kakono nije vzmoxno dase razuexe zaueza, koyaje meu Isukarstom, i suetom Criquom. I od ouuda ishodi da niko nemoxe dopustiti, da Mux ostaui paruu xennu, à da vazme drugu, i takoer da xennu pusti paruoga muxa, à vazme drugoga.
V. Stoje potribno za vçiniti Xenidbu?
N. Trisu stuari potribne. Paruo dasu mux, i xena podobni, i moguchi, za mochise zdruxiti;
to

to jest da imayu vrime zakonito ; dà nisu suoyad do çetuartoga kolina dospiuena ; da neimayu zauit oçiti diustua i takouih stuarjh. Drugo da kadse rukuyu alli vjnçayu, budu suidoczi, à naulastito da bude Pop vlastiti starissina, to jest Parokjan. Treto da toliko mux koliko xena budu u slobodi za pristati k' xenidbi, bez niedne sille alli stràha, i da to pristanje çisto potuarde, i pokaxu, alli riçama alli zlamenom drughim zadouolynim. Po ta put da pomanykaussi kagodire ouih trih stuarih, Xenidba nebi bila tuarda.

V. Stojest bogle priyati, Sakrament Xenidbe, allise vzdarxati ù Diustuu ?

N. Sueti Paul Apostol istumaçinamje ouu sumnyu pissuchi, da kojse zdruxue Xenidbom dobro çini, dalli kojse zdruxue s' Diustuom bogle çini, à razlogh jest, jere Xenidba jest stuar çouiçanska, Diustuo jest stuar Angelska. Xenidbaje po naraui, Diustuoje priko naraui, i ne samo Diustuo, da yoste Vdouistuo jest vechje Xenidbe. Zato buduchi rekal Spasitel nas ù jednoy pritaçi, da dobro sime ù jednoy gniui, vçini plod tridesetni, ù drugoy sesdestni, à ù nikoy stotini ; Sueti Nauçitegli istumaçilisu, da plod tridesetni iest Xenidbe ; Sesdesenti Vdouistua ; stotini Diustua.

Od

Od Kripostih Opchenito.

Gl. X.

V. IStumaçilsi yure çetiri dili poglauiti Nauka Karstyanskoga; xelim znati jeli sto drugo za nauçiti.

N. Stuari koe potribuese nauçiti, onnesu cetiri koesamti yure pokazal; dalisu nike ostale stuari prikoristne onomu konczu viçgnega spasenya koemu nastoimo; à tosu, kriposti, i hudosti, dobra dilla, i grisi; jere prem da varhu ouih stuarih gouroiloseje smeteno ù istumaçenyu Virouanya, i Zapouidih; sa suim time bitiche mnoga koristno gouoriti od ouoga razabranim i osobitim naçinom.

V. Reçimi dahle stoje Kripost.

N. Hripost jest jedno dobro koese prijma ù dussi, koe çini daje çouik dobar. I kakono vmitje çini da çouik bude dobar Lyubomudracz i tegh çini da jedan bude dobar texnik; tako kripost çini, da bude dobar çouik, i oduisse çini da çouik dilue dobro s' lahçinom, s' hitrinom, i sa suarsenstuom. Dalli tiko neima onnu kripost, i ako kodgodi bude mochi dilonati dobro, nechiega dilouati negoli s' mukom, i snesuarsenstuom, i za podatiti koje priliçje; Ksipost jest priliçna nauku, i obiçayu; Ti vdis jedan koi imma nauk, i obiçay zuoniti Gusle alliti Kopus, da zuoni pridobro

bro i velikom lahçinom, prem da i ne pogleda na xicze; gdi drughi koi neima nauka alli obiçaya, mochiche pribirati xicze i zuoniti, dali neche to çiniti ni barzo ni dobro. Ouako dakle ko imma krripost, recimo tako Razabranya, mnogo lasno i veselo posti kadà potribue, i posti suarsenim naçinom, çekauchi vrime podobno, i blaguyuchi smoci dopusteni, i samo jednokrat; da tko ne imma ouu kripost, alitije na suprotiua poxarlast, çinimuse smart kadamuje postiti; i akoli posti ne moxe doçekati vrime obida; à paka ù veçer na misto dase napie jednokrat, kakonoje obiçay, hoche blagouati toliko obilno da malo ne çini dospiuenu veçeru.

Kolikoje Kripostih?

N. Kripostisu mnoghe ù broyu, dalli poglauitie, i h' koimse zbirayu sue ostale, jesu sedam; to jest tri Bogosloune, Virra, Vfanje, Miloscha; à çetiri Stoxerne, Mudrost, prauda, Yakost, i Razabranje. Po razlogu, onoga broja jesu yoste sedam dari Duha suetoga; i Blaxanstua vangelska hoyanas vodde k' suarsenstuu xiuota Karstiansgoka. Jesu yoste sedam dillouanij milosardya tilesnih, à sedam dillouanij milosardya duhounih, i suih ouih stuarih podatichuti kratko poznanje.

Od Kripostih Bogoslounih.

Gl. XI.

V. STo jest Virra?
N. S Virra jest parua kripostih Bogoslounih, koese zouu Bogoslouue, jere vprau Boga gledayu. I vlastito dillo Virre jest prosuitgleuati razum i poduigouatiga za virouat stanouito sue onno stonam Bog obyaulya po suetoy Criqui, prem daje stuar muçna, i varhu razloga narauskoga.
V. Koije vzrok da potribue tako stanouito virouati stuari Virre?
N. Vzrok jest jerese virra naslanya na istinu bezhimbenitu. Jere sue onno stonam virra prikaxue, biloje obyaugleno od Boga, à Bog jest istina istinita; radi togaje neuzmoxno da stouam Bog gouori bude laxgliuò, toliko da kadanam virra prikaxue koyu stuar, koyase vidi protjuna razlogu, kakonoje daje jedna Diuicza porodila; tribue misliti daje razlog lyudski mlohau, i moxese lasno prihiniti. Dalli Bog nitise moxe prihiniti, nitinas moxe prihiniti ni isdati.
V. Sto potribue virouati ouom kripostyu Virre?
N. Potribue virouati razstanuim uaçinom sui çlani Simbola, alli Virouanya, koismo zgora istumaçili, à naulastito onni çlani koih Suetkouine stuje sueta Criqua çriz godiste, kakono Vputchenje Gospodinouo, Porodjenje, Muku, Vskarsuutje,

nutje, Vzassastje, Prissastje duha suetoga i prisueto Troystuo, oduisse imma biti Karstyanin priprauan viruouati sue onno stonam bude tumaçeno od suete Crique, i napokokon izuanka çuuatise suih oñnih stuarih kojesu zlamenya daje jedan Poganin; kakobi bilo nossenje odiche Turaçke alli Xidouske; blagouanje mesa ù petah kakono çine Poluuirczi, i takoue stuari; jereje potribno ne samo sardcem, i vstmi, da yoste dilli izuanskimi ispouidati prauu virru, i pokazouatise oduarxen od suake slidbe suprotiune suetoy Criqui.

V. Sto jest Vfanje.

N. Vfanje jest druga kripost Bogoslouna, i zouese ouako, jere i onua Boga gleda, buduchi da kakono virrom viruemo Bogu, tako vfanjem vfamo ù Boga.

V. Koieje dillo vfanya.

N. Jest vzduigouati hotinje nasse na vfanje vikouite radosti. A jereje ouo jedno dobro toliko visoko, da ne bisse vzmnoxo vfatiga yakostyu çouiçanskom, zatonam Bog dariua ouu kripost varhu narausku, neka mi nyome vzdamose dachemo mochi dostupiti do toliko velika dobra.

V. Gdise vmistyuje i naslanya ouo vfanje?

N. Vmistyujese i naslanyase na bezkonçiuu dobrotu i milosardje Boxje; koega imamo zlameni pristanouiti, buduchinam podal suoega vlastitoga sina, i po gnemu buduchinas posiuouil

uouil za sinoui, i obechausinam didinstuo Kragleustua Nebeskoga, ako mi çinimo dilla podobna veliçanstuu koegasmo imali od gnega; i zajedno buduchinam podal milost, i pomoch zadouolynu, za çiniti takoua dilla.

V. Sto jest Miloscha?

N. Jest treta kripost Bogoslouna, to jest koya Boga gleda; jere se gnome poduigue dussa nassa za lyubiti Boga varhu suake stuari, ne Samo kako stuoritelya, i stuornika suih dobar nassih narauskih, da yoste kakono Darouatelya milosti, i slaue, koyasu dobra varhunarauska.

V. Radbih znati, Prostíralise yoste Miloscha prema stuorenjem.

N. Miloschase prostira vlastim naçinom k' suima lyudem, i ksuima stuarami koje Bog stuoril, dalli s' ouim razluçinstuom, da Bogse imma lyubiti po sebbi samomu; buduchi on jedno dobro bezkonçiuo; dalli lyubau prostirase od visse k' suim stuarima, koese imayu lyubiti radi lyubaui Boxye. A na vlastito impse lyubiti iskargnj koije stuoren na priliku Boxyu kakonosmo mi. Zato za iskargnega neimase razumiti samo rodyak alli priately, dalli suaki çouik, prem dabinam hotili biti nepriately; jereje suaki çouik prilika Boxya, i kakono takou ima biti lyubjiem.

V. Jelli velika kripost Miloscha?

N. Nay vechja uarhu suih, i onaje toliko veliko dobso, da tkoyu imma nemoxe izgubiti

spasenje ako paruo ne izgubi Miloschu, ù koyu neima, ne moxe po jedan put sahranitise, prem dabi immal sue inne kriposti i dari Boxji.

Od Kripostih Stoxernih.

Glaua XII.

T. STo jest Mudrozt?

N. Jest parua çetirih kripostih Stoxernih, koe jmayu ouo ime, jeresu çetiri kriposti poglauite, i kako izodi suih innih kripostih narauskih, çouiçanskih; jere Mudrost vlada razumom, Prauda vlada hotinjem; Razabranje vlada Pohlepenjem poxudnim, à Yakost vlada rasardnim.

V. Koje jest dillo Mudrosti?

N. Jest pokazouati ù suakomu çignenyu konacz dostoyni, i puti pristoyni, i sui okolostanci; to jest vrime, misto, naçim, i takoua: nekase dillo vçini dobro ù suemu i po suemu, i radi ouose zoue nauçitelynicza ostalih, i jest kakono oko ù tillu, kakono sol ù jizbinah, i kakono Suncze na suitu.

V. Kojesu hudosti protiune Mudrosti?

N. Kripost vazda stoji ù sridi, i zato imma dui hudosti protiune, koje stoje ù zalissinah, jedna hudost protiuna Mudrosti, jest Nemudrost, to jest ne nerazmisgleuanje, i ueto-

tomarnost, i jest dillo onnih koi ne razmislyayu onno sto imayu dilouati, i tako ne gledayu na praui konacz, alli ne vazimayu praui puti. Druga hudost jest prohirnost, alli mudrost putena, i jest dillo onnih koi sa suakim nastoyanjem, i pomnyom, misle na konacz i na puti; dalli sue stuari vpraulyayu k' suoyoy osobitoy koristi, za dobitak koega dobra suitounoga: i zato nastoe po tanko priuariti iskargnega, za çininiti izayti stuar na gnihouu. Dalichese napokon viditi dasu oui takoui bili prikonemudri, izgubiusi priueliko dobro, radi jednoga dobra primalahna.

V. Sto jest Prauda? i kojeje dillo gneje?

N. Prauda jest jedna kripost, koya podae suakomu stoje gnegouo; i tako gneje dillo jest napraulyati stuari, i postaulyati jednaçenje u dugouanjih çouiçanskih, sto jest temegl pokoya, i mirouanya; jere akobi suakise zadouoglil suoime, i nebi hotil tugie nebi bilo ikadare ratti, alli nesklada.

V. Ko jesu hudosti suprotiune Praudi?

N. Duisu, jedna jest Neprauda, to jest kada jedan vazima tugje, alli ù dugouanyu hoche dati magne negolije duxan, alli hoche priyati uechie, negoliga pristoi. Druga jest, zaliha prauda, to jeste kadaje jedan odueche vsilam, i hoche naprauiti stuari tankouitijm, uaçinom negoli razlog iste, jere ù mnozih zgodah potribue dase missa smilouanje, s' praudom, kakono ako jedan vbogh

ne moxe platiti sue onno stoje duxan , tako barzo , bez velike suoe skode ; stuar razloxna jest i prauedna , damuse dopusti malo vrimena ; i neotechiga dopusti , velikaje vsilnost.

V. Sto jest Yakost , i koje jest gneje dillo ?

N. Yakost jest jedna kripost , koyanas çini dasmo hitri , i pripràuni , za primochi suake stuarl mucne , i trudne , koenam zaprjçuyu dobra dilouanya , i prostirase do tarpglenya smarti , kadaje potribno za slauu Boxyu , alli za ne pomankati onomu stonamse pristoi . I tako sui sueti Muçenici prouodilisu slaue varhu suoih progonitegleu , ouome kripostyu : i napokon sui hrabreni voynici koi ù voynicah prauednih vçinilisu zamirita vitestua , bilisu slauni ouome istome kripostyu.

V. Koesu hudosti suprotiune Yakosti.

N. Stralim i sminost ; jere strah çini dase çouik pridade odueche lagahno , sto ishodi od male yakosti ; a sminost çini dase çouik postaulya na oçite pokhibili , kada ne tribue ; sto jest (za tako rechi) zaliha yakost , i ni dostoyan pohuale , negoli pohudanya , i zato nije kripost , negoli hudost.

V. Sto jest Razabranje , i kojeje gnegouo dillo ?

N. Razabranje jest jedna kripost , koya staulya vzdu nasladjenjem chuchenya nassega , i çini da çouik sluxise takouimi nasladjenji onom mirom , koyu razlog zapouida.

V. Koesu kudosti suprotiune Razabranyu ?

N. Je-

N. Jesu Nerazabranje, i Nechuchenstuo. Nerazabranje jest, kada çouik oduecheseje pridal nasladjenjem, i zato çini zalisice ù blagouanyu, ù prityu i takouih stuarih, sto vdi. dussi i tillu. Nechuchenstuo jest kada çouik hodi po drugoy zalihosti, i po ta put varujese suake raskose, i nasladjenya, da neche blagouati stuari potribne za zdrauje, za ne chutit i onno malo nasladjenje, koe za sobom nosi narauskim naçinom blagouanje podobno. Dali nista magne opckeniaje hudost meu lyudi Nerazabranje, negoli Nechuchenstuo: i zato sui Sueti riçama, i dilouanji, nagouaralisunas na post i na pedipsanje puteno.

Od Sedam Darih Duha Suetoga.

Glaua XIII.

V. KOi jesu sedam darih Duha suetoga?
N. Jesu onni koinas nauçi Prorok Ixaija to jest. Mudrost. Razum, Suitouanje, Yakost, Vmitje. Bogolyubstuo. Strah Boxji.
V. Na stonas pomagayu oui dari?
M. Da vzmoxemo dostupiti do suarsenstua xiuglenya Karstyanskoga, jeresu kakono jedne lizstue, koenas çine vzhoditi od stanya grissennoga, po mnozih stupaji do varha suetigne. Dali immas znati da prorok zbroji oui stupaji hodechi niz dolu, jere vidyasse kakono jedne lizstue koe shodyahu s' nebba à michemoij brojiti na opako, za vzhoditi vzgoru, i do

i dostupiti s' zemgle na Nebbo. Dakle parui stupay jest Strah Boxji, xoi pristrassue grisnika. Kada misli da on imma Boga suemoguchega za nepritelya, drughi stupay jest Bogolyubstuo, jere kose strassi mukami koimi Bog priti grisnikom, poçimgle biuati bogolyuban, i xeli poslussati, i sluxiti Boga, i çiniti ù suakòy stuari gnegouo sueto hotinje, tretije stupay Vmitije, jere ko xeli vçiniti hotinje Boxje, prosi od Boga daga nauçi gnegoue suete zapouidi; à Bog, dil po Pripouidaucih, dil po knigah, dil po nadahnutyu iznutargnemu; çiniga poznauati sue onno sto jest potribno, çetuarti stupay jest Yakost, jere oni koi znade i hoche ù suih stuarih sluxiti Boga, nahodi mnoghe stuari trudne, i mnoga napastouanya suitouna, putena, i diaulaska, i radi toga tadamu podae Bog dar Yakosti, neka pridobude sue suprotiuschine, petj stupay jest Suitouanje, jere diaual kada nemoxe dobiuati sillom, obrachase na priuarre, i obliçjem dobra, nastoji çiniti vpasti çouika prauedna; daliga Bog ne zapuscha, i podaemu dar suitouanya, kojme primaga priuarre nepriategleue. Sesti jest dar Razuma; jere kadaje yure çouik dobro vischac vçinilse jest ú xiuglunyu dilounomu, i pokleje yure vechekrat diaula pridobil, Bog potexega i poduixega na xiuglenje razmisgliuo, i darom Razuma çiniga razumiti, i procigneuati otaystua Boxastuena,
sedmi

sedmi jest dar Mudrosti, koi jest dospitak suarsenstua; jere on jest Mudracz, koi poznae parui vzrok, i gnime naredyue sua suoya çignenya, sto nemoxe vçiniti negoli onni koi daiu razuma, pristualya suarsenu miloschu; jere razumom poznae parui vzrok, à miloschom vpraulya i naredyue suaku stuar k'gnemu kakono k' napokognemu konczu. A jere mudrost sjedinyue hlep s' razumom, zatose zoue mudrost, to jest, sladko vmitje, kakonas vçi. S. Bernardo.

Od Osam Blaxenstuih.

Gl. XIV.

V. STo jesu osam Blaxenstuih, koenasjé nauçil Isukarst Gospodin nas ù Vanjelyu?

N. Jesu drughe listue za yzayti k' suarsenstuu priliçne onim darou Duha suetoga; jere ù sedmerih gouorenjih, vzdarxese sedmeri stupagni, za dostupiti k' blaxenstuu; à osmo nam poslij podae jedam zlamen za poznati jeli çouik yzlizal oue listue, alli ne.

V. Istumaçimi kratko oue listue?

N. Isukarst Gospodin nas ù paruih trih stupagni vçinas duignuti zapriçe suarsenstua, po komuse dohodi k'blaxenstuu. Zapriçe opchene, i suakda gne jesu tri; poxelinje imanya çasti, i naslad-

nasladjenjih , za tonam Isukarst gouori ù pa- ruomus stupayu , dasu blaxeni vbozi duhom, to jest onni koi dobrouolno pogardyuyu imanje , V drugomu gouori , dasu blaxeni Pitomi , to jest onni koy vstupayu suakomu , i ne odogliuayu onomu , koijmse suprotiui i allijh potiskue nazada . V tretomu gouori , dasu blaxeni onni koi plaçu , to jest onni koi ne ischu raskose , j nasladjenya suitouna ; negoli nastoje pokoritise i plakati grihe suoe . V duih innih stupagni , vçinas suarsenstuo xiuglenya dilounoga , koe stoji ù ispugneuanyu suega onoga stosmo mi darxani po praudi , i po miloschi ; za to ù çetuartomu stupuyu gouori dasu blaxeni onni , koi gladuiju i xadyayu praude ; à ù petomu gouori , dasu blaxeni milosardni . V' duih napokogni potexenas na suarsenstuo , xiuglenya razmisgliuoga ; i zato ù sestomu gouori ; da baxènisu onni , koi imayu sardce çisto , jereche onni Boga viditi ; to jest , viditichega na onomu suitu , po slaui , à na onomuchega poznati po milosti razmislyania . V sedmomu gouori , dasu blaxeni mirotuorci , jerechese zuati sinoui Boxji , to jest blaxeni onni , koi naç dostauiusi razmislyanyu , suarsenu miloschu , budu narediti sue stuari ú Bogu , i vmirili budu kraglestuo dusse suoe , i tako budu Sinoui Boxji , i priliçni Otczu suoemu , sueti , i suarseni . V osmomu gouorenyu ne vzdarxise noui stupay suarsenstua , kakono dobro gouori su-

sueti

sueti Augustin, negolinamse tumaçi jedno zlamenje oçito, za poznauati jeli çouik dostupil do suarsenstua; i oui zlamen jest tarpiti dobrouolyno progognenya nepraucdna, jere kakono zlato iskussuese oghgnem, ù pechi; tako çouik prauedni i suarseni ú suprotiuschinah.

Od Sedam dilouanjim Milosardia

Tilesnih, i sedam Duhounih.

Glaua XV.

V. OStae sadà dami istumaçis dillouanya milosardya, toliko tilesna, koliko duhonna.

N. Dilouanya milosardya tilesna, jesu sedam; od koih, sest gnih imamo ù suetomu Vanjelyu; to jest dauati blagouati onnim koi gladuyu; duati piti onnim koi xadyayu; odiuati goli; gostouati putnike; pohoditi nemochnike; vtisseuati tamniçare. Sedmo dilouanje sto jest pokopati martue, naçinas sueti Tobia, i Angel Rafael. Dilouanya milossrdya duhouna, jesu yoste sedam, nauçiti neumichnih; suitouati sumgniuih; vtissiti neuolynih; pokarati grisnike; prostiti vuridjenya; podnassati pomankanya; moliti Boga za xiuih, i za martuih.

V. Nahodilise koya stuar koyanas vadi da nismo darxani çiniti oua dilouanya milosardya.

N. Tri

N. Tri stuarinas mogu izuaditi . Parua jest kada çouik neima mochi za vçinitijh ; i tako onni dobri Lazar prosyak od kogase sti ú Vanjelyu , ne vçini ijedno dobro dllouanje tilesno, jere on imasse potribu malo ne suih onnih dilóuanji ; i tako radi vstarpglenya bi okrugnen . I ouoje naredba Boxya , da Bogatise shrane putom milosardya , à vbozi putom vstarpglenya . Ouako koi neima vmichstua , ni mudrosti , za sebbe , nije darxan vçiti , ni dauati suitouanya ostalima . Drughi vzrok jest , kada çouik sluxi Bogu , ù jednomu stanyu , alli bityu vissemu nekolije xiuglenje dilouno , i radi razloga onoga stanya , alli bitya , neimma prigodu za çiniti mnoga dilouanya milosche ; kakono sueti Pustinyaczi , koi stoechi zatuoreni ù pustignak , alli ù gnihouih kuçiah , razmislyajuchi stuari nebeske , nisu darxani ostaulyati onno gnihouo sueto dugouanje , za poyti iskati komuche vçiniti dilouanje milosardya . Treti vzrok jest , kàda çouik ne nahodi onoga koibi immil zamiritu potribbu milosardya gnegoua ; jere nismo darxani pomagati negoli onnih , koise nemogu pomochi po sebbi , niti imayu inih koijh hoche , alli mogu pomagati . Istinaje zato da suarseno Milosardie ne çeka vrime ù koesmo darxani , negolije priprauno pomagati nay boglim putom koim moxe , suih onnih koih moxe .

V. Cinimse da nayzadgne dilouanje milosardya ,

dya, to jest moliti Boga za iskargnega, suakiga moxe vçiniti.

N. Tako jest, i toga radi yoste i sueti Pustinyaci çine dilouanya milosadya, jere mole Boga, da naknadi milostyu suoyom neuogle onnih, koi imayu potribbu.

Od Hudostih; i Grihou opchenito.

Glaua XVI.

V. BItiche yure vrime dame naucis sto jest hudost, i grih, za çuuatigase: kakosime nauçil kripost, i dobra dilouanya, za dostignutijh.

N. Grih nije inno, negoli vçignènje, alli ostauglenje, hotinno, suprotiua zakonu Boxjemu. Gdi immas razmislyati dase ischu tri stuari za vçiniti grih, paruo da bude kojegod vçignenje, alli ostauglenje, to jest çiniti, i dilouati, jednu stuar zabragnenu, alli neuçiniti jednu stuar zapouidanu kakono, (da reçemo za skazan) psouati Boga alli suetih, jest vçignenje; ne slissati Misu jest ostauglenje. Drugose ischę da ouo vçignenje alli ostuaglenje budę suprotiua zakonu Boxjemu, jere zakon Boxji jest razlog dobroga dilouanya; kakono texanje zidanya, stoji ù razlogu dobra zidanya; i zato kakono zidauacz nije dobar ziduacz, i ne zidje dobro, kada ne dilue po nauçinu texanya, tako çouik ne xiue dobro niti je dobar çouik, kada ne slidi zakon Boxji. A za zakon Boxji

Boxji ne razumise samo onni koegaje podal on sam po sebbi, kakouisu deset zapouidih, da yoste onni koinam daua po namistniku suomu suetomu otczu Papi; i ostalih Starissin; toliko duhounih, koliko vrimenitih; jeresu sui sluxitegli Boxji, i imayu oblast od gnega. Tretose ische, da onno vçignenje, alli ostauglenje, bude hotinno: jere onno stose çini bez pristanya nassega hotinya, nije grih, kakono za skazan, kadano jedan psuje Boga, alli suetih, ù vrime ù koe spaua, alli kada nije prissal na dobu razloga, alli ne znade daje onna riç psost; ù takouoy zgodi çouik ne sagrissue; jere neima pristanje hotinya.

V. Razumilsam sto jest grih, recimi sada sto jest Hudost.

N. Hudost jest jedan zali zauiçay, i jedna zala nauada sagrisseuanya, pribauglena çestim sagrisseuanjem; od kuda izhodi da çouik sagrissue lasnie, i vechiom sminostyu i veseljem, kakono za skazan reçemo, da jedan jest igracz, alli psouacz, kadaje zauiçan igrati alli psouati, toliko da psouati jest grih, bitti psouacz jest hudost, i takochemo riti od suih ostalih opakimi çignenjih.

V. Jeli veliko zlo grih?

N. Jest najuechje zlo koese moxe iznayti; paçe on sam jest izuarssitim naçinom zlo, i marxije Bogu negoli niedna druga stuar. Koyase stuar vidi po ouomu, jere Bog ne hajese istetiti, i pogubiti; nay plemenitie stuari koe

imma,

imma, za pedipsati grih. Akobi jedan Poglaunik imil jedan sud srebarni, alli zlatni, priplemenit, i priuelike cine, i nassadçi ù gnemu kogegod liuo smardeche, tolikobimu dogrustilo, dabi çinil razbiti onni sud, i vtopitiga ú dno mora, zaisto tibi rekal da on Poglaunik imma omrazu priueliku suprotiua ónomu liuu. Bog dakle vçinilje dua suda pricigneua, jedan srebarni, koije çonik, à jedan zlatni, koije Angel, i jereje nassal ouo smardeche liuo griha ù jednomu, i ù drugomu, razbilje, i vtoplije ù dubinu paklenu na vikouitu xalost Angele sue, koisu sagrissili; i suaki dan topi ù istu dubinu izgubglenya, sui onni lyudi, koi vmiru s' grihom na sebbi, i jednokrat radi grihon suitounih, çini da doyde potop, i' vmori sui lyudi, osuin Noa sgnegouom obitiyu; koise bisse vzdarxal prauedan.

V. Kolikose varstih grihóu nahodi?

N. Grih jest duoe varsti, jerese jedan zoue grih istoçni; à drughi tuoreni. A grih tuoreni istin naçinom jest duoe varsti, jere jedan jest grih smartni, drughi jest grih prostni.

Od Griha Istoçnoga.

Gl. XVII.

V. STo jest grih istoçni?

N. Grih istoçni jest onni. s' koimese radyamo; koinam prihodi po ditinstuu, od paruo-

ga nassega Otcza Adame. Jere immas znati da kada Bog çini paruoga çouika i paruu xennu, koise zuasse Adam i Eua; podade gnima sedam darou. Paruoim podade milost suoyu, kome bihu prauedni, i priategli Boxji, i sinoui gnegoui posinougleni. Drugoim podade vmitije veliko, nekabi vmili çiniti dobro, ù bixati zlo. Tretoim podade jedan posluh putti prema duhu, nekabise put ne ganula na poxelinya nepodobna, suprotiua razlogu. Cetuartoim podade jednu hitrost i lagah nost priueliku, za çiniti dobro, à bixati zlo, i ne podaim inno negoli jednu zapouid prilagahnu. Peto oslobodijh od suakoga truda, i straha, jere zemlya plodyasse, sama po sebbi, plodi zadouolyni xiuglenyu çouiçanskomu; niti bisse stuar, koya mogasse nauditi çouiku. Sesto vçinijh neumarlih, to jest da nebi imali ikadare vmiriti, ako ne sagrisseuahu. Sedmo hotiasse nàkon koliko vrimena primistitih na Nebbo, na xiuglenje vikouito, i slauno; kakono imayu Angeli. Dalli parui çouik parua xenna priuariusijh diaual, ne obsluxisse onnu zapouid, i tako sagrississe suprotiua Bogu, radi koega griha izgubisse sui onni dari koisam rekal; à jereim Bog bisse podal onni dari ne samo za gnih, da yoste za sui gnihoui ostayssi radi togaih izgubisse za sebbe, i za suih nas, i vçinissenas dilinike suoega griha, i suih xalostih, kakonobismo bili dilnici gnihoue milosti, i ostalih dobar da ne

ne sagrisseuahu . Ouoje dakle grih istoçni, jedno nepriatelstuo z' Bogom, i jedno izbauglenje milosti gnegoue, s' koime izbauglenjem mise radyamo, od koega izhodi, neumitje, zla chud muçnost ù dobru çigneniu, à lasnost ù zlu çignenyu, muka i trud, ù pribauglenyu xitka, strahhe, i poghibili ù koik xiuemo, smart stanouita tilesna; yoste smart vikouita paklena, ako paruo smarti ne oslobodimose griha, i ne pouratimose ù pribiuanje milosti Boxje.

V. Koyu likariu mi imamo suprotiua ouomu grihu istoçnomu?

N. Yureje zgora reçeno, da likaria bilaje, Muka, i smart Isukarsta Gospodina nassega, jerre Bog hotilje da tko hotiasse zadouogliti za grih Adamou, imilibi bitti bez griha, paçè dabi imil bitti Bog, i çouik, nekabi bil bezkonçiuim naçinom priyat Bogu, i poslussalbi ne ù stuari lagahnoy, kakoua bisse onna, koya bi zapouidana Adamu, dalli ù stuari primuçnoy, kakouaje pogardjena smart Krixa, i oua likaria prilagase nami suetim Karstenjem, kakonoje reçeno, prem da Bog nienam hotil pouratiti tudje onnu sedam daruo, dallinamje pouratil poglauiti dar milosti gnegone, kome mi jesmo prauedni, priategli, i sinnoui Boxji, i dichi Rayski. Ostali dari bitichenam pouraccheni s' velikim dobitkom ua drugomu suitu, akose dobro ponesmo na ouomu suitu.

Od Griha Smartnoga i Prostnoga.

Gl. XVIII.

V. I Stumaçimi sada, sto jest grih tuoreni, j kakoje inni grih smartni, à innije prostni.

N. Grih tuoreni jest onni, koi mi çinimo vlastitim nassim hotinjem, kadasmo dosli na dobu razloga; kakonoje ukrasti, vbiyati, kriuose zakilinati, i takoue stuari protiune zakonu Boxjemu; i oui grih' smartni jest, kada izbaulyanas milosti Boxje, koya jest xiuot dusse, i çininas dostoynih smarti vikouite ù Paklu. Prostni grih jest kadaje marzak Bogu, dalli ne toliko, da izbaulya çouika milosti Boxje, i dostonyanstva pedipsanya dalli ne vikouitoga.

V. Kakochu poznati jeli grih smartni, alli prostni?

N. Za poznati kadaje grih smartni, potribue obsluxeuati dui stuari: jednu da grih bude suprotiua miloschi Boxyoy, alliti iskargnega; drugu, da bude s' punim pristanjem hotinya; jere kadamu majnka jedna od duih stuarih, nije smartni, negoli prostni. A ondase gouori da grih jest suprotiua miloschi, kadaje suprotiua zakonu, ù stuari teskoi, po ta put daje vuridjenje zadouolno, za razuarchi priatelstuo; dalli kadaje ù stuari lagahnoy: i nije

i nije zadouolno razuarchi priatelstuo , tada nije suprotiua miloschi , negolise gouori da nije po miloschi . I istimi naçinom onni parui grih gouorise daje suprotiua zakonu , jere jest suprotiua miloschi , koyaje konacz zakona ; onni drughi grih gouorise da nije suprotiu zakonu , dalli ni po zakonu jere nije suprotiua miloschi , alli nije po miloschi . Vazmi jednu skazan : vkrasti velik broy pinezi, grih smartni jest ; jereje suprotiua zakonu Boxjemu , i ù stuari teskoi , i po sudu suaçjemu zadouolnaje razuarchi priatelystuo , i takoje suprotiua miloschi ; dalli Ukrasti jedan beç , alli jednu batuaçiczu , alli jednu takouu stuar ; nije grih smartni nego prostni , jereje ú stuari laganoy , i prem da nije po miloschi , nije zato suprotiua miloschi , jere nije stuar , koya razloxnim naçinom mexe razuarchi priatelstuo . Na isti naçinchemo rechi od drughe stuari , to jest daje hotinna ; kadaje jedna stuar suprotiua zakonu , i ù stuari teskoi , i jest napunitim naçinom hotinna , grih jest smartni ; dalli akobi nebila napunitim naçinom hotinna , kakono akobi çouik imal jednu misal , alli xelinje naglo , za vkrasti , alli vbiti , alli opsouati , i dabise tudje osuetil , paruo negolije napunitim naçinom pristal hotinjem , bilbi grih samo prostni . Toga radi potribue pomgniti varhu sebbe , vdigle kako çouik ochuti zalo misglenje .

alli poxelinje, odagnatiga paruo negoli hotinje pristane k'gnemu.

Od Sedam Grihou Glaunih.

Gl. XIX.

V. XElim znati sada koijsu grisi poglauitij varha suih onnih, nekaih moxem pomglom bixati.

N. Niisu grisi poglauitij, jeresu kakono istoçniczi, i koreni mnozih innih; i zouuse glauni, i ouisu sedam; nikisu poglauitij jeresu muçnij dase proste, i zouuse grisi suprotiua duhu suetomu, i jestjih sest; nici napokom jesu poglauitij, jeresu oçijtie gardji, i suprotiua suakomu razlogu, i zatose gouori da vapiu osuetu do Nebba, i jesu çetiri.

V. Koisu grisi glauni?

N. Ouisu. Oholost, alli kako inni gouore, Tascha slau, Lakomost, Bludnost, Nenauidost, Poxdorlost, Sarditost, i Linost.

V. Zastose zouu glauni?

N. Ne zouuse glauni jeresu smartni, jeresu mnozi grisi smartni, à nisu glauni, kakono opsouanie, i vboystuo; i mnozisu glauni à nisu vazda smartni; kakono sardxba, poxarlost, i linost. Zouuse dakle glauni, jeresu glaue mnozih onnih, koi iz gnih izhode, kakono grane iz korena, i protosci iz vrtka.

V. Sto

V. Sto jest Oholost? i koi grisi poradya, koyaje gne likaria?

N. Oholost jest jedan grih, koime çouik çinise daje vechi negolije; i radi toga hoche stati varhu ostalih, i neoche imati stariega nì jednaka sebbi. Grisi koi poradya jesu; huastatise, i tasche slautise, priçatise s' ostalimi, nesklad, neposluh, i ostali takoui. Likaria jest, nastoyati sa suakim nastojanjem suetomu ponixenstuu, koe jest poznauatise daje çouik nistare sam po sebbi, i da sue onno sto imamo jest dar Boxji, i misliti dasu inni bogli od nas, i zato çinitise magni suih innih, i podlagatise suima iznutargnim naçinom, à ù izuan stouati suih po razlogu çasti gnioue. Prudi yostje mnogo razmislyati da oholost çini çouika priliçna diaulu, i daje odueche marzka Bogu, radi çesa pisano jest, da Bog odogliua oholim, à priklanyase ponixenim, onnih smeta, à ouih vzuissue.

V. Sto jest Lakomost? i grisi, ki iz gne plodese, i koyaje likaria?

N. Lakomost jest jedna hlep bezredna prema blagu, i stogi ù trih stuarih. Paruo ù poxelinyu tujega imanya, ne zadouoglechise suoime. Drugo hotechi vechie negomuje zadouolno, à ne hotechi dauati vbozim stomoe zaliho, kakonoje darxan. Treto lyubechi odueche imanje koe imma, prem daje gnegouo, i da nije zaliho; i ouose poznaje

kadase çouik ne nahodi priprauan izgubiti imanje suoje, akobise prigodilo dagaje potribno izgubiti radi postenya Boxjega, i radi ouoga Sueti Paual gouori, da lakomost jest kakono jedno klanyanije Idolsko; jere lakomacz priostaulya imanja, Bogu? jereche vazeti paruo da Boga izgubi, negoli imanje. Grisi paka koise plode iz lakomosti, jesu mnozi, kakono lupeschina, popadanje, himbe ù prodauanyu, i kupglenyu, nemilost, suprotiua vbozim i ostali takoui. Likaria jest nastoyati kriposti blagostnoy, razmislyayuchi da na ouome suitu gostismo i putniczi; i zato daje koristna stuar ne naparcheuatse imagnem, negoliga razdigleuati drugom putouauya, koinamga ponesu ú domouinu nebesku, i ouako buduchi mi razparchenij, budemo lasnie putouali.

X. Sto jest Bludnost, i koi grisi izuadyua, koyaje gne likaria?

N. Bludnost jest jedna hlep bezredna prema gríhom, i nasladjenjem putenima. Grisi koi iz gne izhode, jesu slipost pameti, netomarnost; ne stuardostanje, i od visse prilyubodinstuo, bludouanje, riçi nepostene, i suaka inna neçistocha. Likaria jst, nastoyati postu, molitui, i bixati zale drvxbe; jeresu ouo puti za vzdarxati çistochiu, i varhu suega ne ufatise ù sebbe samoga, ni ù suoyu kripost, alli suetinyu, negoli daleko stati od poghibilih, i çu-

vati

vati chuchenya; razmislyayuchi da Sansum prikripki, Dauid prisueti, i Salamun primudri, bilisu priuareni od oue hudosti, i doydosse ù veliku slipost pameti, à naulastito Salamun, koi natose priuede dase klanya suim Idolom suoih hotnicz.

V. Sto jest Nenauidost, i koi grisise radyayu od gne, i koyaje gne likaria?

N. Nenauidost jest jedan grig koime çouik nenauidi dobro tuje, jeremuse çini dase smankae veliçanstuo gnegouo. Gdi immas razmislyati da kadatije marzko tuje dobro, jere on koiga imma, nijega dostoyan imati, ali jerese gnime ne sluxi dobro, tada ne sagrissues; istim naçinom kadatije xalost da neimas i ti onno dobro, koe imayu ostali, à naulastito koyu kripost, bogolyubstuo, i takoua dobra, i ù ouomu ne sagrissues, paçese ouo zoue sueta i pohualna nenauidost. Dalli kadatije xalost jere drughi imma kojegodi dobro, jeretise çini da on pogassue tuoyu slauu, à ti nebi hotil dayu imma, nekabi ne bil jednak, alli starissina; ouoje grih nenauidosti; i poradya mnozi grisi, kakono sudjenje opaçno, veselje radi zla tujega, marmnyanje, i kleuetanje; jere nenauidnik ische skarsiti dobra glas iskargnega, i napokon drugda douede çouika na vboystuo; kakó vçiniti Kain koi za nenauidost vbbi bratta; i Xidoui radi nenauidosti nastoyasse smarti Gospodinouoy. Likaria jest na-

nastoyati miloschi bratimskoy ; hoditi *raz*mislyayuchi, da nenauidost vddi veche nauidniku, negoli nenauidjenomu, jere nenauidnik grizese i skonçaese iznutargnim naçinom, i çesto Bog onnim istim putom vzduigue nenauidjenoga, koime nenauidnik hotiassega ponixiti, ouako vidimo da diaual nenauidostyu çini çouika gliubiti Ray zemalyski, à Bog onome prigodom vçini da Isukarst pride na suit, i da daruje nam Ray nebeski. Bratya Osipoua prodassega radi nenauidosti, à Bog onome prigodom vçini da Osip vçinise gospodar bratche suoe. Saul Kragl progoni Dauida, radi nenauidosti, à Bog çini izgubiti kragleustuo Saula, à podaga Dauidu.

V. Sto jess Poxdorlost ? i koji grisi izuodi, i koyaje gne likaria ?

N. Pozdorlost jest jedna hlep bezredna, blagouanya, i pijenya, koe bezredstuo stoji ú vazimanyu blagovanja veche nego pristoise, ù iziskouanyu izbinj odueche razskosnih, ù hotinyu smokou zabragnenih, hakono mesa ù Petak i Subootu, ù ne çekanyn vrimena blagouanya, na vlastito ù dneui posta, i napokon ù blagouanyu odueche pohlepnomu i zalihomu Grisi koise radyayu od xarlosti, jesu potmignenje pameti, tasche veselje, opako gouorenje ; i vechekrat od Poxarlost radyase Bludnost, sa suima grisi, koi izgne izhode. Likaria jest nastoyati razabranyu, i vzdarxanyu,

nya, koje pruddi i dussi, i tillu: à naulastito prikoristno jest razmisgleuati, da nasladjenje poxarlstua jest prikratko, i çesto za sobom ostaulya bolesti pridugouite sardcza, glaue, i inni takoui.

V. Sto jest Sarditost? i koi grisi poradya? i koyaje likaria suprotiua gnoji?

N. Sarditost jest jedna poxuda bezredna, za osuetitise. Dalli immas znati, da Sarditots razloxna, i dobro naredjena dobra jest, i zato gouori Dauid. Rasarditese dalli neotite sagrisseuati; à Sueti Basilio gouori da sarditost jest kakono Pas koije dobar kada laje suprotiua nepriateglem, alli ne kada zlo çini piateglem. Bezredschina sarditosti stoji ù trih stuarih, paruo u hotinyu osuetitise suprotiua onomu, koi nije dostoyan pedipsanya, i koinas nije vuridil. Drugo ù hotinyu osuetitise suoyom osobitom vlastyu; jere pedipsati jednoga allise osuetiti suprotiuna zloçincem, ne pristoise nego starissini, kako da reçes, Poglauniku, alli Opochini; à jere Bog jest izuarsiti Poglaunik, zato on gouori, da gnemuse pristoji poglauitim naçinom vçiniti osuetu. Treto ù çignenyu osuete za nenauidost, à ne za xelyu praude, i zahodechi ù zalihe naçine osuete i okolostanczi gneje. Grisi koise radyayu od sarditosti bezredne, jesu priçanya, vkorne riczi, zali naçini suprotiua iskargnemu, dilla nedostoyna kakono lyudih

koisu

koisu van sebbe, jere sarditost bezredna priliçnaje mahnitosti.

Likaria jest nastoyati kriposti pitomschine, i vstarpglenya, razmislyayuchi skazni suetih, i Isukarsta istoga, koi podnossenjem, i tarpglenjem, slaunisu slaue dostignuli, negoli çinė lyudi suitouni, nastojechi osuetitise od nepriately suoih.

V. Sto jest Linost? koi grisi izuadya? i koyaje gne likaria?

N. Linost, ù ouomu mistu, nije drugo negoli tughliustuo, alli zlogardna xalost, i onadaje grih Glauni, kada çouik kaese dobraçignenya, allimuse zlogardi, i tugliuomuse çini daje darxan obsluxeuati zapouidi Boxje, i putouati po putu kripostnomu. Grisi koi poradya, jesu pogarda zapouidih Boxjih, dauatise ù pouodu suakoy hudosti, neufanje za mochi dobro çiniti, i nenauidost i zlo sardcze suprotiua onima koiga siluyu puschati grih, à vhititise dobra puta. Likaria jest ne stati ikadare prazny bez possla, stiti dobre kgnighe, razmislyati plachu veliku, koyu Bog obita onomu, koije pomgniu ù obsluxenyu gnegouih zapouidih, i muku vikouitu, i nepodnosnu, koyaje pripravna nepomgniuim, alli neharnima.

Od

Od Grihou suprotiua Duhu Suetomu.

Gl. XX.

V. KOisu, i kolikoje grihou suprotiua Duhu suetomu?

N. Jestjih sest, to jest. Ne vfanje spasenya. Darxati stanouito dachese shraniti bezdostoyanstua i dobrih dilouanjih. Suprotiutise istini poznanoy. Nenauidost suprotiua dobru duhonuomu iskargnega. Otuardnost u grisih, i ne Nepokayanje napokogne, to jest hotiti vmriti bez pokore.

V. Zastose zouu grissi suprotiua Duhu suetomu?

N. Jeresu çine za samu hudobschinu, à naulastito treti grih, koi vlastitijm naçinom veche innih grihou jest suprotiua Duhu suetomu, to jest kada çouih poznaje istinu, à nista magne suoeglauno hoche razumiti, i pokazati da nije istina. Grih za hudoboschinu, gouorise daje suprotiua Duhu suetomu, jere Duhu suetomu prilagase dobrota, koyaje suprotiuna hudobschini; kako sagrisseuanje za neumitje, gouorise daje suprotiua Sinu, komuse prilaga mudrost: à sagrisseuati za slabost, gouorisse daje suprotiua Otczu, komuse prilaga moguchstuo.

V. Koyu osoboych inu imayu oui grisi?

N. Imayu

N. Imayu ouo dase ne prastayu ni na ouomu suitu, ni na drugomu, kakonas suisti Gospodin ù Vangelyu. Koyase stuar li ouako razumi; dasu muçni dase proste; jereje stuar koyase mnogo ritko zgadya, i muçna, da onni koi vpadayu ù oui grisi, pridu na prauu pokoru; kakono kada reçemo, daje jedna nemoch ne izliçna, to jest dayu nije mochi izliçiti, nechemo rechi dase nemoxe ijednim naçinom izliçiti, negoli dase ú ritko izliçue; paçe da vechekratse ne izliçue.

Od Grihou koi vapiu do Nebba.

Gl. XXI.

V. KOlikoje onnih grihou koi vapiu do Nebba, alli prose osuetu od Boga?

N. çetirisu: to jest Vboystuo pouolno; Puteni grih protiua naraui; Potischenje vbozih, à naulastito Siroticz, i Vdouicz; Prihijnenje, i zadarxanje, plache rabotexnikou.

V. Zastose gouori da vapiu do Nebba? alli da prose osuetu od Boga?

N. Jereje toliko oçita neprauada ouih grihou, dase nemoxe zatayati, ni zakriti po niedan put.

Od

Od Cetirih Napokognih.

Gl. XXII.

V. RAdbih' koigodi nauk opocheniiti za bixati grih.

N. Mudracz gouori. Spomenise stuarih napokognih, i ne sagrissis ikadare. Stuari napokogne çetirisu, Smart. Sud opocheni. Pakali. Ray.

V. Zastose Zouu napokogne oue çetiri stuari?

N. Jere Smart jest konacz xiuota, i napokonya stuar koyanamchese zgoditi na ouomu suitu. Sud napokogni jest, nayposlidgni suih sudou koise imayu vçiniti, i zato od gnega nemoxemo odriçatise do vechiega suda; Pakla jest napokogne zlo koe imayu imati zloçinczi, i ù onomu stanyu imayu pribiuati uazda, po ta put daga neche mochi promigneuati. Ray jest napokogne dobro, koe imayu imati dobri, i neimayuga ikadare izgubiti.

V. Hotilbih hoegodi razmisgleuanje za dugouati ob ouih napokognih, neka çestose spominauchi gnih, ne sagrissim ikadare, kakono gouori Mudracz kogasi spomenul.

N. Koliko ù imme smarti, mochichese razmislyati oua çetiri poglauya. Paruo daje Smart pristanouita, i nemoxeyu niko vbignuti. Drugo da vrime gneje jest nestanouito, i mnozi

vmi-

vmirayu kada magnese nadjayu. Treto da smartyu dospiuayu sue odluke ouoga xiuota, i onodase poznae taschina ouoga suita, Cetuarto da na smarti suak kaxe zla koje vçinil, i dobra koe nije vçinil, i zatoje velika mahnitost çiniti onno stossmo stanouiti dachemose kayati.

Koliko ù imme Suda, mochicdes razmislyati oua poglauya. Paruo dachese sud vçiniti varhu stuari psiuelike texine, to jest vashu stuari priuelika dobra, alliti priuelika zla. Drugo vçinitichese od Sudcza izuarsnoga, koi znade suaka, i komu nikor nemoxe odoliti. Treto vçinitichese prid obrazom suega suita, dase neche mochi niko zakriti. Cetuarto neche biti vfanya niednoga za vbígnuti osud, alli ispugneje praude Boxastuene.

Koliko ù imme Pakla, rezmislyay daje sirok, dug, visoki dubok; Sirok, jere vzdarxi sue muke koese mogu izmislyati; dug, jersu sue muke viçgne, visok, jeresu sue muke prikogorke izuarsitim naçinom; dubok jeresu muke zgolya bez missaline niedne varsti ikakoua vtissenya.

Koliko ù imme Raya, razmislyay dą istim naçinomje sirok, jere vxdarxi suaka dobra koyase mogu izmislyati, i yoste vecke, nego moxemose izmislyati, i xeliti; dug jest, jeresu sua onna dobra vikouita; visok, jeresu dobra priuisoka, i priplemenita; dubok

jeresu

jeresu çista dobra, bez missaline niedne varsti i jednoga zla.

I oude moxes nadostauiti da dobra ouoga suita, neimayu ijedno onnih çetirih poglauya; jeresu dobra suitouna, mala, kratka, manya, i vazda smissana s' tugami i xalostmi; i istim naçinom zla ouoga suita, jesu mala, hratka i manya, i vazda smissana s' kimogdi vtissenjem. Od kude immas stanouito darxati da istinito izgubilisu pamet sui onni, koi radi lyubaui dobra suitounoga, alli radi straha neuoly sadagnih, gube dobra prisastna, allise vpadayu u zla koya imayu biuati.

SVARHA.

INRI

IESVS CHRISTVS

Rex gloriæ uenit in pace
Deus homo factus est
Et Verbum Caro factum est
Christus Vincit
Christus Regnat
Christus Imperat
Christus ab omni malo
nos defendat.

KAZALO GLAVIH
OVAGA DILLA

PO-

POTVXENIJE POKORNIKA

RADI SMARTI ISVSOVE

K' NAKDV COVICANSKOMV.

IVANNA TOMKA MARNAVIÇHA.

AKO kad çudesa koyase zgodisse.
Kih çudna nebesa za skazan stuorisse.
Alli varh kolisya zgloba zemlayskoga.
Vidiste zalisya ploda naravskoga.
Poznasteli zgodde ù koiy svita strani.
Ke strasse narode, koih çudo brani.
Alli xarko kollo veselya danysgoga.
Çekasse oholo; z' dvora istoçnoga.

Alga zamiraste iza sinya mora,
Al çudom zgledaste iza starmih gora.
Kadno maghlè tirrà, s' korupa morskoga,
Kad traci prostirà prik krila polyskoka.
Zgledalivas drughi srid nochne tminosti,
Oon luk zlatokrughi nochvidne suitlosti.
Drobneli iskrice, vedrinom starkane,
Nebeske zenice redom razabrane.
Kollom neumornim gdi svit opassyu;
Opredom pozornim kada pomignyu;
Akoli sudite da moch viçnya vlada
Stvari ke vidite, kih narav oklada.
Ista moch, daje Bog, koji kvaka stvorri,
V' svih stvarik svemog, doli, ovdi, i gorri.
Cigov pogled zori nebbo, zemlya, more,
Pakleni pritvori, kim narav kopore.
Ovoga sad tuxni grissnici pozrite,
Tuzi akoste duxni, i ku bol chiutite.
Nemilim xelizom rebra probodena,
Gustoranim rizom uda razglobglena,
Ruke zalivene karvavim potokom,
Noghe oblipglene marzlokarvnim sokom,
Lica ogardjene gnusnim pohrekanjem,
Oka zuvaglena smartnim iztaschanjem,
Glavu osklizglenu karvavim naplovom,
Gusto izbodenu pod tarnovim krovom,
Po glavi nebeskoy kose pokreçene,
Pro bradl vlyudskoy dlake poguglene.
Pozrite, gledayte, groznimi oçima,
Suze prolivayte potoçmi obima,

Svita

Svita samovladnik lexi smartyu ragnen,
Slibba Svit kratkovik Vladavcza izbavglen.
Texinu zgubivsi Nebbose slebeche,
Svoga poxelivsi Stvorcza narav yehche.
P[illegible]stoloje priyasno dvora nebbeskoga,
Taji zlato yasno, ischuch kralya svoga.
On daleçe Raya slavne domovine,
Lexi po srid kraya tugine kraine.
Krivinom oblajen tujine tamnosti,
Srid tamnih ostavglen bez ike milosti.
Ni sardcem pomiglen staroznanca marna.
Ni suzom ocviglen priatelya harna.
Zaukrepegneno puca slavno tillo,
Ruxno, raztreseno, ragneno nemtllo.
Zemlya zasnitchena pod çudom tolikim,
Darhche uztresena trusom çudolikim.
Tresuchse izadna gorkosti ne laxe,
Gorkom tugom yadna, bolest svoyu kaxe.
Kaxe xalost yaku Sunce pomarknuvsi,
Na lice povlaku çadnu namaknuvsi.
I ti nochna zrako namische Sunçeno,
Steres ruho marko na srebro vedreno.
Vlasi pozlacheni straha çast nochnoga,
Kries zamarseni cvilech Stvorcza tvoga.
Glas veran, glas çudan protiçe narodi,
Sinya noch, xarki dan, mrakom priporodi.
Davno Smartnih robov vidjenisu trupi
Stayati iz grobov kaxuchse po xurpi;
Ki glasmi çudnim Grade napunisse,
Putmi ne çuynim çudesa prauisse.

Mnokrat yadayuchi nochni mir razbisse,
Mnozik cvilyuchi ù strah obalisse.
Vidjenoje more naglo vzbisnuti,
Valov zidtke gore do nebba dvignuti,
Prid morskimsu plihom Gradi uzpredali
Nalivom zalihom krahise propali.
Prid naghlim darhatom Gorese razpale,
Orechim bahatom stine razparsale;
Zemgle odskoçile meyassi novima,
Meyas utvardile SStrugami morskima.
Vidjenia çuvena na mortu Vidina,
Odzgar çoviçena, dogni dil Ribbina.
Nikim strasnim rogom slissana trubiti,
I çovikçom slogom mornarom vapiti.
Roditely naravi, i kraly çoiçki, Bog,
Po srid svoe karvi lexi smartni zalog.
Sey ruke pustoga Svita zglob zglobisse?
Seyli narednoga zakone sloxisse?
Gnihovo diloje stogod lexi logom
Stogodir ghibloje nad zemalyskom stogom?
Stogodire narav krilom zakrilue.
Sto Nebbeska naprav sobom zapassue.
Pichna stogod zemlya z' svoga krila rodi,
Sto morska dexelya ribnim roddom plodi.
Xivotna vedrina stogod prohladyue,
Nebeska svitlina stogod pozlachue.
Sad ò nepodobo dilla pritamnoga,
Sto moxes gardobo stvorya grissevnoga?
Sad prolazay dayu çavlimi ostrima,
Blidilo ne ta yu ramenim ruxnima.

Zaxete

Zaxete missice modro podbuhnule
Putene vezice xille opuknule.
Glava yaoh slauna dvoru nebbeskomu,
Rugomje sad sqvarna grihu zemalyskomu.
Vlasi kih nikada Zvizde okrunisse,
Ostri tarni sada rano smarsisse.
Bradu komse lice nebbesko ponosi,
Hudobne desnice nemilost pokosi.
Kako yaoh zyayu rebra razklopglena?
Alse prostirayu uda pribiena?
Vda zazebicom mraznom zaledjena,
Nemilom sulicom po smarti rugnena.
Ciste jiaoh noghe, ke nebbo tlaçisse,
Koim za podloghe svitle zvizde bisse.
Zaviçne setati do rayskih raunicah,
Obiçne stupati po visgnih tlaçnicah,
Sadaste spletene jedna priko tughe,
Silno prosiçene gvozdom çudne tughe.
Iz bolne utline vre potok karvavi,
Kimse ostre stine, i yos Zemlya çarvi.
Cudo ne çuvene na svitu lyubavi,
Dosle nevidjene ù stuoryu naravi.
Bog viçgne çistigne, smartyu sina svoga,
Placha lupeschine robba nevirnoga.
Ad çudna lyubavi, çudno milovanje,
Milovinçe pravi, lyubezno ufanje.
Nepodobni grisnik tamno sagrissue.
Teskoyse pravednik muci podvexue.
Sto neharni tamnyak neharstvom raspravi,
Toy mili pravednyak dobrotom napravi.

Pakle-

Paklenimse dugom, hudi Rob zaduxi,
A pod smartnom tugom sad Gospodin tuxi.
Covikse obali pod brimenom griha,
Bog nase navali brimena zaliha.
Iase ponossenjem oholim bisnechi,
Tise ponixenjem vexes pitomechi.
Yase neposluhom odmichem pravice,
Ti tvojim posluhom liçis me krivice,
Poxarlstvom otrovnim stuorje objstue,
Stvoritely pokornim gladomse sjixue,
Hteplyu çovik udnom od Bogase odtisnu,
Lyubauyu Bog prudnom h' krixuse pritisnu.
Grisnik razkossami úesel obilue,
Smartnimi ranami pravednik cuilue.
Mene nasladyuje voche zabragnegno,
Gnega pitche truje prigorko xuçeveno,
Ia s' Evom radostan gnegasam dreselje
S' Mariom xalostan radi me veselje.
Ah' Otçe nebbeski takoli sud sud sudis?
Takoli Sluxevski grih sprid tebe pudis?
Takol Sinom tvoim Robje odkuplyues?
Taçli grihom moim ukor otimlyues?
Toli viçgni sinu zame huda çinis?
Neka ya ne zghinu umritse ne linis?
Hochies da za xivem tve smarti ukorom
Cist dase nazovem tue karúi izvorom.
Tako ptichi svoji martvi yur matica
Karvyu súoyom dogi lyubezniúa ptica.
Klyunom okuçenim Kad parsi probie,
Ptichem zadussenim kada lik odkrie,

Oni

Oni yure dihchuchi oççi otvorayu,
Mater poznayuchi gne karv izpivayu.
V' takoy zabaui prem dayu poznayu,
O' çudna lyubavi, pichu ne puschayu.
Tako kad padahu pod varsih Sinayskih
Ki smartno yadahu rad Guy pustinyayskih.
Kada pozirahu Zmaya midenoga,
Ranne ozdruulyahu ujida smartnoga.
Tako kadno çue riç stvorcza veloga
Abram posuechue sinka primiloga.
Stavlya varh Oltara Sinka jedinoga
Ruka Otcza stara Bogu poslusnoga.
Darvje prikrixeno podliga svechenje
Stinje podloxeno podpira ploçenie.
Xartva razloxita nerazloxnoy sliçna,
Stoji mirovita svechenyu ne viçna.
Ruke zategnute za plechih miruyu,
Noghe pokleknute posluh pohaxuyu.
Oççi razvedreni ú zemlyu gledayu,
Vdi okrotcheni strahom ne predayu.
Otcza prema sinu gasne lybvena prav
Zaviçnu milinu pustilaje narav.
Z' ramenaje odpregal haglinu siroku,
Kratkoy skut oripegal pri desnomu boku.
Rusi liva ruka vlasi sinka splita,
A noxase britk desnicza pohita.
J, çim na smart sina desnom zamahnue,
Svih pukov kolina Bogu posuechue.
Takose izliçue neposluh posluhom,
Kad ne gospodue schetna narav duhom.

A ti

A ti kolostyu çoviçe li kipis,
Ohotom slipostyu tvardo sardçe slipis.
Svidse, procinise, dokle vrime sluxi,
Smattno ne linise, svese na te tuxi.
Jer ako sad Trusi, Morsko uzplihanje,
Stinya pukili kusi, Suncza pomarçanje,
Svitlost pomarçena, zemlya uzplassena,
Mnox martvih skrissena, z' mora riç slissena,
Ako çudna lyubav tarpechega Boga,
Ako prolita karv Stuoritelya tvoga,
Ako, Vze, Biççi, Tarn, çaval, krix, Nagost,
Xuç, nkorne riççi, i kopya naglost,
Tve elo ne izliçi; tvardjisi nej tvardost.

SVARHA.

SLAVA ISVKARSTV ODKVPITELYV.

CVm Latinae litterae non aeque respondeant Illyricis supplevimus nostras ; ut inferius .

NE odgouarayuchi Vlaska slova nassima ; namist, smoih kakonno vidisse suprotiue podpisano .

Hieronymi .	Cyrilli .	Latino .
[illegible]	Г	gh
[illegible]	Ђ	g
[illegible]	Ꙗ	ya
[illegible]	Ю	yu
[illegible]	Ц	c
[illegible]	V	ç
[illegible]	Ѧ	ch
[illegible]	К	k
[illegible]	Х	h
[illegible]	С	s
[illegible]	Ш	ss,vel s
[illegible]	З	z

HAbent Illirici u-vocalem & consonantem,quae per u , & v solent exprimi , quod nos penuria figurarum in opusculo non seruavimus , in carmine ta-

MIsto nassega slova [illegible] ȣ zovnoga , stavih vlasko . u. misto zuonoga [illegible] . stauih v. i neimayuchi za sada slovov toliko da ù svemu tumaçenyu tako çi-

men postremo addito, reddidimus.

Maiusculis non ubique satisfactum.

nimo, vçiuih ú pismah nadostavglenih.

Slova yadarnia gdigodi grissayu.

